

ΠΑΡΘΕΝΩΝ

ΕΤΟΣ Β'. — ΦΥΛΛ Γ'.

ΙΟΥΝΙΟΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ 15.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΓΙΓΑΝΤΕΣ — ΗΡΩΕΣ.

(Συνέχ. και τέλος.)

Ἐκτὸς τούτων ὄλα τὰ ἀρχαῖα οἰκοδομήματα πολλάκις λέγονται τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων¹⁾ και θέσεις οὐκ ὀλί-

1) Buchon, La Grèce continentale et la Morée 1843 p. 378. «Les grandes hommes antiques ont aussi laissé une tradition de respect ainsi que la nation qu'ils ont glorifiée. Quand un paysan veut faire admirer une ruine, une monnaie, un fragment du marbre, il vous dit que celle vient des Hellènes. Les Hellènes, ses ancêtres, sont pour lui ce qu'étaient les Géants et les Cyclopes aux yeux des peuples antiques, la personnification d'une puissance surnaturelle bien supérieure à celle des hommes de nos jours.»

[ΠΑΡΘΕΝΩΝ — ΕΤΟΣ Β'.]

γαι φέρουσι τὰ ὀνόματα Ἑλληνικὸ¹⁾, Ἑλληνικόκαστρο²⁾, Ἑλλενήθρα³⁾ και τὰ παρόμοια. Πολλὰ δ' ἀρ-

1) Conze, Reise auf d. Inseln. d. Thrak. Meeres. σ. 28.—Curtius, Peloponn. I σ. 302. 357. II σ. 88. 380.—Ross, Erinner. und Mitth. σ. 216.—Ulrichs, Reise und Forschungen τ. I σ. 33. 482.—Schmidt, Das Volksleben der Neugriechen. I σ. 208—209 στήμ.—Ἑλληνικά θέσεις ἐν Κεφαλληνίᾳ (Schmidt, αὐτ. σ. 208) Κέφ (Ross, Reisen auf d. griech. Inseln. τ. I σ. 429) και Κιμάλωφ (Ross, αὐτ. τ. III σ. 25. πρὸβλ. και σ. 454)—Ἑλληνικά χωρία Ἐυβοίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σηροχωρίου, δῆμῳ Ἰστυαῖων (Ulrichs, Reise und Forschung. τ. II σ. 223.—βλ. και τοὺς πίνακας τῶν χωρίων τῶν δῆμων τοῦ κράτους ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ κ. Π. Θ. Κ. (ὀλοκοτρώνη) ἐν Ἀττικῷ ἡμερολογίῳ 1872 σ. 390—391 ἀναφερομένοις συγγράμμασι, πρὸς δὲ και ἐν Α. Χατζλάμπους, συλλογῇ νόμων. 1851. 46ον κλπ.)

2) Ἐν Μεσσηνίᾳ (Leake, Morea. τ. I. σ. 388.)

3) Γ. Γ. Παπαδόπουλος ἐν Revue archéologique nouvelle série. 1862. VI p. 228 και ἐν Πανδώρα τ. XVI.

χαία οικόδομήματα θεωροῦσιν ὡς κατοικίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων βασιλέων, ὡς ἐπὶ παραδείγματι τὸν ἐν Νεμέα ναὸν τοῦ Διὸς, καὶ τὸ ἐν Ἐπιδαύρῳ παρὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ θέατρον¹⁾. Περίεργος δὲ εἶναι καὶ ἡ ἑτέρα πρόληψις καθ' ἣν πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα θεωροῦνται ὡς σκευὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Οὕτως ἐν Μερινάδῳ τῆς Ζακύνθου ὑπάρχουσι στήλαι τινές, ἐρείπια ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, τὰς ὁποίας οἱ χωρικοὶ θεωροῦσιν ὡς ἀδράκτους τῶν ἀρχαίων γυναικῶν²⁾. ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁ ὀβελίσκος τῆς Κλεοπάτρας καλεῖται βελόνη αὐτῆς³⁾. οἱ Φελλάχοι διηγούνται ὅτι ἐχρησίμωσεν ἀντὶ βελόνης εἰς τὸν γίγαντα Σίλχ Χόντζαν, ἐν Καῖρῳ διαμένοντα, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ ἐν Καῖρῳ ὀβελίσκος, βελόνη καὶ οὗτος καλούμενος· καὶ ἐπειδὴ ποτὲ ἐδυσκολεύετο νὰ ῥάψῃ, ἀγανακτήσας τὸν ἔρριψεν ἀπὸ τοῦ Καῖρου εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὅπου ὅμως ἐμβυθισθεὶς εἰς τὴν γῆν ἀπελιθώθη⁴⁾.

Ἐν τῷ α' μέρει τοῦ συγγράμματος ἡμῶν περὶ τοῦ βίου τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ποιούμεθα λόγον περὶ τῶν Ἀράπιδων καὶ τῶν Δρακόντων, εἰδους γιγάντων πολλὴν ὁμοιότητα παρουσιάζοντων πρὸς τοὺς Δαιτρογόνους, τοὺς Ἐκατόγχειρας, τοὺς Γίγαντας, τοὺς Τιτάνους, τοὺς Κύκλωπας, καὶ τοὺς Γίγαντας (Riesen) τῶν βορείων λαῶν⁵⁾. Ἀλλὰ καὶ οἱ Γίγαντες ἀναφέρονται ἐν τῇ νεοελληνικῇ μυθολογίᾳ, καὶ ἐν τῇ

καθομιλουμένη εὔρηται ἀν καὶ σπάνιοι οἱ τύποι, γίγαντας γίγαντες καὶ θηλ. γιγάντισσα¹⁾ ἐν Κεφαλληνίᾳ δὲ συνειθίζεται ἡ φράσις ἄν γίγαντας εἶναι καὶ ἐν Ἀραχώβῃ εἶνι ψηλὸς-ψηλὸς ἄν γίγαντας²⁾.

Οἱ Γίγαντες, κατὰ τινὰ παράδοσιν τῆς Ζακύνθου, προπάτορα ἔχουσι τὸν Διάβολον, ὅστις τοὺς ἐγέννησεν ἕκ τινος Λάμιας, κατοικοῦσι δὲ εἰς τὰ καταχθόνια τῆς γῆς³⁾, ὡς οἱ Τιτᾶνες τῶν ἀρχαίων⁴⁾. Ἐχουσι γυνεῖκας, αἵτινες νήθουσι πάντοτε διὰ κολοσσίων ἀτράκτων, δι' ὧν ποτὲ χιλιάδας ἐχθρῶν κατεσύντριψαν, τῶν γιγάντων ἐχόντων πόλεμον πρὸς τινὰ βασιλέα⁵⁾. Εἰς τὰ παραμύθια οἱ Γίγαντες περιγράφονται τερατωδῶς ὑψηλοὶ, πρὸ πάντων εἰς ἐκείνα, ἐν οἷς καταφαίνονται ἴχνη ἐπιρροῆς ἀνατολικῶν διηγῆσεων. «—Ποῦ» βρῖσκειται ὁ Καμπᾶ—Σακάλης (ὄνομα προδίδου τουρκικὴν καταγωγὴν) «γιὰ νὰ» πᾶγω νὰ βρῶ τὸ σπαθὶ του; ἐρωτᾷ «βασιλόπουλόν τι τὴν Μοῖράν του. Ἐ» κείνη τὸν ἀρμήνευσε τί δρόμο θὰ πάρῃ «γιὰ ναῦρῃ τὸν Καμπᾶ—Σακάλη καὶ» πῶς θὰ φερθῇ, τοῦ λέγει—Σὰν πᾶς «καὶ τὸν βρῆς τὰ γένεια του εἶναι τόσῳ» μακρυνὰ, ποῦ θὰ περπατᾷς τέσσεραις «μέραις καὶ ἀπὸ τὰ γένεια του ὡς τὴ» μύτη του ἄλλη μὲν, καὶ ἀπὸ τὴ μύτη «του ὡς τὸ κούτελο ἄλλαις δύο, καὶ ἀπὸ» τὸ κούτελο εἰς τὸ κεφάλι ἄλλαις δύο.»

6) Εἰς ἄλλα παραμύθια ἀναφέρεται Γίγας ἔχων σιδηροῦν ῥόπαλον βάρους δισχιλίων ὀκάδων, καὶ τρώγων ἑκατὸν πρόβατα εἰς τὴν καθησιά του. 7)

1) Ross, Erinn. und Mittheil. aus Griechenland. σ. 229.—Τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τούτου τοῦ Νεμαίου Διὸς κελοῦνται νῦν Ἑλλήνων λιθάρη. (Curtius, Peloponn. τ. II σ. 512).—Περὶ δὲ τοῦ ναοῦ τῆς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ τῆς Αἰγίνης διηγῆται ὁ λόγος, ὡς μ' ἐπιπροσφύρησεν ὁ ἐκ Σύρου φίλος μου κ. Α. Κ. Χούμης, ὅτι τοὺς ἔκτισε βασιλεὺς τις διὰ νὰ κατοικήσωσιν αἱ δύο θυγατέρες του, αἵτινες πάντοτε ἤριζον πρὸς ἀλλήλας· οὕτω κατέφκουν μὲν ἀπέναντι, ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐρίσωσι.

2) Schmidt, ἐνθ. ἀν. σ. 205.

3) Πανδώρας τ. XIV σ. 475.

4) Ἡ παράδοσις αὕτη μοὶ ἀνεκκινώθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ φίλου μου Κ. Α. Κ. Χούμη.

5) Ἐν σ. 145 καὶ 155. κα.

1) Schmidt, l. c. σ. 200.—Al. Somavera, Tesoro della lingua Greca. σ. 82.

2) Schmidt, l. c.

3) Schmidt, l. c. σ. 201.

4) Βλ. τὴν ἡμετέραν Μελέτην ἐπὶ τοῦ βίου τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων τ. Α' μέρ. ἀ. σ. 162—163.

5) Schmidt, l. c. σ. 201.

6) Παραμύθιον ἀνεκδοτὸν Θεσσαλονίκης ἀποσταλὲν ὑπὸ τοῦ κ. Πρωτοδίκου εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν Νεοελληνικῶν ἀναλέκτων τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου Παρνασσίου.

7) Hahn, Griechische und albanesische Märchen. ἀρ. 58.

Πολλαχοῦ διειρηθήσαν ἴχνη τῶν περὶ Κυκλώπων μύθων, ὧν τὸ ὄνομα *Κύκλωπας*, ὡς ἀναφέρει ὁ Πιττάκης, διειρήρησεν ἡ δημόδης γλῶσσα. 1) Ἐν Ζακύνθῳ πιστεύουσιν ὅτι οἱ Γίγαντες ἔχουσι μακρὰν γενειάδα καὶ ἓνα πύρινον ὀφθαλμὸν εἰς τὸ μέσον τοῦ μετώπου. 2) Ἐν δὲ Ἀραχώβῃ διηγούνται ὅτι εἰς ἄγνωστόν τινα τόπον κατοικεῖ φυλὴ τις ἀθέων, ὠμοτάτων καὶ ἀνοσίων ἀνθρώπων, 3) ἔχόντων ἓνα μόνον ὀφθαλμὸν εἰς τὸ μέσον τοῦ μετώπου, ἐξ οὗ ὀνομάζονται *μονόμοματοι*. 4).

Ὁ σχολιαστὴς τοῦ Βεργιλίου Σέρβιος ἀναφέρει παράδοσιν, καθ' ἣν ὁ *Κύκλωψ Πολύφημος* λέγεται ἔχων τρεῖς ὀφθαλμούς. 5) συμφώνως δὲ πρὸς τὴν παράδοσιν ταύτην εἰκονίζεται ὁ *Πολύφημος* τριόφθαλμος ἔν τινι εἰκόνι τοῦ Ἡρακλείου. 6) Ἐκτὸς τούτων ὑπὸ πολλῶν συγγραφέων ἀναφέρονται ἥρωες *Τριόπας*, 7) Ἀπόλλων *Τριό-*

πιος, 1) καὶ *Ζεὺς τριόφθαλμος*, 2) τεκμήριον ὅτι μῦθοι τινὲς ἀπέδιδον τρεῖς ὀφθαλμούς εἰς τινὰ θεοῦ καὶ ἥρωα. — Ἐν τινι κυπριακῷ παραμυθίῳ γίνεται μνεία τριοφθάλμου γίγαντος, ὅστις καλεῖται *Τρίμματος*, καὶ παρουσιάζει ἀναλογίαν τινὰ πρὸς τὸν *Barbe-bleue* τῶν γαλλικῶν παραμυθίων (*contes des fées*). Ἐν τῷ γαλλικῷ παραμυθίῳ *Barbe-bleue* τῆς συλλογῆς τοῦ Perrault, ὁ *Barbe-bleue* δίδει εἰς τὴν σύζυγόν του τὰς κλεΐδας ὄλων τῶν δωματίων τῆς οἰκίας, ἀπαγορεύσας αὐτῇ νὰ ἀνοίξῃ ἐν μικρὸν δωμάτιον· ἀλλ' αὐτὴ ὑπὸ περιεργείας ἀκατασχέτου ἐμφορομένη τὸ ἠνοιξε. «D'a-bord, λέγει τὸ γαλλικὸν παραμύθιον, elle ne vit rien, parce que les fenêtres étaient fermées. Après quelques moments, elle commença à voir que le plancher était tout couvert de sang caillé, dans lequel se miraient les corps le plusieurs femmes morts, attachées le long des murs : c'étaient toutes les femmes que la Barbe-bleue avait épousées, et qu'il avait égorgées l'une après l'autre.» Ὁμοίᾳ διηγεῖται καὶ τὸ κυπριακὸν παραμύθιον, ἀλλ' ἐν αὐτῷ φαίνονται προδήλως ἴχνη τῆς ἐπιρροῆς τῶν περὶ γουλιῶν ἀνατολικῶν προλήψεων, περὶ ὧν ἀλλαχοῦ ἐποησιά-

1) Ἐφημ. Ἀρχαιολογ. 1852. σ. 647. — Ἡ λέξις αὕτη σώζεται καὶ ἐν ταῖς ἐλληνικαῖς ἀποικίαις τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας. Οὕτως ἐν τινι ἄσματι τῶν μερῶν ἐκεῖνων, ἀπαντῶσιν οἱ ἐξῆς στίχοι.

Ἐνο sozo πάει ἐκεῖ ποῦ reposèi

ὁ λ'εφάντο καὶ ὁ κυκλώπο ὁ ferocio.

(Morosi, Studi sui dialetti greci della terra d'Otranto p. 22.)

2) Schmidt, l. c. σ. 201 πρὸλ. Καλλιμάχ., Ἰγν. εἰς Ἀρτέμιδα 53 κς.—καὶ Vergil Aen. III. 637.

3) Καὶ οἱ *Κύκλωπες* παρ' Ὀμήρῳ παρίστανται ἀσεβεῖς καὶ ὠμοτάτοι (Ὀδυσσ. I. 275 κς.)

4) Schmidt, αὐτ. σ. 203.—Μεταφορικῶς ἐν Ἀκαρνανίᾳ *μονόμοματους* καλοῦσι τοὺς ἀγρίους καὶ σκληροὺς ἀνθρώπους.—Ὡς πρὸς τὴν ὀνομασίαν δὲ ταύτην (*μονόμοματοι*) παραβλητέον τὸ ἐξῆς τοῦ Στράβωνος (Α'. σ. 24) τοὺς *μονομαῖτους* *Κύκλωπας* (βλ. καὶ Schmidt, l. c.)

5) Servius ad Vergil. Aen. III. σ. 636 «Multi Polyphemum dicunt unum habuisse oculum, alii duos, alii tres.»

6) Le pitture di Ercolano t. I. tav. 40.—Museo Borbonico t. I. tav. 2.

7) Ἀπολλοδώρ., Α. ζ'. 4.—Διόδωρ. Σικελ., F. 56. 64.—Στέφ. Βυζαντ., ἐν λ. Τριόπιον.—Ovid., Metamorph. VIII, 751.—Συζώλ. εἰς Θεοκριτ. IZ. 68. 69.—Παυσαν., Β. κ.β. 2.—Καὶ Τριόψῃ ἡ Δρύοψ (Ἑλλάδικος παρὰ Σχολ. Θεοκριτ. IZ. 68. Παυσαν., IV λδ. 6.)

1) Ἡρόδοτ., Α. 444.

2) Παυσαν., Β. κδ. 5.—Creuzer, Religions de l'antiquité trad. Guignaut. t. III p. 843. Müller, Handbuch der Archäolog. § 349, 2.—Panofka, Archäologischer Commentar zu Pausanias. βιβλ. II κεφ. 24 καὶ ἐν Πρακτικῶς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου 1853.—Gerhard, Antike Bildwerke. σ. 49 σημ. 21.—Πρὸς ταῦτα παραβλητέοι οἱ περὶ τοῦ γίγαντος Γηρύονου μῦθοι, ὅστις λέγεται ὑπὸ τῶν ποιητῶν τρικάρηνος, τρικέφαλος (Ἡσιόδ., Θεογον. 287.—Σουΐδ., ἐν λ.) τριλόφος (Nonn., Dionys. XXV 236) τρισώματος (Ἀπολλοδώρ., Β. ε. 40.—Εὐριπίδ., Ἡρακλ. μαινομ. 423.—Αἰσχυλ. Ἀγαμέμν. 879) tricorpor (Sil. Ital., XIII. 204) triformis (Senec., Agamemn. 834) trimembris (Hygin., fab. 30. 151) tergeminus (Vergil., Aen. VIII. 202.—Lucret., de natura rerum. V. 28.) ter amplius (Horat., Carm. II ὁδ. 7.) triplex (Auson. 82. Ovid. Metam. IX. 91.)

μεθα λόγον. 2) Ὁ Τρίμητος δίδει ἐπίσης εἰς τὴν σύζυγόν του ἑκατὸν καὶ μίαν κλεῖδας, παραγγέλλων αὐτῇ ν' ἀνοιξῆ ἂν θέλῃ ὅλα τὰ ἄλλα δωμάτια, ἀλλὰ νὰ μὴ ἀνοιξῆ ἓν, τὸ διὰ τῆς ἑκατοστῆς κλειδὸς ἀνοιγόμενον· ἐκείνη ὁμοῦς ἐκ περιεργείας ἀκρατήτου κινουμένη ἀνοίγει αὐτὸ καὶ «ἐν βλέπει τίποτες παρὰ τέσσερες τοίχους εὐκαιρους καὶ ἕναν σεντοῦκιν μεῖalon μέσα,» ἐν ᾧ, ὡς ἐκ τῆς συνεχείας τῆς διηγήσεως καταφαίνεται, ἔθετεν ὁ Τρίμητος τὰ ὄστα καὶ τὰ δέρματα τῶν νεκρῶν, οὗς ἔτρωγεν. Προκύψασα δὲ ἐκ τινος δωματίου τοῦ παραθύρου «εἶδεν ἕναν λείψανον καὶ περνοῦσε. Δοιοπὸν τοῦτο τὸ λείψανον, μήτε κλάμματα εἶχε μαζὶ του μήτε τίποτες. Ὅταν τὸ εἶδεν ἐτοῦτο, ἐπήρᾶν τὴν τὰ κλάμματα, γὰρ τί ἔτσι εἶνὰ τὴν πάρουκαὶ τοῦτση, γὰρ τί ὁ ἄντραστῆς ἐν ἡθέλετοὺς ὀδικούς της ν' ἄρκουντ' ἔσσωτῆς. Ὅταν τὸ θάψασιν τοῦτο τὸ λείψανον καὶ φυεν ὁ κόσμος, βλέπει τὸν ἄντραν της καὶ ἔμπαιννει μέσ' ἑς τὰ μνήματα καὶ κάμνει μίαν κεφαλὴν Ἰσζαμ' ἕναν κόσκινον, καὶ κάμνει ΤΡΙΑ ΜΑΤΙΑ, κάμνει κἄτι χέρκα, τῆς ἐφαίνουταν πῶς ἄπλωννε οὐλον τὸν κόσμον ἀπὸ τὸ μάκρος ποῦ ἔκαμνεν κάτι νύχζα μεῖala μίαν πήχην μάκρος, καὶ ἄρχισε νὰ σγάφτη νὰ βγάλῃ τὸ λείψανον νὰ τὸ φάῃ. Ἐβάσταξεν τοῦτῃ ὅσον νὰ βεβαιωθῆ καλὰ πῶς ἔτρωεν τὸ λείψανον. Τότες ὅταν ἐβεβαιώθη, πζάννει τὴν ἕνα ριόν, μὰ ἔντα ριόν.» 1) —

1) βλ. πῆ: ἡμετέρας μελέτης ἐπὶ τοῦ βίου τῶν τῶν ν. Ἑλλήνων τ. I σ. 188 κς.

2) Σακελλαρίου, Κυπριακῆ. τ. Γ'. σ. 137.—
Πι: τὰς περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου μυθώδεις

Συχνότατα εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ τοὺς ἥρωας τῶν ἀρχαίων ἀντικαθιστῶσιν ἐκτὸς τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Γηγάντων καὶ οἱ ἀνδρειωμένοι, ἤτοι ἥρωες. Ἐν τοῖς παραμυθίοις οἱ ἀνδρειωμένοι εἶναι βασιλόπαιδες, περὶ ὧν πολλοὶ μῦθοι πλέκονται, οὐκ ὀλίγην πρὸς τὰς ἀρχαίας ἡρωϊκὰς παραδόσεις ἔχοντες σχέσιν. Ἐν γένει δὲ οἱ βασιλόπαιδες τῶν παραμυθίων ἀναλογοῦσι πολὺ πρὸς τοὺς ἀρχαίους ἥρωας, υἱοὺς καὶ αὐτοὺς βασιλέων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄντας, διότι πράττουσιν ἄθλα διάφορα καὶ κέκηνται τι τὸ ὑπερφυσικόν.

Κατὰ τινα πρόληψιν γεννῶνται πολλάκις εἰς τὸν κόσμον ἥρωες λάσιοι (δασύτριχες) καθ' ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ὡς διακριτικὸν σημεῖον φέροντες μικρὰν οὐράν. Ὁ πατὴρ τοῦ οὗτω γεννηθέντος βρέφους πρέπει νὰ ὑπάγῃ νὰ διαλλάσῃ τὸ συμβᾶν ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας, φωνάζων:— Ἀντρειωμένους ἐγεννήθηκεν· ἀκοῦστε τ' ὄρη καὶ βουνὰ καὶ μὴ τρομάξετε. 1) — Περὶ τῆς τοιαύτης πρόληψως, καὶ παρὰ τοῖς Ἀλβανοῖς ἐπικρατούσης, ἰκανὰ διηγείται ὁ Hahn. Κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτου πιστεύουσιν ἐν Ἀλβανίᾳ ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνδρες κερκοφόροι δύο εἰδῶν, οἱ μὲν ἔχοντες οὐράν τράγον οἱ δὲ ἵππου· οἱ τοιοῦτοι εἶναι ῥωμαλεότατοι καὶ δύνανται νὰ ὀδοιπορήσωσιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας χωρὶς παντάπασιν νὰ κουρασθῶσιν· ὡς δὲ ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἀναφέρει ἡ τοιαύτη πρόληψις ἐπικρατεῖ καὶ εἰς μικρὰν Ἀσίαν καὶ εἰς ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα· ἀναφέρει δὲ καὶ τὸ παράδειγμα ἐνὸς ληστοῦ Κουτοκουνίστου, ἡδρὸς ἰσχυροτάτου, ὅστις ἐνομίζετο ὅτι εἶχεν οὐράν. 2)

διηγήσεις γίνεται λόγος καὶ περὶ ἀνθρώπων τρισφάλμων: «καὶ διεθόντες ἡμέρας τινὰς εὐρομέν ἀνθρώπους ἐξάποδας καὶ τρισφάλμους.» (Ἐπιστολὴ Ἀλεξάνδρου πρὸς Ὀλυμπιάδα καὶ Ἀριστοτέλην ἐν Berger de Xivrey, Traditions tenatologiques. p. 310.)

1) Νεοελλην. Ἀνάλεκτ. τ. Α'. σ. 326.

2) Hahn, abbanesische Studien. τ. I σ. 463—464.

Οἱ ἥρωες οὗτοι γεννῶνται καὶ σήμερον, ἀλλὰ ὑπῆρχον καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Ἐν Σαμοθράκῃ φέρεται ἡ παράδοσις, ὅτι τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἔξη εἰς τὰ ὄρη εἰς ἀνδρειωμένος, τοῦ ὁποίου τὸ σπήλαιον δεικνύουσιν εἰσέτι, τοῦ ἀνδρειωμένου τὸ σπήλι καλούμενον. Οὗτος ἐρασθεὶς βασιλοπούλας τινός, κατέστησεν αὐτὴν ἔγκυον, ἀλλ' οἱ ἀδελφοὶ τῆς ἐκδικούμενοι τὴν προσβληθεῖσαν τιμὴν τῆς οἰκογενείας των, ἐφύνευσαν τὸν ἀνδρειωμένον τοξεύσαντες ἐξ ἐνέδρας κατ' αὐτοῦ. ¹⁾

Εἰς τὰ δημοτικὰ ἄσματα ἀναφέρονται ἀνδρειωμένοι, ἄνδρες ῥωμαλέοι καὶ μεγάθυμοι, ὧν πρωτεύει ὁ Διγενῆς, περι οὗ κατωτέρω ἐν τοῖς περὶ Ἡρακλέους θὰ ὀμιλήσωμεν. Οἱ ἀνδρειωμένοι ἀγωνίζονται πρὸς ἀλλήλους, ὡς οἱ ἥρωες τῶν ὀμηρικῶν χρόνων καὶ πολλὰ ἄλλα ὑπεράνθρωπα κατορθώματα διαπράττουσιν. Ἴδου ἐν δημοτικὸν ἄσμα, ἐν ᾧ περιγράφεται ἡ μονομαχία δύο ἡρώων :

Ἦτ' Ἀγ Γιωργίου τὸν πλάτανο γένεται πανηγύρι,
τέσσερο μῦθια ἔν' ὁ χορὸς καὶ δεκαπέντ' ὁ τοπος.
Βαρῦνε τᾶργανα, βαρῦν, τ' ἀγῶρι τῶν καὶ

κ' οἱ γέροντες παρακαλοῦν, τάχουν ἔς τὸν Ἀγ-
Γιώργη,
καλὰ νὰ πῶν καλὰ νᾶρτοῦν, μαλῶματα μὴν εὖ-
[ρον.]

Μ' αὐτὸς ὁ γυῖος τοῦ Τσαματίδου χαλαεὶ τὸ πα-
[νηγύρι.]

Νάτος πῶρχεται τρέχοντας ἔς τ' ἄλογο καβα-
[λάρη.]

δεκαλιτράριο κερί ἔς τὸ χέρι του βασιπῶντας
βροντομαχῶντας τ' ἄρματα, λαλῶντας τὰ τσα-
[πράξια.]

Ἐμπῆκε κ' ἐπροσκύνησε κ' ἐβῆκε κ' ἐκαυχί-
[του.]

—Τὸ ποιὸς εἶν' ἄξιος καὶ καλὸς, ποιὸς εἶναι
[παλλικᾶρι,

ποιὸς ἔχει στήθη μάρμαρο καὶ χέρια σιδερένια,
νὰ πᾶμε νὰ παλαίψωμε ἔσ' μαρμαρέν' ἀλῶνι;—

Κάνεις δὲν ἀποκρίθηκε, κάνεις δὲν ἠπολογίθη,
κ' ἕνας κοντὸς κοντούτσικος, τοῦ Τσαματίδινου

[μουλῶς.]
πέταξε τὸ γελέκι του καὶ τὸ χορὸν ἀφίνει :

—Ἐγῶμαι ἄξιος καὶ καλὸς, ἐγῶμαι παλλικᾶρι,
ἐγὼ ἔχω στήθη μάρμαρο καὶ χέρια σιδερένια,
νὰ πᾶμε νὰ παλαίψωμε ἔσ' μαρμαρέν' ἀλῶνι.—
Βγαίνουν οἱ δύο μὲ τὰ σπαθιά καὶ πᾶνε νὰ πα-
[λαίψουν,
ἀπὸ κοντὰ καὶ τᾶργανα, κοντὰ καὶ τὸ φουστάτο.
Κ' ἐκεῖ ποῦ πάταξε ὁ Τσαμαδὸς, ἐβούλωνε τ' ἀ-
[λῶνι.
κ' ἐκεῖ ποῦ πάταξε τὸ παιδί ἐβούλωνε κ' ἐβούθα. ¹⁾

Ἐν ἄλλῳ ἄσματι ὠραία τις κόρη, ἦν ἡγάπων τεσσαράκοντα δύο κλεφτόπου-
λα, εἰδοποιεῖ ὅτι θὰ νυμφευθῆ ἐκεῖνον,
ὅστις κατορθώσῃ νὰ ἐκριζώσῃ καὶ βα-
στάσῃ βράχον τινά.

Μέσα ε' τὸ περιβολί μου, ἔς τὴ μέση ἔς τὴν ἀ-
[λή μου.
εἶ' ἕνας βράχος παλαιῆς, λιθάρι ῥιζομένο,
καὶ ποῦ τὸν ἔσκωσ' ἀπὸ τ' ἐσᾶς, γυναίκα νὰ μὲ
[πάρῃ.]

Πάντες ἐσίγησαν εἰς τὴν πρότασιν
ταύτην, διότι τὴν ἐθεώρησαν ὑκατόρ-
θωτον :

Καὶ τῆς Μαριᾶς ὁ ψυχρογυῖος, τ' αἴτιο τὸ παλλη-
[κᾶρι,
μὲ τῶνα χέρι τὸ ἔσκωσε, ἔς τὴν πλάτη του τὸ
[βάνει.]

—Μὴ κοκκινίζεις, λυγερῆ, κ' ἔλα ἔς τὴν ἀγκα-
[λιά μου. ²⁾

¹⁾ Ζαμπελ., ἄσματα δημοτ. τῆς Ἑλλάδος σ. 704.—Passow, Carmina Popularia Graeciae recent. p. 371.—Ἠρβλ. πρὸς τὴν περιγραφὴν ταύτην τὴν δημώδη ἔκφρασιν « Π α τ ε ἰ κ α ἰ β ο γ κ ἄ ε ἰ ἡ γ ῆ » (Schmidt, Das Volksleben der Neugriechen I. σ. 200.)

²⁾ Ζαμπελ., αὐτ. σ. 700 —Passow, σ. 411—412 ἀρ. 444.

Οὕτω καὶ παρ' Ὀμήρῳ ἡ Πηνελόπη διακη-
ρύσσει εἰς τοὺς μνηστήρας ὅτι θὰ νυμφευθῆ ἐξ
αὐτῶν τὸν δυναμενον νὰ τανύσῃ τὸ τόξον τοῦ
Ὁδυσσεύς καὶ νὰ ἐπαφῆ τὸ βέλος διὰ δώδεκα
πελέκεων. (Ὀδυσ. Υ. 73 κς.) Ὅμοια ἀπαντῶ-
μεν καὶ ἐν τῇ Ἰνδοκῆ μυθολογίᾳ, διότι ἐν τῇ Μα-
χαραδάτῃ ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως Δρουπάδα ἐ-
κεῖνον τῶν μνηστῆρων κηρύττεται ὅτι θὰ συζευ-
χθῆ, ὅστις ἐνταῖνη ἰσχυρὸν τόξον καὶ βάλῃ κρη-
μάμενον ἰχθύα. (Βαλαβάρατας μεταφρ. Γαλανοῦ.
βιδλ. Α'. κσφ. 5.)—Ἐπίσης ἡ Ἀταλάντη κατὰ
τὴν μυθολογίαν ἀνευροῦσα ὑστερον τοῦς γο-
νέας, ὡς ὁ πατὴρ γαμεῖν αὐτὴν ἐπιθεῖν, ἀποῦσα
εἰς σταδιατὸν τόπον καὶ πῆξασα μέσον σκόλοπα
τρίπηχυν, ἐντεῦθεν τῶν μνηστευομένων τοῦς
δρόμους προῖουσα ἐτρόχαξε καθωπλισμένη· καὶ
καταληφθέντι μὲν αὐτοῦ θάνατος ὤφειλετο, μὴ

¹⁾ Conze, Reise auf d. Inseln des thralischen Meeres. σ. 51.

Ἐν δὲ τοῖς κυπριακοῖς καὶ τραπεζουντίοις ἄσμασιν, οἱ ἄνδριώμενοι περιγράφονται μεγάλοι κατ' ἔξοχὴν καὶ ῥωμαλέοι. Τοιοῦτοι εἰσὶν ὁ Διγενής, ὁ Ξάνθινος, περὶ οὗ τραπεζούντιόν τι ἄσμα λέγει τὰ ἐξῆς :

Ἵ Ξάντινον, ὁ Ξάντινον καὶ πάντα λαλεμένον,
Ἵ το ἔνυν τὸ ῥωθῶνιν ἄτ' ἀλόγα σταμνεσμένα,
καὶ Ἵ τ' ἄλλο τὸ ῥωθῶνιν ἄτ' χειρομυλιτίζα
[κλώσκουν,
κ' ἀπάνω Ἵ τὴν κορφίτταν ἄτ' ζευγάρι' βούδι'
[ἀλωνίζνε. 1)

Ἵ Ξάντινον οὗτος, ὁ πάντα λαλεμένον (ἐξάκουστος, περίφημος), κατὰ τὸ ἄσμα, φαίνεται ὅτι εἶναι διάσημος ἥρωσ τῆς Τραπεζουντίας, διότι καὶ ἐν ἄλλῳ τραπεζουντίῳ ἄσματι, ὅπερ εἶναι παραλλαγή τοῦ κάτωθι δημοσιευομένου ἄσματος τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀνδρονίκου, ὁ Ξάντινον ἢ Ξανθίνος, λέγεται καλὰ δελφὸς αὐτοῦ. 2) Ἵ Ἐτερος ἥρωσ εἶναι ὁ Θεοφύλακτος, κατὰ τὸν Ζ'. ἢ Η'. αἰῶνα ζήσας, ὡς εἰκάζει ὁ κύριος Σακελλάριος. 3) Ἵ Θεοφύλακτος οὗτος παρεκάθητο εἰς συμπόσιον, ὅπερ ἔδιδεν

Ἵ βασιλέας Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδροπολίτης, καταληφθέντι δὲ γάμος. (Ἀπολλοδώρ., Γ. IX. 2.) Γνωστός καὶ ὁ μῦθος περὶ Οἰνομάου, ὅστις ὑπισχεσθεὶς τὸν νικῆσαι εἰς ἀρματηλασίαν· οἱ ἠττώμενοι θανατοῦντο, ἀλλ' ὁ Πέλοψ διὰ πανουργίας κατέρησεν τὴν θυγατέρα του. (Πινδαρ., Ὀλυμπ. Α. 428—Διοδώρ. Σικελ., Δ. 73.—Σοφοκλ., Ἡλέκτρ. 504 κς.—Παυσαν., Ε. κ. 3. 3'. κα. 6.—Hygin., fabul. 84—Σχολ. Πινδ. Ὀλυμπ. Α. 444.—Σχολ., Ἀπολλων. Ἀργοναυτ. Α. 752—Ritschl. Pelope ed Enomao ἐν Annali dell' inst. di corrispondenza a arch. 1814. t. XI p. 471—197. J. Roulez. Pelops et Oenomaïs ἐν Mémoires de l'Académie des inscriptions et des belles lettres. t. XXX, 1857.)—Εἰς πολλὰ παραμύθια βασιλοπούλα, ὅπως νυμφευθῶσι προτείνουσι ζητήματα, ἕτινα ἂν δὲν λύσωσιν οἱ μνηστῆρες θανατοῦνται. (Hahn., Griechische und albanesische Märchen. τ. I. σ. 468 βλ. καὶ σ. 54.—Hröbl. Ὀδυσσ. Α. 287 κς.)

1) Τριανταφυλλίδου, οἱ Φυγάδες. σ. 470.

2) Ξανθοπούλ., Φιλολογ. συνέκδ. σ. 404.—Passow, Carmina Popularia. σ. 364.—Büdinger, Mittelgriech. Volksepos. σ. 31.

3) Σακελλάριου, Κυπριακά. τ. Γ'. σ. 11.

ὄτε ὁ βασιλεὺς προέτεινε νὰ παρουσιασθῆ ὅστις εἶναι ἄξιος νὰ ὑπάγη πέρα Ἵ τὸ Περόν Ἵ τὸ μέγα σουλτανήκιν, ὅπως κομίση ἐπιστολὴν τινα, εἰς μυρίου ἐκτιθέμενος κινδύνους :

Κ' ἐκετ' ἡμαί Θεοφύλακτος ἀρκώθη καὶ θυμώθη.
Κλωτσίαν τῆς τάβλας ἔδωκεν Ἵ τὰ πόδια του
[εὐρέθη.

— Οὐλα γὰ μένα τὰ λαλεῖς, οὐλα γὰ μέ τὰ
[λέεις,
καὶ φέρτε μου τὸν μαῦρόν μου τὸν πετροκτα-
[λύτην,

Ἵ ποῦ καταλύει τὰ σίδερα καὶ πίνει τὸν ἀφρίτην,
ὅπου πατῆ τὰ μάρμαρα καὶ κορνιαχτούς Ἵ ἐν
[ῥβζάλλει.

καὶ φέρτε τὸ σπαθᾶκιν μου, τὸ περευλοημένον,
ὅθες νάμπη Ἵ τὸν πόλεμο, Ἵ βραίννει μακελλω-
[μένον.

Φέρτε μου τὸ κοντάριν μου Ἵ ποῦν ἄις Γιβόρκης
[πάνω,

Φέρτε μου τὸ ματσούκιν μου, 1) Ἵ ποῦν ἄις Μά-
[μας πάνω.

Πηξ καὶ καλλίκεψεν τὸν πέρκαλλον τὸν μαῦρον.
κὴ ὅστε νάμπη ἔχετε γεια, ἐπῆς χίλια μίλια,
κὴ ὅστε νὰ ποῦσιν Ἵ τὸ καλὸν ἐπῆεν ἄλλα χί-
[λια.

Φτεριστηρὰ τοῦ μαῦρου του κοὶ Ἵ μπαίνει Ἵ
[τὸ φουσάτον
ταῖς νάκραις ν' ἄκραις ἐπιανε, κ' Ἵ μέσαις κα-
[ταλυοῦνται.

ταῖς μέσαις μέσαις ἐπιανε κ' Ἵ ν' ἄκραις ἐλιατ-
[ναν.

Παληῶνει τριὰ Ἵ μερόνυχτα, παληῶνει τρεῖς Ἵ μέ-
[ραϊς,

ὁ μαῦρός του ποσταθῆκε καὶ κενός ἐδαρῶθη.
Φτεριστηρὰ τοῦ μαῦρου του Ἵ βραίννει ποῦ τὸ
[φουσάτον,

καὶ βρίσκει πέτρα ριζηνιὰ καὶ γέρνει καὶ πεζεύκει.
Γροθὴν τῆς πέτρας ἔδωκε κὴ ἀνοῖξαν πέντε βρού-
[σαις,

καὶ Ἵ πιασε μέ τὴν δράκιν του καὶ πότισε τὸν
[μαῦρον,

καὶ Ἵ μπῆει τὸ κοντάριν του, κάμνει ὄσκιῶν καὶ
[πέφτει.

καὶ ἄλλα πολλὰ ἄθλα διαπράττει, ἔως οὐ ἐπὶ τέλους κατορθώνει μετὰ πολλοὺς δικαίους πολέμους νὰ κομίση τὴν ἐπιστολὴν καὶ νὰ φέρῃ ἁπάντησιν (ἀντιχάρτιν.) 2)

Πρὸς τὰ ἄσματα ταῦτα μεγίστην ὁμοιότητα παρουσιάζει ἐν βυζαντινὸν περὶ τοῦ ἥρωος υἱοῦ τοῦ Ἀνδρονίκου, τὸ ἐξῆς :

1) Ῥόπαλον.

2) Σακελλάριου Κυπριακά. τ. Γ'. σ. 8—11.

Κουρσεύουν οί Σαρακηνοί, κουρσεύουν Ἀραβίδες·
 Κουρσεύουν τὸν Ἀνδρόνικον καὶ πείρουν τὴν καλὴν του,
 Ἐγγατρωμένῃ ἐννιά μηνῶν, τῆς ὥρας νὰ γεννησῆ.
 Στὴν φυλακὴν τὸ γέννησε, στὰ σίδερα τὸ θρέφει·
 Ἡ μάννα του τὸ τήριξε ψυχρούτα μὲ τὸ γάλα,
 Ἡ Μήρισα τὸ τήριξε ψυχρούτα μὲ τὸ μέλι·
 Ἡ μάννα του τοῦ ἔλεγε : ἂ υἱέ μου τ' Ἀνδρονίκου !
 Ἡ Μήρισα τοῦ ἔλεγε : ἂ υἱέ μου τ' Ἀμρῆ σου !
 — Χρονὸς ἐπιάσε τὸ σπαθὶ, καὶ διέετς τὸ κοντάρι,
 Κι' ἔταν ἐπάτησε τοὺς τρεῖς κρατεῖται· παλληκάρια.
 Ἐθῆγκ', ἐδιαλαλήθηκε, κινέεν δὲν φοβῆται,
 Μήτε τὸν Πέτρον τὸν Φωκῆν, μήτε τὸν Νικηφόρον,
 Μήτε τὸν Πετροτρίχηλον, τὸν τρέμ' ἡ γῆ κι' ὁ κόσμος,
 Κἂν εἶναι δίκρος πόλεμος, μήτε τὸν Κωνσταντίνον.
 Ἐτραβῆξαν τὸν μαζῆρόν του· πηῆξ', καθάλλαι κίει·
 φτεριστηριὰν τοῦ χάρισε· πάνω ἔς βουλή ἐθῆγναι·
 Κ' εὔρισε τοὺς Σαρακηνούς, δοκίμιν ἀποδοῦσαν.
 — Δοκίμιν ποῦ πηῆξε σέξ', πηῆδον το κ' ἡ γυναῖκις,
 Ὅχι γυναῖκις ἄστροφες, μόνον ἐγγατρωμένικις.
 Οἱ μαζῆροί σας εἶναι ἐννιά, κ' ἕνας δίκρος μου δέκα·
 Δέστε κι' ἐξῆγκονιάστε με τρεῖς διπλάσι τ' ἄλυσίδι,
 Ῥάψετε τ' ἄμματα κ' μου τρεῖς διπλάσι τὸ ῤαφίδι,
 Βάρτε κ' εἰς ταῖς μασχάλικις μου τρικάντηρον μολύδι·
 Καὶ βάρτε κ' εἰς τὰ πόδια μου δυὸ σιδερένιακι κλάππαις.
 Διὰ νὰ ἰδῆτε πῶς πηῆδον Ῥωμαῖοι παλληκάρια.
 — Δέγουν κ' ἐξῆγκονιάδουν τον τρεῖς διπλάσι τ' ἄλυσίδι,
 Ῥάβουν τὰ ἄμματα κ' του τρεῖς διπλάσι τὸ ῤαφίδι,
 Βάρτουν κ' εἰς ταῖς μασχάλικις του τρικάντηρον μολύδι,
 Καὶ βάρτουν κ' εἰς τὰ πόδια του δυὸ σιδερένιακι κλάππαις.
 Ἀφοῦ τοῦ τὰ ἐκίματι Σαρακηνεῖ, λαλοῦν του·
 « Ἄφ' ἂρβ' μωρὸν κ' ἀνήλικον, ἔπερ τὴν λευτεριὰν σου ! »
 — Ἐανοίγει τὰ ματάκιον του, ἔκοψε τὸ ῤαφίδι,
 Τινάσσει τὰ χερσάκια του κ' ἔκοψε τ' ἄλυσίδι,
 Ἐέσειε ταῖς μασχάλικις του κ' ἔπεισε τὸ μολύδι·
 Καὶ διὰ' ἐπῆθ', ἔκτισε κ' ἐθῆγκαιεν ἡ κλάππαις.
 Κι' ἀπὸ τοὺς μαζῆρους τοὺς ἐννιά εὐρέθη στὸν δίκρον του,
 Φτεριστηριὰν τοῦ χάρισε, στὸν κίμπον καταβῆναι.
 Ἡ μάννα του τοῦ ἔλεγε ἀπὸ τὸ περὶ τῆρι :
 « Υἱέ μου, ἂν πῆς στὸν κύρι σου, στάθου νὰ σοῦ συντύχω·
 Ὅλαις ἡ τέντικις κίκκιτικις, καὶ τοῦ κυροῦ σου ἴν μούτη·
 Κι' ἂν δὲν σοῦ μώσουν τρεῖς φορὰς μὴ γύρης νὰ πεζούσης·
 Καὶ σὺν τοῦ εἶπεν ἔκτισεν, καὶ σὺν τοῦ περὶ γέλλει,
 Ὅλαις ἡ τέντικις κίκκιτικις καὶ τοῦ κυροῦ του μαζῆρον,
 Καὶ τρεῖς γυροὺς ταῖς ἔδωκεν, καὶ πόρταν δὲν εὐρίκαεν,
 Καὶ μ' ἕνα κλωτῆρον δυνατὸν ἔξωθεν κ' ἔσω βρέθη.
 Ἀνδρόνικος ποῦ τὸν θωρεῖ, βῆγναιε καὶ χερρετῆζ τον,
 Νὰ κατὰθῆ τὸν προκλιεῖ, ῤωτῆξ', ἔκχερωτῆζ τον :
 « Ἄ βρὲ μωρὸν κ' ἀνήλικον, πόθεν ἐν ἡ γενιά σου,
 Καὶ πόθεν ἐν ἡ ῤιζα σου καὶ τὰ γεννητικά σου, »
 — « Ἄν δὲν μοῦ μώσης τρεῖς φορὰς δὲν γύρνω νὰ πε-
 [ζούσης. »

« Ἄν πιάσω τὸ σπαθάκι μου, καλὰ θέλω σοῦ μῶσω. »

« Ἄν πιάσης τὸ σπαθάκι σου, ἔχω κ' ἐγὼ δίκρον μου. »

« Ἄν πιάσω τὸ κοντάρι μου, καλὰ θέλω σοῦ μῶσω. »

« Ἄν πιάσης τὸ κοντάρι σου, ἔχω κ' ἐγὼ δίκρον μου. »
 « Νὰ τὸ σπαθὶ ποῦ ζῶνωμαι, καὶ πάγ' ἐμπρὶς καὶ πίσω,
 Εἰς τὴν καρδίᾳ μου νὰ μπηγῆ, ἂν σὲ καταδικήτω ! »
 Ἀκρίγυρον καὶ πέζουσαν ἀπὸ τὸν μαζῆρον κίτω.
 Τότε καταρωτῆσαν τον πόθεν ἐν ἡ γενιά του,
 Καὶ πόθεν ἐν ἡ ῤιζα του καὶ τὰ γεννητικά του·
 Κι' ἀπὸς ἂν λογιθῆκεν ποῦ τὴν ἀρχὴν καὶ τρέπον :
 « Κορσεύουσιν Σαρακηνοί, κορσεύουν κ.τ.λ.

[Ἔως τὸ σὺν δὲν σὲ μώσουν τρεῖς φορὰς μὴ
 γύρης νὰ πεζούσης.]

Ἀνδρόνικος ποῦ τὸν θωρεῖ, ἐλουόθη τῶν κλωμμάτων,
 Σηκῶναι τὰ χερσάκια του, καὶ τὸν Θεὸν δροῖζει :
 « Δοξάζω σε, γλυκὲ Θεέ, καὶ δεῦτερον καὶ τρίτον,
 Ὅπου μωμὸν μινεῖς φτεροὺς κ' ἄκαμα δυὸ ξιφτερὰ ! »

Τὸ ᾄσμα τοῦτο ἐδημοσιεύθη κατ' ἀρ-
 χὰς μὲν ὑπὸ τοῦ κ. Σπ. Ζαμπελίου ¹⁾,
 ἐκ τούτου δὲ παρέλαβον αὐτὸ οἱ Kind ²⁾,
 Büdinger ³⁾, Wagner ⁴⁾ καὶ Em.
 Legrand ⁵⁾. Ὁ κ. Σπ. Ζαμπέλιος λέγει
 ὅτι ἀντέγραψεν αὐτὸ ἐκ τῆς αυτοκρα-
 τορικῆς γάων Παρισίων βιβλιοθήκης τῶν
 χειρογράφων ὁ ἀείμνηστος πρωτεκδότης
 τῶν Νεοελληνικῶν ᾄσμάτων Fauriel·
 εἰς αὐτὸν δὲ ὁ κ. Brunet de Presle
 προεφωδιασθεὶς τῆς προσηκουσῆς ἀδεία-
 παρὰ τῆς χήρας τοῦ μακαρίτου Faus-
 riel, ἐπέτρεψε νὰ λάβῃ ἀντίγραφον ⁶⁾.
 Ἄλλ', ὡς σημειοῖ ὁ κ. Legrand ⁷⁾, ὁ κ.
 Σπ. Ζαμπέλιος ἀντέγραψε τὸ ᾄσμα
 τοῦτο ἐκ τοῦ μοναδικοῦ ἴσως ἀντιγρά-
 φου, ὅπερ κατέχει ὁ κ. Brunet de Presle·
 προσέθεσε δὲ πολλὰς φράσεις καὶ
 στίχους, οἵτινες βεβαίως εἰσὶν ὑποβο-
 λιμαῖοι, ἐπεὶδὴ ὁ κ. Ζαμπέλιος δὲν ἀ-
 ναφέρει ἂν εἶχε καὶ ἕτερον ἀντίγραφον
 ὑπ' ὄψιν.—διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐκ τῆς
 ἐκδόσεως τοῦ κ. Legrand ὡς ἀκριβε-

1) Σπ. Ζαμπελίου, Πόθεν ἡ κοινὴ λέξις τρα-
 γουδοῦ. 1859. σ. 38—40.—Πανθ. τ. Γ. σ. . .

2) Th. Kind, Anthologie neugriechischer
 Volkslieder. 1861 σ. 2 κ.

3) Büdinger, Mittelgriechisches Volksepos.
 1866 σ. 26—30 μετὰ γερμανικῆς μεταφράσεως

4) Wagner, Medieval greek tents. 1870.

5) Legrand, Δημοτικὰ τραγούδια. 1870. p.
 20—25. μτ. γαλλ. μεταφράσεως. (Collection des
 monuments pour servir à l'étude de la lan-
 gue néo-hellenique n. 12.

6) Σπ Ζαμπέλιος, ἐνθ. ἀν. τ. 37.

7) Legrand, ἐνθ. ἀν. σ. 19.

στέρας, παραλαβίντες δημοσιεύομεν ἐν ταῦθα τὸ ποίημα τοῦτο — προσέτι δὲν γνωρίζομεν, προσθέτει ὁ κ. Legrand, ἂν ἀντεγράφη ἐκ χειρογράφου τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ κληρονομητὴς Hise ὑπηγόρευσε αὐτὸ εἰς τοὺς παραδιδόμενους τὸ μάθημα τῆς δημόδους ἑλληνικῆς, καὶ ὁ κ. Brunet de Presle, ὅστις τότε τὸ ἔγραψε λέγει ὅτι ὁ διάσημος ἐκεῖνος ἑλλητιστὴς παρέλειψε νὰ ἀναφέρῃ πόθεν τὸ παρέλαβε.

Τὰ ἐν τῷ ἄσματι τούτῳ μνημονεύομενα συμβάντα ἴσως εἶναι ἱστορικά· ὁ κ. Büdinger ἐν ἰδιαιτέρᾳ πραγματεῖᾳ ἀναγνωσθεῖση ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ ἑταιρίᾳ τῆς Ζυρίχης κατὰ τὴν 4 Φεβρουαρίου 1865 προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὰ ἐν τῷ ποιήματι ἀναφερόμενα γεγονότα συνέβησαν κατὰ τὴν IB'. ἑκατονταετηρίδα¹⁾.

Τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, περὶ τοῦ αἰχμαλωτισθέντος υἱοῦ τοῦ Ἀνδρονίκου, ἔχει καὶ τραπεζούντιόν τι δημοτικὸν ἄσμα, ἀτελὲς δυστυχῶς· περισωθὲν μέχρῃς ἡμῶν· ἐν αὐτῷ ἐποχὴ τῆς αἰχμαλωσίας ἀναφέρεται ὅταν

οἱ Τούρκ' ἐκούρσευαν τὴν πόλ' τὴν Ῥωμανίαν 2).

N. F. ΠΟΛΙΤΗΣ.

1) Mittelgriechisches Volksepos ein Versuche von Max Büdinger. Leipz. g. 1866. 8ον ἐκ σ. 31.

2) Εξυλοπούλ., Φιλολ. Συνέκδ. σ. 404. — Passow, ἀρ. 482. σ. 361. — Budinger, l. c. σ. 31.

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Φιλολ. Συλλόγῳ Παρνασσῶ.)

ΣΑΠΦΩ

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Φιλολ. Συλλόγῳ Παρνασσῶ.)

I ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Κατ' ἔτος τελοῦσιν εἰς Μιτυλήνην, τὸν ἑκατομβαιῶνα μῆνα, ἑστῆς εἰς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς. Τὰς θυσίας, τὰς τελετὰς, τὴν πομπὴν διαδέχονται ἀθλητικοὶ ἀγῶνες καὶ ἄλλα γυμνάσια, εἰς ἃ καὶ οἱ εὐγενέστεροι τῶν νέων κατέρχονται. Προτείνονται βραβεῖα τοῖς νικηταῖς, παρ' οἷς ἡ δόξα εἶναι τὸ μέγιστον πάντων βραβεῖον.

Κατέπαυσε ἡ τελετὴ· τὸ πῦρ τῶν βωμῶν σβέννυται, ἡ σάλπιγξ ἤχει, οἱ ἀθληταὶ συνέρχονται. Εἰς τὰς νέας αὐτῶν καρδίας ἀνήσυχος γεννᾶται ἐνθουσιασμός, ἅμα τοῦ σημείου δοθέντος. οὕτως εἰς τὴν πρώτην κλιγγὴν τῶν ὅπλων φέρισει ὁ μάχιμος ἵππος. Πρῶτος ἀγὼν τίθεται δρόμος χιλίων βημάτων, ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς μέχρι τῆς πλατείας. Δέκα ἀγωνισταὶ παρίστανται· τίθενται εἰς γραμμὴν πρὸ τοῦ ναοῦ καὶ μετρούμενοι ἀμοιβαίως διὰ τοῦ βλέματος ἀποβάλλουσι καὶ ῥίπτουσι τὰς χλαμύδας αὐτῶν, ἃς δοῦλοι συλλέγουσι· φαίνονται ἐλαφρότεροι, ἐλαφρότερον φέροντες ἔνδυμα. Εἰς τὸν πρῶτον ἤχον τῆς σάλπιγγος πάντες ὀρμῶσι· ἡ ἐλπίς τῆς νίκης φαίνεται ἐν ἐν τῇ ὀρμῇ τῆς πορείας των, φαίνεται εἰς τὸ βλέμμα των, ἀπλήστως προσηλούμενον ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς ἀφίξεως.

Ἐπὶ τινὰ χρόνον τρέχουσιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς· σὺδεὶς ὑπερβαίνει τὸν ἄλλον. Μετ' ὀλίγον ὁ μεσαῖος διπλασιάζει τὴν ταχύτητα τοῦ βήματος· οἱ λοιποὶ προσπαθοῦσι μικρὸν λοξοδρομοῦντες νὰ φθασωσιν αὐτὸν, ὡσεὶ στίφος γεράνων, οἵτινες σχίζουσι τὸν ἄερα, λοξὴν χαράττοντες γραμμὴν, ὅτε τοῦ φθινοπώρου ἐπερχομένου μυστικῇ ἔμ-

πνευσις ὀδηγεῖ αὐτοὺς νὰ φύγωσι τὸ ψῦχος, ὅπερ ἢ ἀναχώρησις τῶν προαναγγέλλει.

Χρόνον τινὰ τρέχουσι κατὰ τὴν τάξιν αὐτὴν, ὅτε πρὸς δεξιὰν ὁ ἀντίπαλος τοῦ ὑπερτερήσαντος, ὀρμῶν ταχέως παρέρχεται πρὸ αὐτοῦ. Ὁ ἀὴρ ἀντηχεῖ ὑπὸ εὐνοϊκῶν χειροκροτημάτων. Εἰς τὸν ἦχον αὐτὸν, ὃν καὶ τοῦ βραβείου προτιμᾷ, ὁ πρῶτος συνάγων πάσαις αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, δὲν τρέχει πλέον ἀλλὰ πετᾷ κ' ἐπαναφαίνεται ἐπὶ κεφαλῆς ὄλων τῶν λοιπῶν. Ἐπέσυρεν ἐκ νέου τὰς ἐπευφημίας πάντων.

Ἄλλ' ὁ ἕτερος, μὴ ἀπολέσας τὴν ἐλπίδα, ὀρμᾷ ἄπινους σχεδόν· ὁ ὑπερβαίων αὐτὸν ἐνοχλούμενος ὑπὸ τοῦ ὀπισθεν ἤχου τοῦ σχιζομένου ἀέρος στρέφεται καὶ προτείνει τὸν πόδα· προσκόπτει ὁ ἄλλος καὶ πίπει, κραυγαζόντων καὶ γελόντων τῶν θεατῶν, ἐνῶ ὁ νικητὴς ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον ἐπευφημούμενος. Φθὰς εἰς τὸ τέρμα λαμβάνει τὸν ἐκ δάφνης στέφανον, θέτει αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διευθετῶν τὴν κάθιδρων κόμην του. Ὁ νικητὴς εἶναι ἐκ **Τενεδουκ' ἐπικαλεῖται ὦ κύπους** **Ἀχιλλεύς.**

Εἰς τὸ μέρος ὅθεν ἀνεχώρησαν οἱ τρέξαντες φαίνοιντο ἐξ τέθριππα, ὧν οἱ ἵπποι διὰ τοῦ ἐμπροσθίου ποδὸς ἀνυπομόνως τύπτουσι τὸ ἔδαφος καὶ χρεμετίζουσι ἀνορθοῦντες τὴν χαιτήν. Οἱ ὀδηγοὶ ὄρθιοι κρατοῦντες διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὰς ἡνίας καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς τὴν μάστιγα, τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς σάλπιγγος, ἀναμένουσι τὸ σημεῖον. Ὁ κήρυξ φέρει πρὸς τὰ χεῖλη τὴν σάλπιγγα· βλέπει· οἱ ἐξ ἄρματοδρόμωνες, με κυματίζουσαν χλαμύδα, τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην ἔχοντες με κράνος, αἰσθάνονται παλμούς συγκινήσεως. Ἡ σάλπιγγξ ἤχεῖ· οἱ ἵπποι ἐξορμῶσιν ἀκράτητοι· οἱ ὀδηγοὶ ἀφίνουσι τοὺς χαλινούς ἐλευθέρους καὶ ἐμψυχοῦσι τοὺς ἵππους διὰ τῆς φωνῆς καὶ τῶν κινήσεων· οὗτοι κλίνουσι καμπτόμενοι, ἴσως διὰ ν' ἀκού-

σωσι καλλίτερον τῆς φωνῆς τοῦ κυρίου των.

Τὸ πλῆθος ἐν σιγῇ ἀναμένει· μόνος ὁ κρότος τῆς μάστιγος ἀκούεται, ὁ θόρυβος τῶν τροχῶν, φωναὶ ἀπειλητικαὶ, καὶ τὸ βῆμα τῶν ἵππων. Νέφη κόνεως ὑψοῦνται. Ὡς ἡ σελήνη φερομένη ἐν μέσῳ νεφῶν, διαφαίνεται ἐκ διαλειμμάτων, οὕτω παρατηρεῖται ἐν ἄρμα ἐντὸς κύκλων κόνεως. Μετὰ μικρὸν ἀνεμος ἐλαφρὸς φυσᾷ πλαγίως καὶ φέρων τὸν κοινορτὸν πρὸς τοὺς θεατὰς ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ καλύψωσι διὰ τῆς χλαμύδος τὴν κεφαλὴν. Ἀπὸ τοῦ ἄλλου μέρους φαίνονται ἀπροκάλυπτα τὰ ἐξ ἄρματα καὶ οἱ ἐκείθεν θεαταὶ ἀγάλλουται ἐπὶ τῷ διπλῷ θεάματι τῆς ἄρματοδρομίας καὶ τῆς ταραχῆς τῶν ἄντικρυ θεατῶν.

Ἦδη ἐν ἄρμα, συρόμενον ὑπὸ ξανθῶν ἀλλὰ μαύρην τὴν χαιτήν ἔχόντων ἵππων, ὑπερβαίνει τ' ἄλλα· ὁ ὀδηγὸν ἐλπίζει καὶ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς χειροκροτήσεις περιστρέφων ἄνω τῆς κεφαλῆς του τὴν βροντώδη μάστιγα· ἀλλ' ἐπὶ τὰ βήματά του βαίνει ἐλπίδάρπαγον ἕτερον ἄρμα με ἵππους μέλανας, ὡς οἱ τοῦ Πλούτωνος ἀπάγοντος τὴν Περσεφόνην. Ἡ προήτων νομίζεις εἶνε φλογερά, οἱ ῥώθωνες πλήρεις κοινορτοῦ, τὸ στόμα ἀφρίζον, ὁ ὀφθαλμὸς ἀστράπτων. Τρέχουσι ταχείς ὡς ὁ ἀνεμος, ὀρμητικοὶ ὡς ἡ θύελλα.

Ἦδη ἡ κεφαλὴ των καλύπτει τὸ κέντρον τῶν τροχῶν τοῦ προηγουμένου ἄρματος, οὗτινος ὁ ὀδηγὸς στρέφεται με πάλλουσαν καρδίαν, βλέπει, ἀγωνιᾷ καὶ παροτρύνει τοὺς ἵππους ἐξ ὀνόματος αὐτοὺς καλῶν. Οὗτοι ἀκούοντες τὸ βῆμα τῶν ἄλλων ὀπισθεν, μ' ἐντεταμένα τὰ ὦτα σπεύδουσι· οἱ ἄλλοι διπλασιάζοντες τὴν ὀρμὴν, ὡς κύμα ὑπὸ ἀνέμου φερόμενον, φθάνουσι μέχρι τῆς κοιλίας τῶν πρώτων. Ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς αἱ ὀκτώ κεφαλαὶ τῶν ἵππων φαίνονται ἀνήκουσαι εἰς ἐν ἄρμα.

Ἡ νίκη εἶν' ἀμφίβολος, αἱ ἐπευφημίαι ἀναστέλλονται. Ἄλλ' ἡ ιδιότροπος τύχη ἔδωκε κακὸν τέλος εἰς τὸν εὐγενῆ

αὐτὸν ἀγῶνα, καθ' ὃν ἡ ἀξία ἔπρεπε νὰ στεφθῆ.

Καὶ ὄντως, καθ' ἣν στιγμήν οἱ μαυροῖ ἵπποι προσέκτων νέας δυνάμεις ὅπως ὑπερβῶσι τοὺς ἄλλους, οὐς ἠγγίξεν ἤδη ὁ τροχὸς τῶν, ἡ αἰχμὴ τοῦ ἄξωνος προεξεληθοῦσα ἐκ τῆς πολλῆς ταχύτητος, κτυπᾷ ἓνα τῶν ξανθῶν ἵππων, ὅστις πεσὼν παρασύρει καὶ τοὺς ἄλλους· ὁ ὀδηγὸς νεανίας πίπτει· τὸ δ' ἄλλο ἄρμα ἑστερημένον τροχοῦ κλίνει καὶ σύρεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κενόν, διότι ὁ ὀδηγὸς του κεῖται χαμαί.

Οἱ τῶν λοιπῶν ἄρμάτων ἀγωνισταὶ ἐνθαυρῶνται ἐκ τοῦ συμβάντος τούτου καὶ ἀναλαμβάνοντες ἐλπίδα διαμφισβητοῦσι τὴν νίκην καὶ, τέλος, φθάνει εἰς τὸ τέρμα πρῶτον ἄρμα συρόμενον ὑπὸ λευκῶν ἵππων, μὲ μελανὰς κηλίδας.

Ὁ ὀδηγὸς παρουσιάζεται εἰς τὸν δίδοντα τὸ βραβεῖον τῆς νίκης καὶ λαμβάνει κράνος καὶ θώρακα ἀργυροποικίλου, ἐφ' οὗ ὑπῆρχε γεγραμμένον χρυσοῖς γράμμασι: Ἡ δόξα ἀνταμείβει τοὺς ὑπὲρ ταύτης μοχθούοντας.

Ἄλλ' ἰδοὺ ἀπὸ τοῦ ἄλλου μέρους τοῦ σταδίου, φαιδρὸς ἤχος ὀργάνων καλεῖ τοὺς θεατὰς εἰς νέον θέαμα. Τὸ πλῆθος, ὡσεὶ σμήνος μελισσῶν, τρέχει πρὸς ἐκεῖ. Ἡ παλαιστρα καλεῖ τοὺς παλαιστάς· μέγας ἄριθμὸς παλαιστῶν παρίσταται. Τρέχουσι πάντες πρὸς ἐν διευθυνόμενον μέρος καὶ τοποθετοῦνται καταλλήλως. Ἄλλὰ διατὶ αἴφνης τὰ βλέμματα πάντων στρέφονται πρὸς τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ σταδίου μετὰ προφανοῦς εὐχαριστήσεως καὶ περιεργείας, καὶ λιχανοὶ πολλοὶ δεικνύουσι... τί δεικνύουσι; καὶ παλάμαι πολλαὶ ὠθοῦσι τὴν ὠμοπλάτην τῶν πρὸ αὐτῶν καθημένων, ἵνα καὶ αὐτῶν τὴν προσοχὴν ἐπιστήσωσιν οὕτω εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο; Ἀκούονται ψιθυρισμοὶ τινες: Ἡ Σαπφώ! Ἡ Σαπφώ!—Ποία; Ἐκεῖνη, ἐκεῖ.—Ποῦ; ἐν μέσῳ τῶν παρθένων μαθητριῶν της. —Ἰδοὺ δὲν βλέπεις τὴν Ἀθλίδα μειδῶσαν; Ναί. Πλησίον αὐτῆς... Ἄ! τώρα βλέπω. Πόσον ὠραία εἶνε! Θεοί!

Εὐδοκίμων ὁ βλέπων σε, τριστόλιος ὅστις ἀκούει ἡμίθεος δ' ὁ φίλων, ἀθάνατος δ' ὁ συνῶν,

Ταῦτα προφέρει γέρων χαρίεις, ἄκμαίος εἰσέτι, μὲ ῥοδόχρους παρειὰς, μὲ ζωηρότατον βλέμμα, ῥίπτου φλόγας ὑγρὰς· καὶ ἐγειρόμενος τῆς θέσεώς του προβαίνει, ἐνῶ ἡ λευκὴ αὐτοῦ κόμη κυματίζει εἰς τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου, φαιδρότατος πρὸς τὴν χορείαν τῶν γυναικῶν.

Εἶνε οὗτος Ἀνακρέων ὁ μελιχρὸς, ὅστις καὶ τοι πρεσβύτης ἤδη, λαμπρὸς καὶ ποικίλος, ὡς ἡ Ἴρις, φαίνεται παίζων μετὰ τῆς ζωῆς· ἡ ἐλαφρὰ καὶ γλυκεῖα αὐτοῦ ἐθνυμία εἶνε τὸ μειδίαμα τῆς φύσεως καὶ ὄχι τοῦ ἀνθρώπου ἢ εἰρωνεία. Ἦλθε δ' ἐκ τῆς Τέω σήμερον, ἵνα τὴν φίλην Σαπφῶ ἴδῃ. Πόσοι ἐφθόνησαν τὸ ἐπίχαρι μειδίαμα, μεθ' οὗ αὐτὴ ὑπεδέχθη τὸν ψάλτην τῶν ἐρώτων!

Πολλοὶ μετὰ σεβασμοῦ ἀπεσῦρθησαν καὶ χῶρος εὐρὺς ἐσχηματίσθη εἰς θέσιν καταλληλοτάτην πρὸς θεάν διὰ τὴν συνοδίαν τῆς Σαπφούς. Ἔσθη αὕτη ἐνταῦθα καὶ μετ' αὐτῆς ἔστησαν—ἡ Τελεσίππα, ῥοδόχρους καὶ γλαυκῶπις, ὠραῖους ἔχουσα καὶ ἡμιγύμνους βραχίονας, μειδίαμα διαρκὲς εἰς τὰ χεῖλη καὶ βῆμα κοῦφον, ὡς πτηνοῦ· ἡ Μεγάρα, μέλαν ὡς τὸν θάνατον ἔχουσα ὄμμα, μαύρας τὰς ὀφρῦς, μακρὰς βλεφαρίδας ὑπὸ τὰς ὁποίας τοξεύεται βλέμμα γοργότερον τοῦ ταχυπεροτέρου βέλους, εὐλύγιστον ἀνάστημα καὶ μεγαλοπρεπεῖς κινήσεις—ἡ Ἀνακτορία, ὑψηλὴ ἀλλ' εὐσχημος· ἡ φλόξ τοῦ βλέμματος αὐτῆς εἶναι ἡμίμβεστος, ἀλλ' ὅταν ὀμιλῇ λάμπει εἰς τὸ ὄμμα της ἔκφρασις ὑπερφανείας μᾶλλον ἢ ἔρωτος· ἐπιθυμία τις ἠθελεν ἐκφράζεσθαι διὰ τῆς μορφῆς αὐτῆς, ἂν ἡ ἐκδηλουμένη ψυχὴ εἰς τὰ κλειστὰ διαρκῶς χεῖλη της δὲν κατέπνιγεν ἐγκαίρως τὸ αἶσθημα τοῦτο.—ἡ Γύρινα, ἀφελὴς νεάνις, περιέργως πάντοτε στρέφουσα τὴν κεφαλὴν, ἐκφράζουσα τὸν θαυμασμόν αὐτῆς ἀπροκαλύπτως διὰ πάντα ὠραῖον νεανίαν, γελῶσα, πηδῶσα, καὶ πρόθυμος εἰς ἀσπασμούς ἀνταλλασσομένους μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν

λοιπῶν νεανίδων.—Τέλος, ἡ Ἀθίς ἀπαλόδερμος κόρη, οὐχὶ πολὺ ζωηρὰ ἀλλὰ περιπαθὴς ἐν τῇ ἐκφράσει καὶ ἡδυπαθείας μεστή. Ἀφροδίτη κοιμωμένη, κίττοι καταλληλοτάτη ἵνα διώξῃ τὸν ὕπνου ἀπὸ τῶν βλεφάρων παντὸς ἀτενίζοντος τὸ σύνολον τῶν καμπυλοσχήμεων αὐτῆς μελῶν· ὡς ἄλλη Γαλάτεια, ἐφαίνετο πάντοτε ἀφυπνιζομένη, καὶ ἔβλεπέ τις τὴν πάλην μεταξὺ μαρμάρου καὶ γυναικὸς μετὰ δειλίας εἰς τὴν ζῶην ἐρχομένης. Ἦτο ἡ Ἀθίς γλυκεία καὶ ἡμερος τοπογραφία, ὅπου τὸ πᾶν ἄρμονία καὶ γαλήνη, ὅπου τὸ πᾶν τρυφερότης καὶ δρόσος· ἦτο μᾶλλον σκεπτικὴ, οὐδαμῶς ῥεμβώδης καὶ μελαγχολική· ἦτο... ἀλλ' οὐδὲ σκεπτικὴ ἦτο· μᾶλλον σοβαρὰ· ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο· εἶχεν ἡρεμίαν, ὡσεὶ οὐδὲν ἐτάραττε τῆς ψυχῆς τῆς τὴν ἀγνόητα.

Ἠγάπα αὐτὴν ἡ Σαπφὼ πλειότερον τῶν λοιπῶν· μετὰ στοργῆς, μετὰ φίλτρον, μειδιῶσα προσέβλεπεν αὐτὴν καθήμενην πλησίον τῆς καὶ πολλάκις ἡ χεὶρ τῆς ἐφέρετο ἀφελῶς ἐπὶ τοῦ ἀπαλοῦ λαιμοῦ τῆς κόρης, θωπεύουσα αὐτὴν ἡμικλείουσαν τοῦς ὀφθαλμοὺς καὶ εἰς ἔκστασιν οὔσαν.

Ἄλλ' ἡ Σαπφὼ; Ὑπερείχεν ἄρα γε τῇ καλλονῇ τὰς πέντε μαθητρίδας αὐτῆς; Οὐχί· ἀλλὰ πῶς διεκρίνετο οὐσα ἀνωτέρα πασῶν, πῶς προεξείχεν ἡ μορφή αὐτῆς ἐπισύρουσα πρώτη τὸ βλέμμα τοῦ στρεφομένου πρὸς τὴν ὥραιαν ἐκείνην χορείαν; Ἦτο ὑψηλοτέρα τῆς Ἀνακτορίας; οὐχί· ἦτο μᾶλλον μαλθακὴ καὶ ῥάθυρος τῆς Ἀθίδος; οὐχί· ἔχει χαρακτήρας μορφῆς λεπτοτέρους τῶν τῆς Γυρίνης, ἢ μὴ εἶνε ἡδυπαθεστέρα καὶ μᾶλλον γοητευτικὴ τῆς Μεγάρας; ἢ Τελεσίππα ἔχει ἄρα γε ὀλιγοτέραν χάριτα καὶ γλυκύτητα; Οὐχί.

Ἐχει ἡ Σαπφὼ ἐπ' αὐτῆς παράδοξον δύναμιν καὶ ἀγνοεῖται ποῦ ἐγκείται τὸ γόητρον, ὅπερ οὐχὶ μόνον τῶν ἀνδρῶν τὸ βλέμμα ἰσχυρῶς ἐλκύει, ἀλλὰ καὶ τῶν γυναικῶν τὴν συμπάθειαν ἐπισύρει καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐξασκεῖ ἐπιρρόην. Παράδοξον κρᾶμα καλλονῆς καὶ δυνάμεως! Ἀστραπὴ νομίζεις διατρέχει τὰς φλέ-

βας αὐτῆς καὶ πυρώδης ἐκ διαλειμμάτων εἶνε ἡ χροιά τοῦ προσώπου τῆς· θάλασσα νομίζεις κυματίζει ἐν τῷ στήθει αὐτῆς καὶ ὁ κόλπος τῆς κυμαίνεται ἐν ῥυθμῷ προδίδων ταραχὴν καὶ ἰσχύν· ἐστία φωτὸς ὑπάρχει ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῆς καὶ ὁ μέγας καὶ μελανὸς αὐτῆς ὀφθαλμὸς ἀστράπτει φλογερὸς μετὰ τρυφερότητος, ἡδυπαθῆς, ἀνυπόμονος, ὡς εἰν νέον τι ἀνεκάλυπτεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν. Ἡ παχεῖα καὶ μέλαινα κόμη τῆς προσκολλᾶται ἐπὶ μετώπου λείου καὶ εὐρέος ἀναδεδεμένη διὰ ταινίας· οἱ δὲ συνεστραμμένοι αὐτῆς βόστρυχοι περιρρέουσι καθ' ἑαυτοὺς ἐλισσόμενοι, ὡς ἂν συνέσπα αὐτοὺς αἰσθημὰ τι ζωῆς πρὸς τὸν ἐν σκιά χνοάζοντα τράχηλόν τῆς. Ὑπὸ μειδίαμα γλυκὺ τὸ κάτω χεῖλος ὑποχαίνει, ἐνῶ τὸ ἄνω μικρὸν ἀεσταλμένου δεικνύει ὀπισθεν δύο τοὺς πρώτους λευκοὺς ὀδόντας, ὡσεὶ φιλήμαιος μανικοὺς ἐγγυητάς. Εἰς τοὺς εὐπλάστους ὤμους τῆς κρατεῖται μόλις ἡ ἐσθῆς διὰ πόρπης, ἢ δὲ ζῶνη συνέχει τὸν χιτῶνά τῆς ἐπὶ ὀσφύος λαξευτῆς. Βλέπετε τὴν Σαπφὼν, ἂν δύνασθε μετ' αὐτῆς νὰ διέλθουτε τὸν βίον εἰς ὧρας μόνον συγκετρομένοι, ἔστω· ἂν δέδοται ὑμῖν ἀσφαλῆς ἢ διπλὴ αὐτῆς ὑπαρξίς, ἢν θὰ λάβητε· ἀλλὰ μὴ βλέπετε αὐτὴν, μὴ, ἂν κατεδικάσθητε νὰ τὴν ἐγκαταλείψητε· μάτην θ' ἀναζητήσητε τὴν πλαστοργὸν αὐτὴν ψυχὴν, ἣτις συμερίζεται καὶ πολλαπλασιάζει τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ιδέας ὑμῶν· οὐδαμοῦ, οὐδαμοῦ θὰ τὴν εὔρητε.

Ἄμα τις μετὰ πόθου ἀτενίσῃ τὴν Λεσβίαν λέγει: Ἠρχισα ἄρα γε τὴν ζῶν μετ' αὐτῆς καὶ μετ' αὐτῆς μέχρι τοῦδε συνέζησα, ἢ καταλιμπάνω τὴν ζῶν, ἢν' ἀκολουθήσω αὐτὴν εἰς τὸν θάνατον; Τὰ πλήρη γαλήνης καὶ ἀθωότητος ὀπισθέν μου ἔτη θέλει ἄρα γε μαράνει διὰ τῆς θερμῆς πνοῆς τῆς ἢ θέλει ἀνανεώσει; Γνωρίσας ἤδη τὴν εὐτυχίαν μέλλω ν' ἀπολέσω αὐτὴν, ἢ ἀγνοῶν μέχρι τοῦδε τί ἐστὶν εὐτυχία μέλλω τῶρα νὰ γευθῶ ταύτης;

Ἡ παλαιστρα καλεῖ τοὺς παλαιστάς· πολλοὶ συνήλθον παλαισταὶ πλήρεις χαρᾶς καὶ τόλμης. Ὁ Φάων, ὁ διαπρέπων καὶ δάφνας δρέπων εἰς ὄλους τοὺς ἀγῶνας ἀπὸ τινος δὲν φαίνεται εἰσέτι. Βεβιάως ἐπιθυμεῖ νὰ ποθήσωσιν αὐτὸν, καὶ ἀληθῶς τὸ πλῆθος καλεῖ τὸν Φάωνα ἐξ ὀνόματος. Ἡ Σαπφῶ ἦτο ἐκεῖ... Μετ' οὐ πολὺ θόρυβος εὐνοῦς ἀκούεται, ἐπαυξάνει διὰ χειροκροτήσεων, καὶ φαίνεται ὁ Φάων πρὸς μεγάλην λύπην τῶν ἀντιπάλων καὶ εὐχαρίστησιν τοῦ πλῆθους· τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐξελέξατο τὸν ἀγῶνα τῆς πάλης. Ἐλαφρὸν πέδιλον ἐπεδείκνυεν ὠραιότεραν τὴν γυμνὴν αὐτοῦ κνήμην, χιτῶν λεπτότατος κρατούμενος περὶ τὸ στήθος διὰ χρυσοῦς ζώνης ἀφικνεῖται μέχρι τῶν γονάτων. Ρίπτει πέριξ βλέμματα προκαλοῦντα ἀνταγωνιστήν. Κρῆς ἀθλητῆς γιγαντώσωμος παρίσταται ἐνώπιόν του καὶ ἀπορρίπτων τὸν περικαλύπτοντα αὐτὸν μανδύαν, δεικνυται γυμνός, φέρων μόνον περὶ τοὺς γλουτοὺς ζώνην, ὡς ἦν ἔθος. Τὰ μέλη του εἶνε ἠλιοκαῆ, τὸ σῶμά του εἶνε τριχωτὸν, οἱ μῦς του Ἡράκλειοι. Εὐθύς ὁ Φάων ἀποβάλλει τὸν χιτῶνα, δίδει αὐτὸν εἰς δούλου παριστάμενον καὶ φέρει μόνην τὴν ἀθλητικὴν ζώνην. Τὰ μέλη τοῦ σώματός του δὲν εἶν' ἀνάλογα πρὸς τὰ τοῦ ἀντιπάλου του· ἀλλ' εἶνε ἁρμονικώτατα. Οἱ μῦς αὐτοῦ δὲν προεξέχουν ὡς πέτραι ἀκτῆς, ἀλλὰ φαίνονται ὅμως, καλυπτοὶ νομίζεις· χροὺς γενείου λαμπρὸς καλύπτει τὰς δροσερὰς καὶ ῥοδοχρόους παρειὰς του. Ἡ προσοχὴ πάντων ἐπ' αὐτοῦ συγκεντροῦται. Ἐκθαμβοὶ πάντες ὑπὸ τῆς ὠραιότητος τοῦ νέου παλαιστοῦ εὐχονται νὰ νικήσῃ, ἢ τοῦλάχιστον ἀβλαβῆς νὰ ἐξέλθῃ τῆς πάλης.

Ἐνῶ οἱ θεαταὶ ἀγωνιώσιν οὕτω, οἱ δύο ἀθληταὶ καταμετροῦνται, μακρύνονται ἀπ' ἀλλήλων, πλησιάζουσι βραδέως, ἀνορθοῦνται, ὀρμῶσιν. Ὁ Κρῆς προέβη τείνων τοὺς βραχίονας, ἵνα δι' αὐτῶν συνθλίψῃ καὶ ἀποπνίξῃ τὸν Φάωνα· ἀλλ' οὗτος εὐκίνητος ἀποφεύγει, κλίνει εὐστρόφως, διέρχεται ὑπὸ τοὺς βραχίονας τοῦ Κρητὸς καὶ στρέφω με τα-

χύτητα ἀστραπῆς θλίβει αὐτοῦ τὰς πλευράς.

Ὁ Κρῆς ἀποσπᾶται διὰ μεγάλης προσπαθείας, πρὶν ἢ θλίψῃ αὐτὸν ἰσχυρῶς ὁ ἀντίπαλος. Μετροῦνται ἐκ νέου. Ὁ Κρῆς δυσανασχετεῖ βλέπων ὅτι εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐκινδύνευσε νὰ νικηθῇ ὑπὸ νεανίου, οὐτινος ἢ ἀνδρία ἐφαίνετο θράσος. Ὁ τύφος τυφλοὶ αὐτὸν καὶ ἀποβάλλει τῆς ψυχῆς του πᾶν αἶσθημα οἴκτου. Ὁρμᾷ κατὰ τοῦ Φάωνος μὲ κεκλιμένην κεφαλὴν, ὡς ταῦρος. Ἡ ἐπιδεξιότης τοῦ Φάωνος εἶναι θαυμασία. Συλλαμβάνων διὰ τῶν δύο χειρῶν του τὴν κεφαλὴν τοῦ Κρητὸς διευθυνομένην κατὰ τοῦ στήθους του καὶ ἀνορθούμενος ἐπὶ τῶν ποδῶν, τίθεται δι' ἑνὸς πηδήματος ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ἀντιπάλου του. Οὗτος ἀπολέσας πᾶσαν ἰσορροπίαν πίπτει πρηνῆς, ἐκτυπῶν τὴν μορφὴν του ἐπὶ τῆς κόνεως.

Ὁ Φάων ἀναμένει δικαίως ν' ἀνεγερθῇ οὗτος. Οἱ θεαταὶ χειροκροτοῦσι τὸν Φάωνα καὶ γελῶσι σαρδώνειον διὰ τὴν βαρείαν πτώσιν τοῦ κολοσσοῦ, ὅστις ἀνεγείρεται τὴν μορφὴν πλήρη κόνεως ἔχων. Τυφλωθεὶς ὑπὸ ταύτης, ἔκφρων ὑπὸ αἰσθήματος ἐκδικήσεως, δάκνων τὰ χεῖλη, τὸ βλέμμα ἔχων ἐρυθρόπυρον, ἀνεγείρεται ταχέως, καὶ ἐπαναλαμβάνει τὴν πάλην. Οἱ δύο ἀθληταὶ πλησιάζουσι ἀλλήλους καὶ κρατοῦνται σφιγκτὰ ἐννεγκαλισμένοι. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην μένουσι χρόνον τινὰ ἀκίνητοι. Ἄλλ' ἀνυπόμονος τέλος ὁ Φάων κλονεῖ ἰσχυρῶς τὸν ἀντίπαλον, λιγύζων ὡς κάλαμος εἰς πᾶσαν αὐτοῦ κίνησιν. Τέλος φέρει τὸν δεξιὸν πόδα ὑπὸ τὸν ἀριστερὸν τοῦ Κρητὸς καὶ τύπτει αὐτὸν εἰς τὸ στήθος· ὁ κολοσσὸς κλονεῖται καὶ πίπτει. Ὁ Φάων μένει στερεὸς καὶ ἀκλόνητος· ρίπτει πρὸς τ' ἀλαλλάζοντα πέριξ πλήθη βλέμμα ἐν ᾧ λάμπει ἡ χαρὰ καὶ ἡ ὠραῖζουσα αὐτὸν δόξα. Ὁ Κρῆς περίγελως γενόμενος τῶν θεατῶν κατησχυμένος ἀποσύρεται.—

Εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Φάωνος ἡ Σαπφῶ ὠχρίασεν ἀμέσως. Εἶτα φλογισθεῖσαι αἱ παρειὰι τῆς ἐκαλύφθησαν

ὑπὸ λεπτῆς πορφύρας. Ἄλλ' ὅτε καθ' ὄ-
 λας αὐτοῦ τὰς κινήσεις ἐθαύμασε τόλμην
 τόσην, ῥώμην, χάριτα καὶ καλλονὴν, πό-
 θος ἀέκφραστος ἐγεννήθη ἐν τῇ ψυχῇ
 της· ἤθελε νὰ γνωρίσῃ τὴν ψυχὴν τοιοῦ-
 του θνητοῦ. Εἶχεν ἤδη πολλὰ περὶ τοῦ
 Φάωνος ἀκούσει, ἀλλ' οὐδέποτε ἐφαντάσθη
 αὐτὸν τοιοῦτον, οἷος ἐπεφάνη ὑπὸ τῆς
 δόξης λαμπρυνθεῖς.

— Ἀτθίς, πηγαίνωμεν. Ἐρχεσαι,
 Ἀνακρέων;

Κινεῖ οὗτος τὴν κεφαλὴν καὶ βαρύ-
 θυμος ἀκολουθεῖ τὴν φίλην του. Πρῶ-
 τον ἤδη ὁ Ἀνακρέων ἐφάνη βυθισμένος
 εἰς σκέψεις, καὶ διὰ πρώτην φοράν ἀ-
 χλὺς πένθους ἐκάλυψε τὴν ἰλαρὰν ἐκεί-
 νην μορφήν, τὴν ἀληθῆ ἐκείνην εἰκόνα
 τοῦ ἔρωτος, τοῦ γέροντος τόσον καὶ τό-
 σον παιδίου.

Ποῖον προαίσθημα μεγάλων δεινῶν
 ἐσκίασε τὸ μέτωπον τοῦ Ἀνακρέοντος;

— Πόσον εἶνε ψυχρὰ ἡ χεὶρ σου! λέ-
 γει ἡ Ἀτθίς· πῶς βιαίως οὕτως ἀνα-
 πνέεις; διατί ἔκλινεν ἡ κεφαλὴ σου βα-
 ρεῖα ἐπὶ τοῦ στήθους;

Ἡ Σαπφῶ δὲν ὀμιλεῖ ἐν βλέμμα ρί-
 πτει πρὸς τὴν Ἀτθίδα, μειδιᾷ πικρῶς
 καὶ ἐξακολουθεῖ προβαίνουσα· ἔρχονται
 ὀπισθεν αὐτῆς σιγῶσαι ἐπίσης καὶ πα-
 ραδόξως συναισθανθεῖσαι τὴν ταραχὴν
 τῆς Σαπφούς ἢ Τηλεσίππα, ἢ Μεγάρα,
 ἢ Γύρινα, ἢ Ἀνακτορία. Καὶ τὰ πλή-
 θη διχαζόμενα παρέχουσι δίοδον. Νε-
 κρικὴν πομπὴν νομίζεις τὴν διάβασιν
 αὐτῶν.

ΟΙ ΣΟΦΟΙ

(Μετὰ αἰῶνας εἰκοσιπέντε)

Bibliotheca Scriptorum Graecorum et Roma-
 norum Teubneriana. — Anthologia Lyrica
 continens etc. cum ceterorum Poetarum
 reliquii selectis. Curavit Theodorus
 Bergk. — Ἐν σελίδι 368η:

Δέδοκε μὲν ἃ σελάνα
 καὶ Πληιάδες, μέσαι δὲ
 νύκτες, παρὰ δὲ ἔργετ' ὄρα
 ἐγὼ δὲ μόνα καθεύω.

Τίνος οἱ πυρέσσοντες οὔτοι στίχοι

καὶ τίς ἡ μεσονύκτιον δρόσον εἰς τὸ φλέ-
 γον μέτωπόν της μὴ αἰσθανομένη; Τίς
 ἢ ἀπολέσασα τὸν ὕπνον ἐκείνου, τὸν
 καλόν, τὸν νήδυμον, τὸν πρῶτον ἐκείνου
 τῆς διττῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρξεως
 ἐπανορθωτῆν, τὴν σιγανὴν ἐκείνην καὶ
 εὐρυθμον ἀναπνοὴν, τὴν κούφην ἐκείνην
 αἶθρα τὴν ὑπὸ τοῦ ἄσθματος τῆς νυ-
 κτὸς ἀμφιχομένην, διὰ τῆς κόμης περὶ
 τὸν τράχηλον; Τίνος τὴν ἀχειραγώγη-
 τον ψυχὴν πικρὰ τις καὶ σκυθρωπὴ πα-
 ραφορὰ παραφέρει; Καὶ τίνος ὑπανί-
 σταται μετὰ μόχθου τὸ διάπυρον καὶ
 τεθλιμμένον στήθος, μὴ δυνάμενον εἰσ-
 πνεῦσαι τὰς λεπτὰς τῆς νυκτὸς εὐωδίας,
 ἣτις φειδωλὴν μόνον ἔχει καὶ αὐχμηρὰν
 δι' αὐτὴν ἀτμοσφαῖραν; Τίνος οἱ στίχοι
 οὔτοι, στίχοι γυναικῶς;

Ὁ τόμος τῶν λυρικῶν ποιητῶν εἶνε
 παχύς· περιέχει λείψανα πολλὰ καὶ
 πολλῶν ποιητῶν τὰ ὀνόματα. Ἄ! μετὰ
 πάσης συνειδήσεως ἐπεστάτησαν οἱ σο-
 φοὶ εἰς τὴν κατάταξιν αὐτῶν· εἶχον μέχρι
 τινὸς συνειδήσιν οἱ σοφοί. Οἱ στίχοι οὗ-
 τοι εἶνε τῆς Σαπφούς. Ἴδου τί ἀπέμει-
 νεν ἡμῖν ἐκ τῆς φλογερᾶς ἐκείνης ὑπάρ-
 ξεως, στίχοι τινές, ἀστερίσκοι πλήθος,
 reliquiae selectae. Καὶ περὶ αὐτὰ σμῆ-
 νος σοφῶν, ὡς οἱ κόρακες μετὰ τὴν μά-
 χην περιϋπτάμενοι ἄνω τῶν πτωμάτων.

Ὡς διὰ τῶν χαραδρῶν σανιδώματος,
 ὀπισθεν τοῦ ὀποίου ὑπάρχει ἐστία φω-
 τὸς καὶ ἑορτὴ τελεῖται, ἐξέρχονται
 ἀκτίνες χαράττουσαι χρυσᾶς γραμμὰς
 εἰς τὸ σκοτεινὸν ἔξω ἑδάφος, οὕτω βλέ-
 πω τοὺς μεμονωμένους αὐτοὺς καὶ λαμ-
 προὺς στίχους.

Καὶ ὅμως διὰ στενῆς τίνος χαράδρας
 συνωθούμενος δύναται τις ἴσως νὰ ἴδῃ
 τί συμβαίνει ὀπισθεν τοῦ σανιδώματος
 τούτου τῶν αἰῶνων. Ὅχι· μᾶς ἐμποδι-
 ζουν ὡς κλητῆρες, οἱ συγγράψαντες περὶ
 Σαπφούς καὶ περὶ ὄλων ἐν γένει τῶν
 τῆς ἀρχαιότητος ποιητῶν. Ὑπὸ τῶν δια-
 φόρων αὐτῶν γνωμῶν ὠθοῦμενός τις ἀδυ-
 νατεῖ κ' ἐπὶ μίαν μόνην στιγμὴν ἐν ἡσυ-
 χίᾳ νὰ κολλήσῃ τὸν ὀφθαλμὸν καὶ νὰ ἴδῃ.

Ἀκούσωμεν λοιπὸν αὐτοὺς.

ΔΡΑΜΑ

Τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα :

Σ. ΠΑΕΝΙΟΣ, συγγραφέας λατινιστὶ τὰ Λαεθιακὰ ὑπὸ Ε. Γεωργιάδου τοῦ Λαεθίου μεταφρασθέντα

Fr: SCHLEGEL,

ΚΑΡΟΛΟΣ Müller, γράψας ἱστορίαν Ἑλλ. Φιλολογίας.

JAHN, γράψας Darstellung der Griechischer Dieter.

VISCONTI, Iconographie Grecque.

PAULY, Real Encyclopädie.

FABRICIUS, Bibl. Graeca.

BARTHÉLÉMY, V. du j. Anacharsis.

AURENS, Conjecturem van Alcäus u Sappho.

VOLGER, Magna diatribe historico-critica. de Sapphus poetriae vitis et scriptis.

WELCKER, Sappho, von einem etc.

KOCK, Alcaeos u. Sappho.

MURE, Ἄγγλος, καὶ ἄλλοι.

ΧΟΡΟΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ.

Βωβὰ πρόσωπα :

ΦΙΝΤΙΚΛΗΣ, ΠΑΝΔΟΥΡΗΣ

(Ἡ σκηνὴ ἔν τινι βιβλιοθήκῃ. Τράπεζα μεγάλη στοργγύλη ἐν τῷ μέσῳ, ἐφ' ἧς ὄλαι αἱ διάφοροι ἐκδόσεις τῶν ἀρχαίων ποιητῶν ἀτάκτως ἐβ-ρίμηναι, χειρόγραφα, δύο νομίσματα, τρία ἀγγεῖα ἀρχαῖα, μελανοδοχεῖον καὶ γραφεῖδες. Ἐπί σκιμπῶδων καταλλήλων, βαρύνουσιν ἀνοικτὰ λεξικά ἀκαταλογίστου μεγέθους καὶ ὄγκου. Δεξιόθεν, ἀριστερόθεν, πρὸς τὸ βάθος γραμμαὶ βιβλιοθήκης. Ἡ εἰσοδος δεξιόθεν.)

ΠΡΑΞΙΣ Α΄. — ΣΚΗΝΗ Α΄.

Χορὸς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων.

ΑΙΜΙΑΝΟΣ, ΑΘΗΝΑΙΟΣ, ΟΒΙΔΙΟΣ, ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΣ,

ΠΑΙΝΙΟΣ, ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ, ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΥΣ,

ΠΡΟΔΟΤΟΣ κ.τ.λ.

Εἶν' ἀμειλικτος οἶμοι! ἡ Μοῖρα!
τῆς ζωῆς τοὺς ὀλίγους μας χρόνους
ἀκριβῶς ἀποτίνει καθείς,
μὲ βιβλίον ὁπότεν συνδέσῃ
τὰ τοῦ βίου του.

Καταδίκη φρικτὴ μᾶς βαρύνει,
τῶν σοφῶν ν' ἀγρυπνῶμεν πλησίον
εἰς αἰῶνας αἰῶνων μακρῶν,
νὰ λαλῆ παρελθόντος τὴν γλῶσσαν
ἡμῶν ἕκαστος.

Ἄλλ' ἄνε' ἄλλων ἐκείνοι ἀκούουν,
καὶ ὠθοῦσιν ἡμᾶς ἀμοιβαίως
εἰς συγκρούσεις, κί' ὀφειλοῦμεν φεῦ!
οἱ σοφαὶ ὅ,τι λέγουσιν ἐκείνοι
καὶ νὰ πράττωμεν.

(Εἰσέρχονται ὁ Schlegel καὶ ὁ Visconti.)

VISCONTI

Ὦς λοιπὸν καὶ ὁ Ἀθήναιος ἐν βιβλ.
ΧII σελ. 596 παραδεχόμενος τὴν δόξαν
τοῦ συγγραφέως Νύμφιδος ἐν περι-
πλῳ Ἀσίας παραδίδει ὅτι ὑπήρξεν
ἑταίρατις περιβόητος τῆς Ἐρεσσου, τῷ
τῆς Σαπφούς ὀνόματι καλουμένη καὶ
ὑπὸ ἔρωτα τοῦ Φάωνος κυριευθεῖσα καὶ
ὁ Αἰλιανὸς ἐν Ποικ. ἱστορ. X, 19 βε-
βαιοῖ ὅτι «καὶ ἑτέρα ἐν τῇ Δέσβῳ ἐγένε-
νετο Σαπφῶ ἑταίρα, οὐ ποιήτρια» καὶ
ὁ Σουΐδας τοῦτο μνημονεύει, λέγων κ' ἐγὼ
καὶ πείθομαι...

SCHLEGEL

Δησμονεῖς ὅτι καὶ ὁ Ἡρόδοτος χθὲς
ἔρωτηθεὶς παρ' ἡμῶν (ἡ σκιά τοῦ Ἡροδότου
στενωρίζει) οὐδὲ λέξιν περὶ ἔρωτος Σαπ-
φούς πρὸς τὸν Φάωνα μᾶς εἶπε, οὐδὲ
περὶ πηδήματος ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου
Λευκάτου.

VISCONTI

Ναί, ἀληθῶς. Λοιπὸν πεισθῶμεν ὅτι
πρέπει ν' ἀπαλλαχθῇ ἡ ποιήτρια τῆς
δυσφημίας, ἥτις ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἤδη
χρόνων προσάπτεται εἰς αὐτήν.

SCHLEGEL

Πρέπει σήμερον, τέλος πάντων, νὰ
πεισθῇ καὶ ὁ Welcker.

VISCONTI

Θὰ πεισθῇ, θὰ πεισθῇ, καὶ ὁ Cram-
mer μετ' αὐτοῦ.

(Κάθηνται πρὸ τῆς στοργγύλης τραπέζης καὶ
λαμβάνουσιν ἀνὰ χεῖρας ἕκαστος τὴν μεταφρασιν
τῶν ἰσμάτων τῆς Σαπφούς ὑπὸ Ἀντωνίου Μοι-
βίου.)

ΧΟΡΟΣ

Θεοί! προστάται τῶν τεχνῶν!
Καὶ πάλιν προμηνηύεται
μεγάλῃ πάλῃ τῶν σοφῶν
πρὸς τοὺς σοφοὺς ὁμοίους του.
Ἄν δύο ἡδυνάμεθα
λέξαι νὰ εἴπωμεν αὐτοῖς!
Ἄλλ' ὄχι! πρέπει πάντοτε
ὅ,τι ἐγράψαμεν αὐτὸ
καὶ μόνον νὰ προφέρωμεν.
Ἴδοὺ ὁ Crammer προχωρεῖ
καὶ εἰς τὰ δάκτυλα αὐτοῦ
σύνουσι, ἀγέλαστος, βαρὺς
Ὀλυμπιάδας ἀριθμεῖ.

Ὁ Velcker τρέχει ὀπίσθεν
 με τὸν Φαβρίκιον ὄμοσ.
 Θεοί, προστατάει τῶν τεχνῶν!...

(Εἰσέρχονται βιαίως ὁ Φαβρίκιος μετὰ τοῦ Velcker, ὠθοῦντες τὸν βραδέως προβαίνοντα Κράμμερον.)

KRAMMER

Τὸν λογαριασμόν μου ἔχασα· τί με
 ὠθεῖτε οὕτω;

VELCKER

Με συγχωρεῖται. Ἄλλ' ἂν ἤξεύρατε
 πόσον χαίρω!

ΦΑΒΡΙΚΙΟΣ

Κ' ἐγώ!

(Ὁ Visconti καὶ ὁ Schlegel ἐγείρονται.)

KRAMMER

Χαιρετῶ, τοὺς Κυρίους.

SCHLEGEL

Σᾶς προσκυνῶ. Ἄλλ' ὄχι· ἡ λέξις δὲν
 εἶνε κατάλληλος. Νομίζω ὅτι τὸ π ρ ο σ κ υ ν ῶ
 εἶνε λέξις μεταφρασθεῖσα ἐκ
 τῆς Τουρκικῆς ἐκφράσεως, κατὰ τοὺς
 χρόνους τῆς Ἑλληνικῆς δουλείας.

VISCONTI

Ὅχι· εἶναι βυζαντινὴ ἔκφρασις, λη-
 φθεῖσα ἐκ τῆς προσκυνήσεως τῶν εἰκό-
 νων· δεικνύει σεβασμόν.

SCHLEGEL

Καθήσατε, παρακαλῶ.

(κἀθονται πάντες περὶ τὴν στοργυλὴν τράπεζαν.)

VELCKER

Κύριοι, νομίζω ὅτι συνερχόμεθα ἐδῶ
 πέντε ἤδη ἔτη τακτικῶς διὰ τὰ ἐρευνη-
 σωμεν τὰ κατὰ τὴν Σαπφῶ. Καὶ ἀκόμη
 δὲν ἠδυνήθημεν τὰ ὀρίσωμεν ἀκριβῶς
 ἂν ὑπῆρχε καὶ ἑτέρα τις Σαπφῶ Ἑρε-
 σία διακριτέα τῆς ποιητρίας.

SCHLEGEL

Με συγχωρεῖτε. Ἐρωτήσατε τὸν Αἰ-
 λιανὸν, τὸν Ἀθηναῖον, τὸν Ἡρόδοτον....

VISCONTI

(λαμβάνων ἐν τῶν ἀρχαίων νομισμάτων).

Βλέπετε, Κύριοι, τὸ νόμισμα αὐτό;
 Εὐρέθη ἐν Ἑλλάδι καὶ ὑπάρχει ἐν τῇ
 συλλογῇ τοῦ γάλλου Haute-Roche, ὅς-
 τις ἔγραψε καὶ πραγματεῖαν, Notice

sur la Courtisane Sappho d'
 Eresos, Paris, 1822. Ἐπ' αὐτοῦ ὑ-
 πάρχει ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος Σαπφῶ,
 κεφαλὴ γυναικὸς καὶ τὰ γράμματα E-
 PECI, τὰ ἀρχικὰ τῆς πόλεως Ἑρεσοῦ.
 Πῶς δυνάμεθα πλέον ν' ἀμβιβάλωμεν
 ὅτι οὐδέμία ταυτότης μεταξὺ αὐτῆς τῆς
 Σαπφούς καὶ τῆς ποιητρίας;

VELCKER

Δὲν σᾶς ἐννοῶ.

VISCONTI

Σᾶς λέγω ὅτι ἄλλη εἶνε ἡ Ἑρεσία
 Σαπφῶ, διάσημος καὶ αὕτη, διότι κ' ἐπὶ
 νομισμάτων βλέπετε οἱ συμπολῖται τὴν
 ἐχάραξαν.

VELCKER (ἔξαπτόμενος)

Ὁ Σουΐδας λέγει: «Σαπφῶ: Δε-
 σβία ἐκ Μιτυλήνης ψάλτρια· αὕτη δι'
 ἔρωτα Φάωνος κατεπόντισεν ἑαυτήν.

SCHLEGEL

Καὶ παρακάτω καὶ παρακάτω τί
 λέγει;

VELCKER

Δὲν θὰ σᾶς κλέψω, Κύριοι. Ἀκού-
 σατε. «Τινὲς δὲ καὶ ταύτης εἶνε λυρικὴν
 ἀνέγραψαν ποίησιν» ἀλλ' αἱ λέξεις αὐ-
 ται προσετέθησαν ὑπ' ἀμαθοῦς τινὸς
 βεβαίως.

ΦΑΒΡΙΚΙΟΣ

Ὁ αὐτὸς (ὁὖς Φάων) λέγει: Τοῦ Φάω-
 νος ἐρασθῆναι φασιν σὺν πολλοῖς καὶ
 Σαπφῶ, οὐ τὴν ποιήτριαν, ἀλλὰ Δε-
 σβίαν καὶ ἀποτυγχάνουσαν ρίψαι ἑαυ-
 τὴν ἀπὸ τῆς λευκάδος πέτρας.

VISCONTI

Βλέπετε ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐν τούτοις
 οὐδὲν τὸ σαφές.

KRAMMER

Δοιπὸν τί τὸ ἀναγινώσκετε;

SCHLEGEL

Δὲν ἐννοῶ τὰ χάνωμεν τόσον καιρὸν.

VISCONTI

Περίεργον, περίεργον, περίεργον.

VELCKER

Τὸν λόγον, Κύριοι.

ΠΑΝΤΕΣ

Ὁμίλει λοιπόν.

VELCKER

Ἡ περὶ τῆς Ἑρεσίας ἑταίρας διήγησις ὀφείλεται εἰς τοὺς δοξάζοντας ὅτι ἡ ἐν ταῖς Ἀττικαῖς κωμωδίαις μὲ τὰ πλεόν τραχέα σκώμματα τιτρωσκομένη Σαπφῶ εἶνε καθόλου διακριτέα τῆς ποιητρίας καὶ ἀρνούμενους παντὶ τρόπῳ...

(Τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἰσέρχονται θαυκλιέστατα χειρετώντες ὁ Jahn, ὁ Ahrens, ὁ Müller, ὁ Kock καὶ οἱ ἐπίλοιποι.)

VELCKER

(ἐξακολουθεῖ, ἀφοῦ διεκόπη ἐπὶ στιγμὴν.)

Καὶ ἀρνούμενους παντὶ τρόπῳ, ὅτι ἦτο δυνατόν, ὥστε ἡ ἐνδοξοτάτη ἐκείνη γυνὴ εἰς τοσαῦτα νὰ ὑποπέσῃ ὀνειδῆ. Ὁμιλήσατε καὶ ἡμεῖς, κύριε Müller, ἐγὼ δὲν εἰμπορῶ πλέον.

MULLER

Τὸν λόγον, Κύριοι.

ΠΑΝΤΕΣ

Ὁμιλεῖτε.

MULLER (βίχων.)

Περὶ τῆς πατρίδος τῆς πάντες νομίζω ὁμολογοῦσιν ὅτι ἐγεννήθη ἐν Λέσβῳ ἅς λαλήσῃ ἡ χορεία τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. (Ὁ χορὸς προσποιεῖται ὅτι κοιμᾶται, διὰ νὰ μὴ ἀπαντήσῃ;) Κοιμῶνται; δὲν βλάπτει· μὲ φαίνεται ὅτι καὶ χθὲς ἐρωτηθέντες ἀπήντησαν καταφατικῶς. Δοιπόν, Κύριοι.

KOCK

Τὸν λόγον μετὰ ταῦτα, παρακαλῶ.

MULLER (ἐξακολουθεῖ.)

Ἡ ἔρις ἂν ἐγεννήθη ἐν Ἑρεσσῶ ἢ ἐν Μιτυλήνῃ λύεται κατὰ τὸν πιθανὸν λόγον ὡς ἐξῆς: ὅτι ἐν Ἑρεσσῶ γεννηθεῖσα μετώκησεν εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς νήσου ὕστερον, μετὰ τὴν εὐδοκίμησιν καὶ φήμην αὐτῆς περὶ τὴν τέχνην· ὡς δὲ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἦτο μικρὸν νεωτέρα τοῦ Ἀλκαίου, παρέτεινε δὲ τὸν βίον...

ΠΑΝΤΕΣ

Δὲν πρόκειται ἀκόμη περὶ τῆς ἡλικίας τῆς.

MULLER (ἐξακολουθεῖ.)

Ὁ αὐστηρὸς ἔλεγχος τῆς Σαπφούς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Χαρέξου (ἴδε Ἡροδοτ. II, 155) ὅτι ἐξηγόρασεν οὗτος ἐν Αἰγύπτῳ ποτὲ τὴν Ἑταίραν Ῥοδῶπιν ἢ Δωρίχαν κατ' Ἀθήναιον καὶ ἀπέδωκεν αὐτῷ ἐξ ἔρωτος τὴν ἐλευθερίαν — καὶ ἐδῶ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἀναγνώσω τὰ τοῦ Ὀβιδίου περὶ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς — γνωρίζετε ὅτι ὁ Ὀβίδιος ἐποίησεν ἐπιστολὴν δῆθεν τῆς Σαπφούς πρὸς τὸν Φάωνα.

Arsit inops frater, victus meretricis amore....

ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

Δὲν ἐννοοῦμεν Λατινικά.

MÜLLER

Τὸ λέγω Ἑλληνιστί· «δικαίᾳ ὁ ἄπορος ἀδελφὸς ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς Ἑταίρας νικηθεὶς καὶ ζημίαν μετὰ αἴσχους μεμιγμένην ὑπέφερε· ἐνδεὴς δὲ γενόμενος διατρέχει μὲ τὴν ἐνεργητικὴν αὐτοῦ κώπην τοὺς κυανεῖους πορθμοὺς καὶ ὅσα πλούτη κακῶς ἀπώλεσε, κακῶς ἤδη ἀναζητεῖ.» Δοιπόν, Κύριοι, ἀλλ' ἀκούετε, παρακαλῶ. Ὁ αὐστηρὸς ἔλεγχος τῆς Σαπφούς τεκμηριοῖ τὴν ἀγνότητα καὶ σωφροσύνην αὐτῆς· διότι νὰ μὲν ἔψεγε τὸν Χάραξον κατ' ὄν χρόνον ἡ καθεστηκυῖα ἡλικία εἶχεν ἀποσβέσει τὰς σφοδρὰς ἐπιθυμίας τῆς νεότητος καὶ ἡ πρὶν παρθένος εἶχε λάβει συντετὸν ἦθος σεμνῆς δεσποίνης, ἀλλ' ὅμως ἦτο ἀδύνατον ἡ Σαπφῶ νὰ σκώψῃ οὕτω πικρῶς τὸν ἀδελφὸν διὰ τὴν πρὸς τὴν Ἑταίραν ὀμιλίαν, ἂν ἐκείνη διήγαγεν ἑταιρικὸν τὸν πρότερον βίον. Τῆς Σαπφούς ἡ ἀγνότης καὶ τὸ ἐλευθέριον καὶ σῶφρον τῆς ἀγωγῆς, καταφαίνεται καὶ ἐκ τῶν στίχων τοῦ Ἀλκαίου:

Ἰόπλοχ' ἄγνα μελιχόμεϊδε Σάπφοι

θέλω τι Γεῖπην, ἀλλὰ με κωλύει αἰδώς.

αἱ προσηγοραὶ ἰόπλοκε, μελιχόμεϊδε, δὲν εἶναι οὐδόλως ἐναντία πρὸς τὴν παρθευικὴν ἀγνότητα. Καὶ ὅτε τρέμων ὁ Ἀλκαῖος ὑπὸ ἐρωτικῆς συγκινήσεως, ὡς παῖς τὸ πρῶτον ἤδη ἐρᾶν ἀπέτεινε τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸ κέντρον

τῶν πόθων του, τὴν Σαπφῶν, τί νομίζετε ἀπήντησεν ἐκείνη, ἀνευ πονηρᾶς βεβαίως φιλαρεσκείας, διότι ἡ φιλαρέσκεια, εἰς ἣν ἐθυσιάσθη μέρος τοῦλάχιστου τῆς νεότητος ἡμῶν, δὲν ἦτο τότε γνωστή; Ἀπήντησε:

Αἱ δ' ἤγες ἔσλων ἡμερον ἢ κάλων
καὶ μὴ τι εἴπειν γλῶσσα ἐκόκα κακόν,
αἴδως κέ σ' οὐ κίχανεν ὄππατ'
ἀλλ' ἔλεγες, περὶ τῷ δικαίως

Ἐυνοεῖτε;

ΣΕΜΙΤΕΛΟΣ

Μάλιστα· δηλαδή «ἀν εἶχες καλὸν καὶ ἀγνὸν πόθον, καὶ δὲν ἐπρόκειτο ἡ γλῶσσά σου κακόν τι νὰ εἴπη, δὲν θὰ ἠσχύνεσο νὰ μοι λαλήσης, ἀλλὰ θὰ ἔλεγες περὶ αὐτοῦ δικαίως.»

MULLER

Αὐτὸ σχεδὸν εἶνε. Λοιπὸν:

KOCK

Μόνον σεῖς θὰ ὀμιλήητε;

MÜLLER

Ἄς ὀμιλήσῃ καὶ ἄλλος. Ἀλλὰ βλέπω, οἱ πλείστοι δὲν προσέχουν. Περιμένουν ν' ἀλλάξῃ ἴσως τὸ θέμα τῆς ὀμιλίας.

KOCK

Κύριοι, ὅσοι δὲν μέλλετε ν' ἀπέλθῃτε διὰ νὰ παραδώσῃτε μάθημα, ἀκούσατε, παρακαλῶ, κ' ἐμοῦ ὀλίγα λόγοντος περὶ ἐρώτων τῆς Σαπφούς πρὸς τὸν Φάωνα· καὶ περὶ τοῦ πηδήματος αὐτῆς.

JAHN

Ἐγὼ πηγαίνω εἰς τὸ μάθημά μου.

PAULY

Κ' ἐγὼ ἄρκετὰ εἶπομεν σήμερον.

VOLGER

Δυποῦμαι ὅτι κ' ἐγὼ εἶμαι ἀναγκασμένος ν' ἀποχωρήσω μετὰ τοῦ φίλου Ahrens.

SCHLEGEL

Φεύγωμεν λοιπὸν. (Οἱ πέντε οὗτοι ἀναχωροῦσιν ὄρα τους καλῆ.)

KOCK

Ἡ Σαπφῶ ἐν τοῖς ᾄσμασιν αὐτῆς ὑπεδήλωσεν ἔρωτα πρὸς νεανίσκον· ἀλλὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ δὲν ἀναφέρεται ὑπ' αὐτῆς. Ἦτο αὐτὸς ὁ Φάων; Ἐκ τῶν ἀρ-

χαίων τοὺς κωμικοὺς μόνους ποιητὰς, τὸν Ὀβίδιον, λεξικογράφους, τὸν Πλίνιον γνωρίζομεν μνημονεύοντας Φάωνος. Ἀλλ' οἱ μὲν τούτων λέγουσιν ἄλλην τινα Σαπφῶν ἐρασθῆναι τοῦ Φάωνος, ὁ δ' Ὀβίδιος φαίνεται πλάσας τὸ πρόσωπον τοῦ Ἐραστοῦ, ὁ Πλίνιος μυθολογικῶς λαλεῖ περὶ τῆς ἐκτάκτου τοῦ Φάωνος ὠραιότητος, ὅτι εὗρεν ἑκατοντακέφαλόν τι φυτὸν αὐτὸς ὅπερ καθιστᾶ ὠραίους τοὺς ἐγγιζοντας αὐτὸ (Φυσ. ἱστ. XXII, 8) ὁ δ' Αἰλιανὸς λέγει ὅτι ἡ Ἀφροδίτη διαπορθμευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φάωνος ἔδωκεν αὐτῷ εὐεῖδη μορφήν τοιαύτην, ὥστε ἅπασαι αἱ τῶν Μυτηληναίων γυναῖκες ἐκυριεύοντο ὑπὸ ἔρωτος πρὸς αὐτὸν ἀκαταμαχίτου. Ὅλα ταῦτα ἔχουσι πολὺ τὸ μυθολογικὸν ἐν ἑαυτοῖς.

MÜLLER

Ἐγὼ μάλιστα νομίζω ὅτι ἡ περὶ αὐτὸν ἱστορία παρελήφθη ἐκ τοῦ περὶ τὸν Ἄδωνιν μύθου. Ἰσως δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν πρὸς τοῦτο καὶ αὐτὴ ἡ Σαπφῶ, ἣτις ἐν ὕμνῳ εἰς Ἄδωνιν, ὕμνησε πιθανῶς πολὺ τὸν Φάωνα ἢ Φαέθοντα, ὡς μετωνόμασαν αὐτὸν οἱ Ἕλληνες παραλαβόντες ἐκ Κύπρου καὶ παρανοήσαντες τὸν μῦθον ἐποίησαν αὐτὸν ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης ἀρπαχθέντα καὶ τῆς Σαπφούς ἐρώμενον.

(Πάντες βουθίζονται μετὰ τὰς λέξεις αὐτὰς εἰς βαθείας σκέψεις περὶ τὴν στρογγύλην τράπεζαν καθήμενοι.)

ΧΟΡΟΣ

Δυστυχῆς, δυστυχῆς, δυστυχῆς Σαπφῶ!

Εἶνε εἴρων ὁ χρόνος.

Ὡς αἱ θάνα ὅταν
τῆς νυκτὸς ἀπλωθῇ ὁ μανθῶας
εἰς σκοτίαν βαδίζουσι καὶ τάφους
ἀνορύττου,

Παρομοίως ἀδέσβαιοι ὅδοι
προσιλῆ τρώγουσι μνήμητι
εἰς τὰ σκότη πλανώμενοι
τῆς ἀδεβαιοῦτος.

Δυστυχῆς Σαπφῶ!

Πόσον εἴρων ὁ χρόνος

διαστρέφει τὰ πάντα,
ὡσεὶ γέρον μορφαῖζων
ὅταν θέλῃ τῶν νέων τοὺς τρόπους
νὰ ἐμπαῖξῃ.

(Οἱ σοφοὶ κοιμῶνται τὸ παραπέτασμα πίπτει.)

(Ἐπεταί τὸ τέλος.) ΙΩ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΤΟΥ

ΔΙΑΒΟΛΟΥ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ

(Συνέχεια.)

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

[Τὸ θέατρον παριστᾷ θάλαμον συγκοινωνοῦντα διὰ τριῶν θυρῶν μετὰ τὰς αἰθούσας τοῦ χοροῦ. Δύο θύραι πλάγιοι. Ἀνάκλιτρον ἐκ δεξιῶν· ἐστία καὶ τοιχωρολόγιον εἰς τὸ πρῶτον σχέδιον· μικρὰ τραπέζα πρὸς τὰ ἀριστερὰ, στηριζομένη εἰς τὸν τοίχον· καθρέπται, λυχνοστάται, πολυθρόνζι, κτλ.)

Σ Κ Η Η Α'.

(Προσωπιδοφόροι περιφερόμενοι εἰς τὴν στοάν τοῦ χοροῦ καὶ ἐρχόμενοι νὰ χαιρετίσωσι καὶ νὰ συγχαρῶσι τὸν μαρκέσιον.)

ΧΟΡΟΣ

Τιμὴ καὶ δόξα εἰς τὸν μαρκέσιον! Θεέ! ποῖα λεπτὴ φιλοκαλία! τιμὴ καὶ δόξα εἰς τὸν μαρκέσιον! Ναί, εἰς τὰ εὐτυχῆ ταῦτα ἐνδαιτήματα μεταβαίνει τις ἀπὸ θαύματος εἰς θαῦμα· ἡ καρδία, οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὰ ὦτα, θαμβοῦνται καὶ γοητεύονται.

(Ὁ χορὸς ἐπιστρέφει εἰς τὴν στοάν καὶ ἐξαφανίζεται μικρὸν κατὰ μικρὸν.)

Σ Κ Η Η Β'.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ, ΚΟΜΗΣΣΑ, ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Μαρκέσιε, ὅλα εἶναι θαυμάσια! Τὸ δείπνον πολυτελέστατον... ὁ χορὸς μεγαλοπρεπέστατος.

ΚΟΜΗΣΣΑ

Ἢδὴ πνίγονται οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰς αἰθούσας· φοβοῦμαι μήπως οἱ προσκεκλημένοι εἶναι παραπολλοί.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Τότε θὰ ἔχετε περισσοτέρους θαυμαστάς, ὦραία ἐξαδέλφη. Τῇ ἀληθείᾳ ἡ ἐνδυμασία σας ἔχει τόσην φιλοκαλίαν,

τόσην δροσερότητα!... Κυρία Σεβινιέ... ὅσον δὰ διὰ τὸ πνεῦμα, δὲν θὰ διαψεύσετε τὸν ἱματισμόν.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Καὶ ἐγώ! καὶ ἐγώ! Ἐλαβον τὸ ἔλδυμα ἐνὸς τῶν προγόνων μου, τοῦ Ῥαοῦν Ἰλαρίωνος Γαμάχου Ῥαπινιέρ τραπεζάρχου τοῦ Καρόλου Θ'... διότι οἱ Ῥαπινιέρ ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ βασιλέως.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Καὶ ἐπαξίως διατηρεῖτε τὴν τιμὴν τῆς γαστρονομικῆς ταύτης καταγωγῆς.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Ἔστὲ εἰλικρινῆς, φίλτατε ἐξαδέλφε, ἡ ἑορτὴ αὕτη ἔχει σκοπὸν τινα· δὲν πληροῦνει τις τόσου μεγαλοπρεπῶς τοὺς μουσικούς ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ χορεύσωσιν ἄνθρωποι ἐντελῶς ἀδιάφοροι εἰς ἡμᾶς.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Καὶ ποῖον αἴτιον νομίζετε ὅτι με παρακινεῖ, ἰππότα;

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Τίς οἶδεν;... ἴσως ἡ φιλοδοξία!

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἐγώ!... φιλόδοξος.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Λέγουσιν ὅτι ἐπιδιώκετε σπουδαίαν θέσιν... Παρετήρησα πρὸ ὀλίγου, εἰς τὴν αἴθουσαν, ἓνα ὑπουργόν...

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Καὶ με τοῦτο τί; Πάντοτε ἔχει τις ἓνα ὑπουργόν, ὅπως ἔχει ἓνα τραπεζίτην, ἓνα διάσημον καλλιτέχνην...

ΚΟΜΗΣΣΑ

Εἶναι μὲν τοῦτο ὀλιγώτερον διασκεδαστικόν, ἀλλὰ κάμνει περισσοτέραν ἐντύπωσιν.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Τὸ κατ' ἐμὲ σᾶς βεβαιῶ ὅτι δὲν δίδω μεγάλην σημασίαν εἰς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου ὁ ὑπουργὸς δὲν ἔχει πλειοτέραν ἀξίαν τῶν ἄλλων προσκεκλημένων.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἢ Αὐτοῦ Ἐξοχότης, ὅταν τὸν συνήτησα, ἐφαίνετο αἰσθανόμενος βαθεῖαν πληξίν.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ (ἀνίσχυρος.)

Πῶς ; ἀληθῶς ; Ἐν τούτοις τὸν ἐτοποθέτησα εἰς τὸ βίσιον μὲ τοὺς συμπαίκτης τοὺς ὁποίους ἠθέλησεν . . . Ἄλλὰ πηγαίνω . . .

ΡΑΠΙΝΙΕΡ (σταματῶν αὐτόν.)

Ἦ ! βλέπετε τί κάλαξ εἴσθε ; Ἄλλ' ἡσυχάσατε, ἢ Αὐτοῦ Ἐξοχότης διασκεδάξει ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιθυμήσετε . . . Ἡθέλησα μόνον νὰ σὰς δοκιμάσω.

ΚΟΜΗΣΣΑ

Ἦ ! ἰππότα, αὐτὸ καλεῖται ἀπιστία !

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ὁ λόγος διὰ τὸν ὅποιον δίδω τὸν χορὸν τοῦτον εἶναι ἀπλούστατος, καὶ ἔπρεπε νὰ τὸν εἶχατε ἐνοήσει . . . Ἄγνοεῖτε ὅτι ἡ δίκη τὴν ὁποίαν ἐκερδήσαμεν ὀριστικῶς κατὰ τῆς λεγομένης συγγενοῦς μας, τῆς πρώην βαρώνης Ῥουκερόλ, ἐπέσυρεν ἐφ' ἡμῶν πολλοὺς φθονερούς εἰς τὴν πόλιν καὶ μάλιστα εἰς τὴν αὐλήν ; . . . Ἡθέλησα νὰ ἀναζωπυρήσω τὴν συμπάθειαν τῶν φίλων μας διὰ τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ τοῦ καμπανίτου οἴνου· ἠθέλησα νὰ προσελκύσω ὑπὲρ ἡμῶν τὴν κοινὴν γνώμην ἀπαδεικνύων ὅτι εἴμεθα ἄξιοι τοῦ νέου πλοῦτου μας, διότι ἠξέυρομεν νὰ τὸν δαπανῶμεν εὐγενῶς.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Ναί, βέβαια, ἠξέυρομεν νὰ τὸν δαπανῶμεν εὐγενῶς.

ΚΟΜΗΣΣΑ

Ἄλλὰ δὲν θὰ κάμωμεν τίποτε διὰ τὴν πρώην βαρώνην Ῥουκερόλ ;

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Τίποτε.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Τίποτε.

ΚΟΜΗΣΣΑ

Ἴσως τοῦτο θὰ ἦτο τὸ καλλίτερον μέσον νὰ ἐπιβάλωμεν σιωπὴν εἰς τὸν φθόνον καὶ τὴν συκοφαντίαν.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Τοῦναντίον· συγκατάβασις ἐκ μέρους μας ἤθελε θεωρηθῆ ὡς συνθηκολόγησις τῆς συνειδήσεως, ὡς τύφισ . . . Ὁ κόσμος εἶναι κακός !

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Καὶ ἔπειτα ὁ νόμος ἐξεφράσθη, τὰ δικαστήρια μᾶς ἐπέδικασαν ὀλόκληρον τὴν κληρονομίαν τοῦ ἐξαδέλφου ἡμῶν, καὶ θὰ ἦτο προσβολὴ κατὰ τῆς δικαιοσύνης πᾶσα τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς τροποποιήσις.

ΚΟΜΗΣΣΑ

Τοῦλάχιστον δὲν θὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὴν πρώην βαρώνην τὴν εἰκόνα τὴν ὁποίαν ζητεῖ ; Ἡ ξένη αὐτῆ δὲν ὑπῆρξε σύζυγος τοῦ βαρόνου . . . τὸ εἶπεν ὁ νόμος . . . ὅλοι ὀφείλομεν νὰ τὸ παραδεχθῶμεν . . . ἄλλ' ὑπῆρξε σύντροφος τοῦ βίου του, φίλη του . . . ἡ εἰκὼν αὐτῆ ἦτο ἐνέχυρον τοῦ ἔρωτός του, καὶ ἐπὶ τῷ τίτλῳ τούτῳ . . .

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Ἄ ! κόμησσα, ὁ τίτλος οὗτος στηρίζεται ἐπὶ μεγάλης ἀνηθικότητος.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ.

Ἡ εἰκὼν, ὡς καὶ τὰ ἄλλα, συμπεριλαμβάνονται εἰς τὴν κληρονομίαν.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Καὶ ἔπειτα, περικυκλοῦται ἀπὸ ἀδάμαντας. Ὀφείλομεν νὰ τὴν κρατήσωμεν.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ.

Αὐτὸ φρονῶ καὶ ἐγώ.

ΚΟΜΗΣΣΑ.

Δὲν τὸ φρονῶ ὅμως ἐγώ, καὶ λυποῦμαι ἀναγκαζομένη νὰ ἐνδώσω εἰς τὴν πλειοψηφίαν.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Ἐκτὸς τούτου, τώρα ἔφθασα ἀπὸ τὴν ἑπαυλίαν τοῦ Ῥουκερόλ· ἡ ὑποτιθεμένη βαρώνη ἀνεχώρησε μὲ τὴν θυγατέρα της, καὶ τὴν ὥραν ταύτην αἱ δύο τυχοδιώκτιδες θὰ ἦναι πλησίον τῆς Γερμανίας.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΟΙ ΑΓΤΟΙ καὶ ὁ ΚΟΜΗΣ ΣΕΡΝΥ.

ΣΕΡΝΥ

Σὰς εὐρίσκω τέλος πάντων.

ΚΟΜΗΣΣΑ

Ἴδου ὁ σύζυγός μου.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Πόθεν ἔρχεσαι, Σερνύ;

ΣΕΡΝΥ

Διάβολε! ἠγέρθην ἐκ τῆς τραπέζης ὅπου ἐτίμων τὸν οἶνόν σου μέ τινας νέους διασκεδαστικούς... κατὰ τὸν ἀγγλικὸν τρόπον...

ΚΟΜΗΣΣΑ

Φαίνεσθε.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Νὰ μὴ τὸ συλλογισθῶ καὶ ἐγώ!

ΣΕΡΝΥ

Ἄφου κατεστρέψαμεν εἰς τακτικὴν μάχην τὰ στρατεύματα τῆς Καμπανίας, τῆς Ἰωαννουπόλεως καὶ ἄλλα... εἰσήλθομεν εἰς τὸν χορὸν, ὅπου παρευρέθην εἰς τὸ διασκεδαστικώτερον θέαμα... Πολὺ διασκεδάζουν ἐκεῖ κάτω!

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Τί θέλεις νὰ εἰπῆς;

ΣΕΡΝΥ

Ναι, φίλτατέ μου, τίποτε δὲν λείπει ἀπὸ τὴν ἑορτὴν, καὶ διὰ τὴν ἦναι ἐντελής, ἦλθε νὰ τὴν φαιδρύνῃ καὶ ὁ διάβολος προσωπικῶς.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Ὁ διάβολος;

ΚΟΜΗΣΣΑ

Ἐχασε τὸν νοῦν του!

ΣΕΡΝΥ

Ὅταν λέγω ὅτι διασκεδάζουν, αὐτὸ σημαίνει κατὰ τὰς διαθέσεις... Αὐτὸς ὁ Διάβολος εἶναι πολὺ πρωτότυπος... ἠξεύρει τὰ πάντα, καὶ δὲν καυχᾶται ἐπιέχεμυθία.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Καὶ ποία εἶναι αὐτὴ ἡ προσωπίς;

ΣΕΡΝΥ

Ἐάντὸ ἤξευρον, τότε δὲν θὰ ἦτο τὸσον ἀστείον... Ὅτι προσθέτει εἰς τὴν παραδοξότητα τοῦ ἀτόμου, εἶναι ὅτι οὐδεὶς τὸν ἀνεγνώρισε... τὸ πρόσωπόν του ἐν τούτοις μόλις καλύπτεται διὰ λεπτοῦ ὑφάσματος... Ἐκτὸς τούτου εἶναι πολὺ ὠραῖος νέος, εἰς τὸν ὁποῖον ἀρμόζει θαυμάσια ἢ σατανικὴ ἐνδυμασία. Εἰς ὅλους προσφέρει τὰς ὑποκλίσεις του, καὶ ἐὰν ἕκαστος φοβῆται διὰ τὰς ἀληθείας τὰς ὁποίας τοῦ ρίπτει κατὰ πρόσωπον, τοῦλάχιστον γελᾷ διὰ τὰς ἀληθείας τοῦ ἄλλου. Λέγει τὰ ὀνόματα τῶν προδοτῶν, τῶν ἀντεραστριῶν, τῶν ἀγαθῶν συζύγων, καὶ μάλιστα ἐνὸς τρυφεροῦ ἑραστοῦ. Μετ' ὀλίγον θὰ προκύψωσι μυρία σκάνδαλα· τέλος τί νὰ σὰς τὰ πολυλογῶ, τὸ πρᾶγμα εἶναι υοστιμώτατον.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἄλλ' ἐμὲ τοῦτο μὲ ἀνησυχεῖ πολὺ· ὁ ὑπουργὸς θὰ δυσηρεστεῖτο ἐὰν ὁ Διάβολος τῷ ἔλεγε τὰς ἀληθείας του.

ΚΟΜΗΣΣΑ

Ἄξια ὧν ἐπράξατε ἀπολαμβάνετε, μαρκέσιε... ἰδὸν τί θὰ εἰπῆ νὰ προσκαλέσετε τόσον κόσμον. Τὰ προσκλητήριά σας διεσπάρησαν μετ' ἀπιστεύτου ἀφειδίας! Ἐκαστος ἠθέλε νὰ ἐπιτύχῃ, καὶ ὅλοι ἐπέτυχον· τὰ ἐμπορεύοντο ἀναφανδὸν εἰς τὸ Χρηματιστήριον... Τοῦτο εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνον, πρὸ πάντων εἰς χορὸν προσωπιδοφόρων... οὔτε κὰν ἐλάβετε τὴν προφύλαξιν νὰ ἰδῆτε τὸ πρόσωπον τῶν προσκεκλημένων σας ἐνῶ εἰσῆρχοντο εἰς τὸν χορὸν.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἦθελα νὰ σεβασθῶ τὸ μυστήριον τὸ ὁποῖον ὄφειλε νὰ κεντήσῃ πλειότερον τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἑορτῆς... δὲν προέβλεπον... Ἄλλ' οὐδεὶς θὰ δυνηθῆ νὰ ὑπερβῆ τὰ διαγεγραμμένα ὑπὸ τῆς κοσμότητος ὄρια... Ἄλλως τε, ἀπέτρεψα πάντα κίνδυνον θέσας εἰς τὰ προσκλητήρια τὸ κεφάλαιον τὸ ὁποῖον γινώσκετε· «Οὐδεὶς τῶν προσκεκλημένων δύνα-

»ται νὰ ἀναχωρήσῃ πρὸ τοῦ μεσου-
»κτίου. Κατὰ τὸ μεσουκτίον ὅλοι ὑπο-
»χρεοῦνται νὰ ἀφαιρέσωσι τὰς προσω-
»πίδας των.»

ΣΕΡΝΥ

Δοιπόν! σὰς ὀρκίζομαι ὅτι ὁ ὄρος
αὐτὸς δὲν τὸν φοβίζει... Φέρεται ὡς νὰ
μὴ ἐπρόκειτο νὰ σημάνη τὸ μεσουκτίον.

ΚΟΜΗΣΣΑ

Καὶ τί λέγει;

ΣΕΡΝΥ

Μήπως ἤξεύρω καὶ ἐγώ;... Εἶπεν
εἰς τὸν χονδρὸν ὑποκόμητα ὅτι ἦτο...
(Ὅμιλεῖ χαμηλοφώνως πρὸς τὸν Ῥαπινιέρ.)

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Ἔλα δά!

ΣΕΡΝΥ

Καὶ εἰς τὴν μαρκεσίαν Λερὶς, ὅτι
κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τῶν λου-
τρῶν....

(Ὅμιλεῖ χαμηλοφώνως πρὸς τὸν Μαρκεσίον.)

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἄλλ' αὐτὸ εἶναι ἀνυπόφορον ἤξεύρω
πῶς νὰ...

ΣΕΡΝΥ (σταματῶν αὐτόν.)

Ἄνωφελές... δὲν θὰ δυνηθῆτε νὰ τὸν
πλησιάσετε... εἶναι περιεστοιχισμέ-
νος ὑπὸ συμπαγοῦς κύκλου... Τὸν ἀ-
κροάζονται, τῷ ἐπιτίθενται, ἀπαντᾷ
εἶναι πάλῃ ἐνὸς ἐναντίον ὄλου, καὶ ἡ
νίκη τὴν φορὰν ταύτην δὲν εἶναι μὲ τὸ
μέρος τῶν πυκνῶν συνταγμάτων... Ὁ-
ταν ἐξηρχόμην τῆς αἰθούσης, διηγείτο
εἰς ἓνα τῶν πολιτικῶν μας τὴν ἱστο-
ρίαν τῶν μεταμορφώσεών του· ἀκόμη
δὲν θὰ ἐτελείωσε.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἦ Θεέ μου! ἐὰν ἦτο ὁ ὑπουργός μου!

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Ἡ θέσις τὴν ὁποίαν ζητεῖτε θὰ διε-
κινδύνευε.

ΣΕΡΝΥ

Ποία θέσις;

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Τίποτε, τίποτε... Ὁ Ῥαπινιέρ ἔχει

μερικὰς ἰδέας!... (Γέλωτες εἰς τὸ βάθος.)
Ἄλλὰ τί εἶναι αὐτὸς ὁ θόρυβος; Διά-
βολε! εἶναι ὁ ἄνθρωπός μας.

ΚΟΜΗΣΣΑ

Ὁ Διάβολος;

ΣΕΡΝΥ

Ὁ ἴδιος, συνοδευόμενος ὑπὸ πολυα-
ρίθμου συνοδίας.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἄς φορέσωμεν τὰς προσωπίδας μας...
ἡ παρουσία μας θὰ τὸν ἀπεδειλιάζε...
καὶ θέλω νὰ ἰδῶ ἕως ποῦ φθάνει ἡ αὐ-
θάδειά του.

(Φοροῦσι τὰς προσωπίδας των.)

ΣΚΗΝΗ Δ΄.

Οἱ αὐτοί, ΡΟΒΙΝΟΣ μὲ διαβολικὴν
ἐνδυμασίαν.

(Ὁ Μαρκεσίος καὶ ἡ κόμησσα κάθηνται ἐπὶ
τοῦ ἀνακλίντρου.)

ΧΟΡΟΣ

Ἴδὲ, ὦ δαίμων, τὸ πλήθος τοῦτο
ὅπερ ὄρμᾳ, κυλίεται καὶ οὐδέποτε ἐξαν-
τλείται. Ποῖος λαμπρὸς θρίαμβος!
Πλησίον σου ἀναπνέει τις παραφροσύ-
νην καὶ παραφορὰν. Εἰς τὸν μεθυστικὸν
τοῦτου χορὸν ὁ Σατανᾶς εἶναι εἰς τὸ
στοιχεῖόν του!

(Πλήθος προσωπιδοφόρων ἔρχονται εἰς τὴν
θύραν καὶ περικυκλοῦσι τὸν Ῥοβίνον.)

ΡΟΒΙΝΟΣ

(Πρὸς τοὺς προσωπιδοφόρους.)

Ἀφήσατέ με νὰ ἀναπαυθῶ ἐδῶ ἐπ'
ὀλίγας στιγμᾶς... Ἀμέσως εἶμαι εἰς
τὰς διαταγὰς σας... Ὑπάγετε!...
(Οἱ προσωπιδοφόροι ἀπέρχονται. Καθ' ἑαυτὸν,
δεικνύων τὸν μαρκεσίον, τὴν κόμησσαν καὶ τὸν
Ῥαπινιέρ.) Ἴδού ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ζη-
τῶ... (Ἐψηλοφώνως, καὶ καταβαίνων μεταξὺ
τοῦ Σερνὸ καὶ τοῦ μαρκεσίου.) Συγχωρήσατέ
με, κύριε μαρκεσίε, ἐὰν δὲν σὰς προσέ-
φερον ἀκόμη τὰ σεβάσματά μου... τὸ
πλήθος τὸ ὁποῖον πληροῖ τὰς αἰθούσας
σας μὲ ἐμπόδισε μέχρι τῆς στιγμῆς
ταύτης νὰ ἐκπληρώσω τὸ καθήκον τοῦτο.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Διὰ ποῖον μὲ ἐκλαμβάνετε, κύριε ;

ΡΟΒΙΝΟΣ

Διὰ τὸν κύριον τοῦ μεγάρου τούτου...
διὰ τὸν μαρκέσιον Δορμῖαν.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἄπατᾶσθε.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ποτέ.

ΡΑΗΙΝΙΕΡ

Τί φιλαυτία !

ΡΟΒΙΝΟΣ

Διαβολική !

ΣΕΡΝΥ (πρὸς τὸν Ῥαπινιέρ.)

Τί σοὶ ἔλεγον ;

ΡΟΒΙΝΟΣ (πρὸς τὸν μαρκέσιον)

Οἰοῦδήποτε καὶ ἂν ἦναι τὸ αἴτιον τὸ
ὁποῖον σᾶς ἀναγκάζει νὰ κρύπτεσθε, σᾶς
εἰδοποιῶ ὅτι οἱ κόποι σας εἶναι ἀνωφε-
λεῖς . . . εἶμαι βέβαιος εἰς ὅ,τι λέγω.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

(Ἐκθάλλων τὴν προσωπίδα του καὶ ἐγειρόμενος.)

Τὸ βλέπω.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Βλέπω διὰ μέσου τῶν τοίχων . . . δὲν
ἄρκει τοῦτο, μαντεύω τὸν στοχασμὸν ὅ-
στις κρύπτεται ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τῆς
ὑποκρισίας . . . καὶ κατὰ μείζονα λόγον
τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον προφυλάσσεται
ὑπὸ ἀσθενοῦς προχώματος μετάξης ἢ
βελούδου. (Πλησιάζων τὴν κόμησσαν.) Καὶ
τοῦτο εἶναι ἐν τῶν ὠραιότερων μου προ-
νομίων . . . ἀφοῦ, μὲ ὄλον τὸ προσω-
πεῖον ὅπερ τοὺς κρύπτει ἀπὸ ὄλους, μό-
νος δύναμαι νὰ ἴδω καὶ βλέπω κατ' αὐ-
τὴν τὴν στιγμήν τοὺς χαριέντας χαρα-
κτῆρας τῆς κομίσσης Σερνύ.

ΚΟΜΗΣΣΑ (Ἀποκαλυπτομένη.)

Εἶναι ἀνωφελές λοιπὸν τὸ προσω-
πεῖον ;

(Ἐγείρεται.)

ΡΟΒΙΝΟΣ

ὦ Θεέ μου! ναί! . . . Ζὲν εἶμαι ἐ-
γνωστῆς . . . καὶ ἐάν ὁ Κ. κόμης ὁ σύ-
ζυγός σας τὸ ἐπιτρέπη . . .

ΣΕΡΝΥ (Ἀποκαλυπτόμενος.)

Μὲ γνωρίζει ἐπίσης . . .

ΡΑΗΙΝΙΕΡ

Ἐμὲ μόνον δὲν γνωρίζει.

ΡΟΒΙΝΟΣ (πρὸς τὴν κόμησσαν.)

Παραπονοῦνται διὰ τὴν ἀπουσίαν
σας ἐκ τοῦ χοροῦ, κυρία, δὲν ἐπιστρέ-
φετε ;

ΡΑΗΙΝΙΕΡ

Εἴσθε περίεργος, κύριε διάβολε !

ΡΟΒΙΝΟΣ

(Ἀφοῦ κατεμέτρησε διὰ τοῦ βλέμματος
τὸν ἱππότην.)Ἐπαναλαμβάνω μόνον ἐκεῖνο τὸ ὁ-
ποῖον ὅλοι λέγουν, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔκα-
στος ἐπιθυμεῖ.

ΡΑΗΙΝΙΕΡ

Μὲ φαίνεται ὅτι ὁ Σατανᾶς ἔπρεπε
νὰ ἦναι ὀλιγώτερον πρόστυχος εἰς τοὺς
λόγους του. (Χαμηλοφώνως πρὸς τὸν Σερνύ.)
Ἐθύμωσε, τὸν ἐπείραξα, τὸν ἐδιαβό-
λισα.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Διὰ τί δὲν τοῦ δανείζετε ὀλίγον ἀπὸ
τὸ πνευμά σας . . .

ΡΑΗΙΝΙΕΡ

(Χαμηλοφώνως πρὸς τὸν κόμητα.)

Ἄναντιρρήτως δὲν μὲ γνωρίζει.

ΡΟΒΙΝΟΣ (ἐξακολουθῶν.)

Κύριε Ῥαπινιέρ !

ΡΑΗΙΝΙΕΡ

Ἄ !

(Ἀφαιρῶν τὴν προσωπίδα του.)

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Κύριε, ἀπεκαλύφθημεν ὅλοι· θὰ ἐξα-
κολουθήσετε τηροῦντες ἐφ' ἡμῶν τὴν
διὰ τῆς μὴ ἀποκαλύψεως ὑπεροχὴν
σας ;

ΡΟΒΙΝΟΣ

Χρῶμαι τῷ ἐμῷ δικαίωματι, δὲν εἶ-
ναι ἀκόμη μεσονύκτιον.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Βεβαίως ἐν τούτοις, ἐὰν σᾶς παρε-
κάλουν . . .

ROBINOS

Θὰ κατέφευγα εἰς τὸν νόμον τὸν ὀποῖον ἐπεβάλατε ὑμεῖς ὁ ἴδιος.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Εἴσθε εἰς θέσιν ἐξαιρετικὴν, κύριε· βεβαιοῦσιν ὅτι πρὸ ὀλίγου ὑπερέβητε τὰ ὅρια καὶ τὰς ἐλευθερίας τοῦ προσωπιδωτοῦ χοροῦ.

ROBINOS

Οὐδῶλως, κύριε μαρκέσιε· περιορίσθην νὰ εἶπω ὅσα ἕκαστος ἐγνώριζεν· ἡδυνάμην νὰ εἶπω περισσότερα, διότι ἤξεύρω πράγματα ἀγνωστούμενα... ἀλλὰ, ἡσυχάσετε...

ΚΟΜΗΣΣΑ (ὕπερηφάνως.)

Ἡμεῖς, κύριε ;

ROBINOS

(ἱπανελθὼν πλησίον τῆς κομήσσης.)

Ἐ! κυρία, ποία εἶναι ἡ γυνή, ἣτις δὲν ἔχει μυστικά τινὰ νὰ φυλάξῃ ;

ΣΕΡΝΥ (ὅστις ἤκουσε)

Πῶς! περὶ ποίων μυστικῶν ὀμιλεῖτε ;

ROBINOS

(Κατ' ἴδιαν πρὸς τὸν Σερνὺ τὸν ὀπισθον ὄρει πρὸς τὰ ἀριστερά.)

Τί σᾶς μέλει, φίλτατε κόμη, ἀφοῦ δὲν εἶναι μυστικά τοῦ Μελοδράματος ;

ΣΕΡΝΥ

Τοῦ Μελοδράματος !

ROBINOS

Ναί, αὐτὸ εἶναι τὸ ἀναπαντήριον, τὸ ἰδιαίτερον διασκεδαστήριον ἐμοῦ τοῦ Σατανᾶ... Ἡμῖν ἐκεῖ, χθὲς, ὅταν ἐνεχειρίσατε εἰς τὴν δεσποινίδα Δέλιαν, τὴν θελκτικὴν χορευτρίαν μας, τὸ σμαράγδιον ἐκεῖνο κόσμημα...

ΣΕΡΝΥ

Σοῦτ !

ROBINOS

Μεγαλοπρεπεῖς λίθοι !

ΣΕΡΝΥ

Σιωπήσατε λοιπόν !

ΡΑΠΙΝΙΕΡ (ὅστις ἤκροάθη)

Λίθοι ;

ROBINOS (Μεταβαίνων πλησίον του.)

Προσέξατε, ἱππότα, ἡδυνάμην νὰ ῥίψω τοιούτους εἰς τὸν κηπὸν σας.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Ἦ! ὦ !

ROBINOS

Ἄλλὰ τοῦτο θὰ ἐτάραττε τὴν ὄρεξιν σας, καὶ δὲν θὰ ἡδύνασθε νὰ τιμήσετε τὸ δειπνον.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Ναί, εἶμαι γαστρονόμος, εἶναι ἀληθές... ἀλλὰ δὲν εἶναι μέγα τὸ κακὸν καὶ αὐταὶ αἱ ἀλήθειαι δὲν εἶναι ἐκ τῶν πολὺ τρομερῶν.

ROBINOS

Τίς οἶδεν· ἴσως ἔχετε ὕδρα τινὰ εἰς...

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Εἰς τὸν στόμαχον ;

ROBINOS

Ὅχι, εἰς τὴν συνείδησιν.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Εἰς τὴν συνείδησιν ;... Δὲν ἐννοῶ...

ROBINOS

Ζητήσατε καλλίτερον. (Κατ' ἴδιαν πρὸς τὸν μαρκέσιον.) Ὅσον ἀφορᾷ τὸ μυστικὸν σας, μαρκέσιε, δύνασθε νὰ μένετε ἡσυχος, οὔτε ὠμίλησα οὔτε θὰ ὀμιλήσω περὶ αὐτοῦ εἰς κανένα.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ποῖον μυστικόν, κύριε ;

ROBINOS

Ἐ δά ! τὴν πρεσβείαν σας.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἄ !

ROBINOS

Ἐ! χέ ! ὁ Διάβολος ἔχει ἐνίοτε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ὑπουργοῦ.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Πῶς ! ἠξεύρετε ;...

ROBINOS

Ἡσυχάσατε, κύριε μαρκέσιε, θὰ ἤμαι ἐχέμυθος, καὶ δὲν θὰ σᾶς βλάψω.. ὑπὸ ἓνα ὄρον ἐν τούτοις...

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ποῖον ;

ΡΟΒΙΝΟΣ

Θὰ σὰς τὸν εἶπῶ . . . βραδύτερον, ὅταν θὰ ἤμεθα μόνοι . . . ἐδῶ, μετὰ μίαν ὥραν (δεικνύει τὸ ἰκκρεμές) μετὰ μίαν ὥραν.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Ἔστω. (Κατ' ἴδιον, ἐξετάζων τὸν Ῥοβίνον.)
Μήπως εἶναι ὁ γραμματεὺς τοῦ ὑπουργοῦ ;

ΚΟΜΗΣΣΑ (ὁμοίως.)

Θὰ ἦναι φίλος τοῦ συνταγματάρχου.

ΣΕΞΝΥ (ὁμοίως.)

Θὰ φοιτᾷ συχνὰ εἰς τὸ Μελόδραμα.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ (ὁμοίως.)

Θὰ γευματίζῃ εἰς τοῦ Βερού.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Καὶ τώρα, κυρία καὶ κύριοι, ἰδοὺ σεῖς πλειότερον ἢ ἄλλοτε περίεργοι νὰ μάθετε ποῖος εἶμαι, ἀνυπομονοῦντες νὰ ἰδῆτε πίπτουσαν τὴν προσωπίδα ἣτις καλύπτει τὸ πρόσωπόν μου . . . Δοιπὸν! εὐχαριστηθῆτε.

(Ἀφαιρεῖ τὴν προσωπίδα του.)

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

(Ἀφ' οὐ συνειδουλεύθη διὰ τοῦ βλέμματος τοὺς ἄλλους.)

Ἄλλα, κύριε, κανεῖς ἐδῶ δὲν σὰς γνωρίζει ποῖος εἴσθε λοιπὸν ;

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ποῖος εἶμαι ; . . . ὁ Ῥοβίνος.

ΟΛΟΙ

Ὁ Ῥοβίνος !

ΡΟΒΙΝΟΣ

Ῥ-ο-ρο, β-ι-βί, ν-ο-ς-νος, Ῥοβίνος, καθὼς τὸ ἔγραψεν ὁ Κ. μαρκέσιος ἐπὶ τοῦ προσκλητηρίου τὸ ὅποῖον μὲ ἔκαμε τὴν τιμὴν νὰ μὲ στείλῃ.

(Δεικνύει τὸ προσκλητήριον.)

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Εἶναι ἀληθές.

ΡΟΒΙΝΟΣ

(Μετὰ μειδιάματος εἰρωνικοῦ.)

Τώρα ὅτε εἶμαι γνωστὸς θὰ μὲ κάμῃ τὴν τιμὴν ἢ κυρία κόμησσα νὰ δεχθῆ τὴν χεῖρά μου διὰ μίαν τετραχορίαν ;

ΚΟΜΗΣΣΑ

Ἔχω δώσει τὸν λόγον μου εἰς ἄλλον.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Διὰ τὴν πρώτην, τὸ ἤξεύρω, (Μυστηριωδῶς.) εἰς τὸν νέον συνταγματάρχην Βερσάκ . . . ἀλλὰ διὰ τὴν δευτέραν ; . .

ΚΟΜΗΣΣΑ

Ἔστω, δέχομαι.

ΡΟΒΙΝΟΣ

Εὐχαριστῶ . . . Ἄλλ' ἰδοὺ τὸ σημεῖον . . . ὁ συνταγματάρχης σὰς ζητεῖ . . . ἐπιτρέψατε νὰ σὰς ὀδηγήσω.

(Τῇ δίδει τὸν βραχίονα.)

Συγγνώμην, κύριοι, εὐαρεστηθῆτε, κυρία.

ΚΟΜΗΣΣΑ

Ἄλλα ποῖος νὰ ἦναι ;

ΣΕΡΝΥ

[Πρὸς τὸν μαρκέσιον.]

Εἰμέ με τί σκέπτεσαι, φίλτατέ μου ; Ἐγὼ εὐρίσκω τὴν γυναῖκά μου πολὺ ἐξοικειωμένην μὲ τὴν κόλασιν.

ΜΑΡΚΕΣΙΟΣ

Σὺ εἶσαι ὁ μόνος ἔνοχος, διότι τοσάκις τὴν ἔστειλες εἰς τὸν διάβολον, ὥστε εἰς πολλὴν ἄρμονίαν θὰ ἦναι μεταξύ των.

ΣΕΡΝΥ

Ναί, εἰς τὴν ψυχὴν μου, θὰ ἐκδικηθῶ, ἔστω καὶ ἂν ἦναι ὁ Σατανᾶς ἢ ὁ Ἐωσφόρος ! . . . Τέλος πάντων εἶναι ὀδυνηρὸν νὰ βλέπῃ τις τὴν γυναῖκά του τόσον ἐξοικειωμένην μὲ τὴν κόλασιν.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

Διὰ τὸ πείσμα του γελῶ ἐκ βάθους καρδίας. Εἴτε εἶναι ὁ Σατανᾶς εἴτε ὁ Ἐωσφόρος ! εἶναι ὀδυνηρὸν νὰ βλέπῃ τις τὴν γυναῖκά του ἐξοικειωμένην μὲ τὴν κόλασιν.

(Ἐξέρχονται, ὁ ἱππότης μένει μόνος.)

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΡΑΠΙΝΙΕΡ, μόνος.

Ἄρκετὰ ἀστεία, ἄρκετὰ τολμηρὰ, αὐτὴ ἢ προσωπίς... ἄλλ' ἔχει τόσον ἰσχυρὰ ὥστε νὰ παλαίση μὲ ἐμέ. (Ῥιπτόμενος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον.) Ἐ, φίλε μου ἰππότα Ῥαπινιέρ, πρέπει νὰ ὁμολογήσης ὅτι εἶσαι εὐτυχὴς θνητὸς, καὶ ὅτι δικαίως ἐκοπίασες διὰ νὰ γεννηθῆς. Εἰς διάστημα ὀλιγώτερον τῶν ἑξ ἑτῶν, δύο σημαντικαὶ κληρονομίαι, καὶ αὐτὴ ἢ περιουσία μὲ ἔρχεται εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας, ὅτε δηλαδὴ διὰ νὰ τὴν τιμήσω ἔχω ἐξαίρετον στόμαχον καὶ σιρὰν ὑγείαν.

ΣΚΗΝΗ ΣΤ΄.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ (εἰσερχόμενος καὶ κρατῶν δίσκον μὲ ποτήρια), ΡΑΠΙΝΙΕΡ.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Ὁ Κ. Ῥαπινιέρ!

(Θελεὶ νὰ φύγῃ ἄλλ' ἐμποδίζεται)

ΡΑΠΙΝΙΕΡ

(Πλησιάζων τὸν Βαλεντίνον καὶ λαμβάνων ἓν ποτήριον ἐκ τοῦ δίσκου. Ὁ Βαλεντίνος τείνει τὸν δίσκον στρέφον τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἄλλο μέρος.) Εἰς τὴν πίστιν μου, ζήτω τὸ πούνσι!... εἶναι ποτὸν τοικὸν, διασκεδαστικὸν... κᾶτι λείπει ἀπὸ αὐτό... Νομίζω ὅτι δὲν ἔχει λεμόνι. (Κενώνει δεύρον ποτήριον.) Δεῖπει τρώντι λεμόνι; ναί, ναί, λείπει. (Ἀπομακρύνεται, ἔπειτα ἐπανέρχεται ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους τοῦ Βαλεντίνου, ὅστις στρέφει τὴν κεφαλὴν ἀντιθέτως.) Παράγγειλε νὰ βάλουν περισσότερον λεμόνι εἰς τὸ πούνσι.

(ἔξέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ Ζ΄.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ, μόνος.

Ναί, μὲ αὐτὸ τὸ πλευρὸ νὰ κοιμηθῆς, γέρικο σφουγγάρι! Εὐτυχῶς δὲν μὲ ἀνεγνώρισε... Καὶ τρώντι, μὲ αὐτὴν τὴν οἰκοστολὴν τοῦ Κ. Βαρώνου μὲ τὴν ὅποιαν μὲ ἐνέδυσεν ὁ Κ. Ῥοβίνος... «Νὰ εἰσέρχουσαι πολλάκις, μοῦ εἶπεν,

[ΠΑΡΘΕΝΩΝ — ΕΤΟΣ Β΄.]

εἰς τὰς αἰθούσας, διὰ νὰ εἰμπορῶ νὰ σοῦ δίδω τὰς διαταγὰς μου,» καὶ ἰδοὺ μία ὥρα ὅπου περιφέρω αὐτὸν τὸν δίσκον χωρὶς νὰ ἀπαντήσω τὸν κύριόν μου. Αἱ δυνάμεις μου ἐξηντλήθησαν, ἔχω αἰάγκην νὰ τὰς ἐνδυναμώσω. (Πίνει ἓν πούνσιον ἀφοῦ ἀπέθηκε τὸν δίσκον ἐπὶ τῆς πρὸς τὰ ἀριστερὰ τραπέζης.) Τί διάβολον, ἐμένα δὲν μοῦ φαίνεται νὰ τοὺς λείπη τὸ λεμόνι. Νὰ τολμήσω νὰ πάρω καὶ ἓνα βούτημα; Πᾶ!... πᾶ!...

ΣΚΗΝΗ Η΄.

ΒΑΡΩΝΗ, ΜΑΡΙΑ (μὲ μακροῦς
μανδύας;) ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ.

ΒΑΡΩΝΗ

Δοιπὸν, Μαρία μου, ἰδοὺ ἤλθομεν εἰς τὸν χορὸν. Τώρα ἂς μᾶς προστατεύσῃ ὁ Θεός!

ΜΑΡΙΑ

Ἴδου ἀπὸ τοῦδε ὁ Βαλεντίνος, μῆ-τέρ μου.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Ἐπρόφεραν τὸ ὄνομά μου. (Ἡ Βαρώνη καὶ ἡ Μαρία ἀφαιροῦσι τὰς προσωπίδας των.) Τί βλέπω; τὴν κυρίαν Βαρώνην καὶ τὴν δεσποινίδα Μαρίαν;

ΒΑΡΩΝΗ

(Πρὸς τὸν Βαλεντίνον.) Σιωπήσατε!

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Ἡ εὐγενεία σας εἰς τοὺς Παρισίους, ἡ εὐγενεία σας εἰς αὐτὸν τὸν χορὸν... Ἄλλὰ πῶς γίνεται;

ΒΑΡΩΝΗ (ζωηρῶς.)

Μόλις ἀνεχώρησες ἀπὸ τὴν ἔπαυλιν, ἀκριβέ μου Βαλεντίνε, καὶ μετενόησα διὰ τὴν πολὺ ἀπερισκέπτως δοθείσαν ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν ἄγνωστον ἐκείνον νέον...

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ

Ἄ! κυρία, τὸν ὑβρίζετε!... Ἐὰν ἤξεύρατε πόσον σᾶς εἶναι ἀφωσιωμένος!

(Ἀκολουθεῖ.)

ΜΑΘΗΤΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΥ

ΕΝ ΑΜΑΞΗ

1

Ζῶμεν εἰς αἰῶνα ἀνακαλύψεων, ἐφευρέσεων, βελτιώσεων· ἀκαταπαύστως ἐπιζητοῦμεν τὴν τελειοποίησιν· ὅταν δὲ τελειοποιηθῶμεν καθ' ὅλα (καὶ τοῦτο δὲν θὰ λείψῃ ὡς πηγαίνουσι τὰ πράγματα), τότε ὁ χρυσοῦς αἰὼν θὰ ἐπαυέλθῃ. Κατὰ συνέπειαν προχωροῦντες-προχωροῦντες θὰ κατανηθῶμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ σημεῖον, ἐξ οὗ ἀνεχωρήσαμεν.

Ἄλλοτε τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ἦσαν σπανιώτατα.

Τὸ ταξιδεῦν ἐθεωρεῖτο τότε ὡς πρῶγμα μεγίστης σπουδαιότητος.

Οἱ προπάτορές μας ἐστενοχωροῦντο ῥιπτόμενοι φύρδην μίγδην εἰς τὰ ἀθλιέστατα ἐκεῖνα ἀμάξια, τῶν ὁποίων οἱ τιναγμοὶ τοὺς ἔκαμνον εἰς πᾶσαν στιγμὴν νὰ πίπτωσιν οἱ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ, καὶ νὰ συγκρούωνται ἀμοιβαίως.

Ἐὰν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν τινὸς νὰ ἐφεύρῃ τὸν σιδηρόδρομον, θὰ τὸν ἔκαιον ὡς μάγον ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς Γρέβης, τὸν τόπον τῶν θανατικῶν ἐκτελέσεων ἐν Παρισίοις, διότι ἐπεκράτει τότε ἡ συνήθεια νὰ ἀναβιβάζωσιν ἐπὶ τῆς πυρᾶς τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους ἀνθρώπους, οἵτινες εἶχον τὸ ἀτύχημα νὰ ὦσιν εὐφύεστεροι, ἐφευρετικώτεροι καὶ πλέον πεπαιδευμένοι τῶν συγχρόνων των.

Ἐν γένει οἱ ἄνθρωποι εἰσὶ πεπρωκισμένοι μὲ ἀρκετὰ μεγάλην δόσιν ἐγωΐσμου.

Ὅταν δὲν εἴξουρον τίποτε, ἐνόμιζον ὅτι ἔπραττον ἔγκλημα ἂν ἐτόλμων ἄλλοι νὰ ἔχωσι πλειοτέρας αὐτῶν γνώσεις.

2

Πρὸ πενήντα περίπου ἐτῶν διὰ νὰ κάμωσι τὰς ἐπισκέψεις του, διὰ νὰ ὑπάγωσιν εἰς ἐσπερίδα τινα, εἰς χορὸν, μετεχειρίζοντο φορεῖα. Ἐπειδὴ δὲ τὰ

φορεῖα ταῦτα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ χωρήσωσι πλειότερους τοῦ ἑνὸς, φαντασθῆτε ὅταν πολυμελὴς οἰκογένεια εἶχεν ἀνάγκην αὐτῶν πόσα θὰ ἦτον ἠναγκασμένη νὰ ζητήσῃ.

Βεβαίωτατα ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἦτο ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῶν ἵππων.

Ὅταν πάλιν διεδέχθησαν ταῦτα οἱ δίφροι καὶ τὰ ὀχήματα, τὰ πλειότερα βαλάντια δὲν ἦσαν εἰς κατάστασιν νὰ ἐπωφεληθῶσιν αὐτῶν.

Διὰ νὰ ὑπάγῃ ἀπὸ τοῦ προαστείου τοῦ ἁγίου Διουσίου εἰς τὴν ὁδὸν Λαάρπ πᾶς μικρέμπορος δὲν ἤσθάνετο μεγάλην ὄρεξιν νὰ πληρώσῃ δίφρον πρὸς τοῦτο· πᾶσα δὲ ἀπὸ τῶν ὀλίγων εἰσοδημάτων τῆς ζῶσα γυνὴ διέσχιζε τοὺς Παρισίους ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, βαστάζουσα τὸ τέκνον τῆς εἰς τὰς ἀγκάλας, καὶ ἐνίοτε βαρὺ τι καλάθιον εἰς τὴν χεῖρα, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξοδεύσῃ ἐν φράγκον καὶ ἡμισυ.

Ἐπὶ τέλους ὁ νέος μαθητῆς, ὃν ὁ ἔρωσ ἠνῳεὶ περισσότερον τῆς τύχης, ἐφθανε καταλασπωμένος εἰς τὸν τόπον τῆς συνεντεύξεως, καὶ κάποτε ἤρπαζε περιπνευμονίαν, ἀμιλλώμενος νὰ φθάσῃ ὡς πρὸς τὴν ταχύτητα τοὺς δίφρους καὶ τὰ ὀχήματα, ἐφ' ὧν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιβῆ.

Ἐν δὲ σήμερον ἂν τις πορεύηται πεζῇ πρᾶττει τοῦτο εἴτε ἐξ ἰδιοτροπίας, εἴτε κατὰ συμβουλήν τῶν ἰατρῶν.

Τὰ λεωφορεῖα καὶ ἡ σωρεῖα ἐκείνη τῶν πάσης τάξεως καὶ παντὸς χρώματος ἀμαξῶν, τῶν διασταυρουμένων ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῶν Παρισίων, σᾶς παρέχουσι τὴν εὐκολίαν νὰ διανύσητε διάστημα πλειότερον λεύγης ἀντὶ τριάκοντα μόνον λεπτῶν, καὶ οὐχὶ μόνον ἦσθε ἐν ἀμάξῃ ἐν τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξοχὴ καὶ τὰ ὠραιότερα περίχωρα τείνουσιν ὑμῖν τὰς ἀγκάλας· ἀντὶ τριάκοντα μόνον λεπτῶν δύνασθε νὰ πορευθῆτε εἰς Βερσὺν, εἰς Πασὺν, εἰς Βατινιόλλας, εἰς ἅγιον Μανδαῖον, εἰς Μουσσῶ κλπ.

Τῇ ἀληθείᾳ ἂν τις ἀποθῆ τὴν εὐκολίαν ταύτην, δύναται ἕκαστος εὐλόγως

νὰ εἶπη περὶ αὐτοῦ ὅτι δὲν ἔχει ἐξ σολ-
δία εἰς τὸ θυλάκιόν του.

3

Καὶ ὅποια πηγὴ διασκεδάσεως καὶ
παρατηρήσεων ἢ ἄμαξα τῶν τριάκοντα
λεπτῶν!

Πόσον αἱ κοινωνικαὶ τάξεις συγχέ-
ονται ἐν αὐταῖς, πόσον διάφοροι ἐνδυ-
μασῖαι! ὅλα εἶναι ἐκεῖ ἀναμῖξι. Ἐὰν ἡ
ισότης εἶναι πεπρωμένου νὰ ἐπικρατήσῃ
ἡμέραν τινα ἐπὶ τῆς γῆς, ἀναμφιβόλως
τὴν γέννησίν της θὰ ὀφείλει εἰς τὰ λεω-
φορεῖα!

Παρατηρήσατε τὴν νέαν καὶ χαριέ-
σαν ἐκείνην κυρίαν, ἣς ἡ χαριεστάτη
καὶ εὐγενὴς συμπεριφορὰ προδίδει ἐπι-
μεμελημένην ἀνατροφὴν. Εἰς τὸ πλευρόν
της ἦλθε καὶ ἐκάθισεν εἰς ἐργάτης μὲ
τὸ ὑποκάμισσον καὶ μὲ μαύρας καὶ τυ-
λώδεις χεῖρας.

Ὀλίγον περαιτέρω ὁ σοβαρὸς ἐκεῖνος
ὑπάλληλος, ὅστις οὐδέποτε γελᾷ διὰ νὰ
μὴ ἐκπέσῃ τῆς ἀξίας του, κάθηται πλη-
σίον ἐνὸς μωσχομάγκα μὲ κναυδὸν χιτω-
νίσκου, ὅστις διήλθεν ὅλην τὴν πρωτῶν
εἰς τὸ οἶνοπωλεῖον καὶ ἐκόμισεν ἐκεῖθεν
ὄσμην βαρεῖαν οἴνου καὶ κρομμύων καὶ
ἐπὶ πλεον εὐθυμον καὶ παραχῶδη διά-
θεσιν, ἐξ ἣς παρακινούμενος λέγει με-
γαλοφώνως ὅσας ἀστείότητας ἢ παρα-
τηρήσεις τοῦ καταβῶσι, εἰς τὰς ὁποίας
οἱ ἄλλοι δὲν ἀποκρίνονται, τὰς ὁποίας
ὅμως εἰσὶν ὑποχρεωμένοι νὰ ἀκούωσιν.

Ἐπειτα πλησίον τοῦ νέου αὐτοῦ κομ-
ψευομένου μὲ τὰ κίτρινα χειρόκτια,
καλὴ τις εὐσαρκος χωρική, κρατοῦσα
δύο καλάθους, τρία δέματα, μίαν θήκην
ἐκ ναστοχάρτου καὶ μίαν σπυρίδα· (δι-
ὅτι ὑπάρχουσι τινὲς οἱ ὅποιοι μετακο-
μίζουσι τὰ πράγματά των διὰ τοῦ λεω-
φορείου.)

Ἐπειτα εὐειδῆς τις γριζηὴς, χαριε-
στάτην καὶ ἔξυπνον ἔχουσα φυσιογνω-
μίαν, βλέμμα δὲ ζωηρὸν καὶ προκλητι-
κόν, κάθηται πλησίον ἡλικιωμένου τινὸς
ἀνθρώπου, ὅστις ἔχει τὴν εὐχαρίστησιν
νὰ ἔχη τὴν σύζυγόν του εἰς τὰ δεξιὰ,

καὶ τὸν σκύλον του μεταξὺ τῶν σκελῶν
αὐτοῦ, καὶ ὅστις καὶ τοὶ φορῶν φενάκη
καὶ ἔχων μορφήν ἐμπνεύσαν τὸν σεβα-
σμὸν, δὲν λείπει νὰ βλέπῃ λαθραίως
τὴν παρακαθημένην γριζηίδα, ὅταν ἡ
σύζυγός του τύχη νὰ στέψῃ πρὸς ἄλλο
μέρος τὸ βλέμμα.

Ἐπειτα εἰς ὀγκώδης κύριος, βαρὺς
ὡς σάκκος ἀλεύρου, ὅστις, διὰ νὰ κατα-
λάβῃ μικρὰν καὶ στενὴν τινα θέσιν, ῥί-
πτει σχεδὸν ὅλου του τὸ σῶμα ἐπὶ τῶν
γονάτων ἰσχυροῦ τινος καὶ ξηροῦ γερον-
τίου, διὰ δὲ τῶν ἀγκώνων του βυθίζει
τὴν κοιλίαν αὐτοῦ, λέγων συγχρόνως
εὐγενέστατα :

— Σᾶς στενοχωρῶ ὀλίγον, ἀλλὰ δὲν
πειράζει.

Ἐπειτα μία γραῖα μαρκησία, ἣς ἡ
ἐπανάστασις κατέστρεψε τὴν περιου-
σίαν καὶ τὰ περιστατικὰ, ἐσεβάσθη ὀ-
μως τὸ ἐρυθρὸν τοῦ προσώπου της
χρῶμα, καὶ τὰς φακὰς (ἐλθαῖς) αὐτῆς·
ἢ ταλαίπωρος αὕτη κυρία κάθηται οὐχὶ
μετὰ πολλῆς ἀνέσεως πλησίον νέου
τινὸς μὲ μακροὺς μύστακας, μακρὰν
κόμην, μακρὸν γένειον καὶ μακρὰς φα-
βορίτσας, οὗ τινος ἡ κεφαλὴ ἔχει διὰ
ταῦτα μέγεθος τερατώδες, καὶ θεωρίαν
κεφαλῆς ἀγριανθρώπου ἢ ἐξημμένου δη-
μοκρατικοῦ, καὶ τοὶ ὁ φέρων τὴν κεφα-
λὴν ταύτην οὔτε ἄγριος εἶναι, οὔτε εἰς
τὴν πολιτικὴν ποτε ἀνεμίγη.

Καὶ ὅμως, καίτοι ὑπάρχει ἡ διαφορὰ
αὕτη τῆς κοινωνικῆς τάξεως, τῆς περι-
ουσίας, τῆς ἐνδυμασίας καὶ τῆς ἀνα-
τροφῆς, ἡ ἄμαξα τῶν τριάκοντα λεπτῶν
ἐμφυτεύει εἰς τὰς καρδίας ὄλων τῶν
ὀδοιπόρων αἴσθημά τι ἀδελφότητος, ἐκ-
δηλούμενον διὰ μικρῶν τινων ἀμοιβαίων
ἐκδουλεύσεων.

Οὕτως ἐπὶ παραδείγματι ὁ ἐργάτης
μὲ τὸ ὑποκάμισσον, συμμαζεύεται ὅπως
μὴ στενοχωρήσῃ τὴν παρακαθημένην
νέαν καὶ χαριέσαν κυρίαν· ὁ σοβαρὸς
ὑπάλληλος δεικνύεται ὀλίγον προσηνὴς
εἰς τὸν κύριον μὲ τὸν χιτωνίσκου, δίδων
αὐτῷ τὰ τριάκοντα λεπτὰ του διὰ νὰ
τὰ ἐγχειρίσῃ εἰς τὸν ἀμαξηλάτην. Ὁ
κομψευόμενος νεανίσκος καταδέχεται

νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ ὑπόλοιπα νομίσματος εἰς τὴν χονδρὴν ἐπαρχιώτισαν, τὴν μὲ δέματα καταπεφορτωμένην· ὁ σεβάσμιος κύριος βοηθεῖ τὴν γριζηίδα νὰ καταβῇ τῆς ἀμάξης, ὁ δ' εὖκομος νέος ἐκπληροῖ εὐγενῶς μικράς τινας αἰτήσεις τῆς γραίας μαρκησίας.

Ὡστε δύναται τις εὐλόγως νὰ εἴπῃ περὶ τῆς ἀμάξης τῶν τριάκοντα λεπτῶν ὅ,τι καὶ περὶ τῆς μουσικῆς, ὅτι ἐξημεροῖ τὰ ἦθη καὶ δὲν ἀφίνει τὸν ἄνθρωπον ν' ἀποθηριωθῇ.

Emollit mores nec sinit esse ferus.

4

Ἴδου δὲ καὶ ἑτέρα καινοτομία.

Ἄλλοτε τὰ τέκνα σας, τὰ ὁποῖα ἐστέλλετε ὡς ἐξωτερικοὺς μαθητὰς εἰς τι ἐκπαιδευτήριον, ἐπορεύοντο εἰς αὐτὸ πεζῇ, κρατοῦντα εἰς μὲν τὴν μίαν χεῖρα τὸ καλάθιον τὸ περιέχον τὸ πρόγευμά των, εἰς δὲ τὴν ἑτέραν τὰ βιβλία των· τὰ βιβλία ἦσαν δεδεμένα διὰ σπάγγου, ὁ δὲ μαθητὴς ἐφρόντιζε νὰ κρατῇ τὴν μίαν ἄκραν αὐτοῦ καὶ νὰ κινή διηνεκῶς ἐν ᾧ περιεπάτει τὴν δέσμη των βιβλίων, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους αὐτὰ ἐκ τῆς ὀρμῆς τῆς κινήσεως ἐλύοντο καὶ ἐσκορπίζοντο εἰς τὸν δρόμον, τοῦτο δὲ παρέιχε τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸν μαθητὴν νὰ σταματᾷ διὰ νὰ τὰ συναξῇ.

Πορευόμενοι προσέτι πεζῇ εἰς τὸ ἐκπαιδευτήριόν των οἱ μαθηταὶ ἔχασκον ἔμπροσθεν ὄλων τῶν ζαχαροπλαστέων, καὶ τῶν ἐργαστηρίων τῶν πωλητῶν εἰκόνων καὶ παιγνιδίων, παρατηροῦντες τὰ ἐν αὐτοῖς. Ἐνίοτε δὲ παρασυρόμενοι ὑπὸ τῶν μεγαλειτέρων συντρόφων των, ἔπαιζον ἐπὶ τῶν ὁδῶν τὴν ἀμπαρίζα.

Καὶ τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἐνομιζετε ὅτι ὁ υἱὸς σας ἐμελέτα τὸ συντακτικὸν ἢ τὴν γεωμετρίαν του αὐτὸς κατεγίνετο νὰ συλλάβῃ τὸν συμπαίκτηρά του καὶ νὰ τὸν κάμῃ σκλάβον.

Οὐχὶ σπανίως δὲ οἱ μέλλοντες οὔτοι κύριοι ἔρριπτον, ὡς λέγουσι, κανόνι, ὅπερ μεθερμηνευόμενον σημαίνει, ὅτι ὑπήγαινον περίπατον ἀντὶ νὰ πηγαίνωσιν εἰς τὰς τάξεις των.

Ὅλα ταῦτα ἐγέννων πλεῖστα ὅσα ἄτοπα· ἀλλ' ἕως τότε δὲν εἶχον ἐφεύρη ἄλλο μέσον θεραπείας, ἐκτὸς ἐνὸς μόνου· οἱ γονεῖς ἐφρόντιζον νὰ εὐρίσκωσιν ἐκπαιδευτήρια, ὅσον ζεστί πλησίον τῆς κατοικίας των κείμενα, ὅπως οἱ μαθηταὶ ὀλίγην ὁδὸν ἔχωσι νὰ διανύσωσι.

Οἱ γονεῖς οἱ ἔχοντες ὑπηρέτας, ἔστελλον αὐτοὺς ὅπως συνοδεύωσι τὰ τέκνα των ὅταν ὑπήγαινον εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ ὅπως τὰ παραλαμβάνωσιν, ὅταν τὸ μάθημα ἐτελείωεν.

Οἱ μὴ ἔχοντες ὅμως κἀνενα διὰ νὰ ὀδηγήσῃ τὰ τέκνα των εἰς τὸ σχολεῖον, ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ βασιζῶνται μόνον εἰς τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποῖαν αὐτὰ ἔδιδον ὅτι θὰ ἦναι φρόνιμα, ὑπόσχεσιν διδομένην ἀπὸ τοὺς ἐξαστεῖς ἢ δωδεκαετεῖς τὸ πολὺ τούτους ἀνθρωπίσκους, οἵτινες εὐθὺς ὡς ἐξήρχοντο τῆς πατρικῆς οἰκίας παρβαίνουν αὐτὴν, ὡς νὰ ἦσαν ἤδη μεγάλα ὑποκείμενα.

Ἄλλὰ καὶ τί ἄλλο νὰ πράξῃ τις; ποῖος ποτὲ ἤθελε φαντασθῇ ὅτι ἐμελλε νὰ ἔλθῃ ἡμέρα, καθ' ἣν οἱ μαθηταὶ θὰ ἐπορεύοντο εἰς τὸ σχολεῖόν των ἐφ' ἀμάξης;

Ἦλθεν ἐν τούτοις ἡ μεγάλη αὕτη ἡμέρα, ἣτις κατέστρεψε τὸ κανόνι καὶ ἐπέφερε σημαντικὴν ζημίαν εἰς τοὺς ζαχαροπλάστας καὶ τοὺς πλακουττοποιούς.

Ἐἷς διευθυντὴς ἐκπαιδευτηρίου, ὅστις εἶχε μίαν ἄμαξαν, (διότι ἀπῆρτετο ἀναμφιβόλως ἄμαξα πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου του) εἶπε πρὸς τοὺς γονεῖς.

— Μὴ λαμβάνατε τὸν κόπον νὰ μοὶ ἀποστέλλετε τὴν πρωίαν τὰ τέκνα σας, ἐγὼ θὰ στέλλω ἐπὶ τούτῳ ἄμαξαν διὰ νὰ τὰ παραλαμβάνῃ ἐκ τῆς οἰκίας σας, καὶ μὲ τὴν αὐτὴν ἄμαξαν τὴν ἐσπέραν θὰ τὰ ἐπαναφέρω. Διὰ τοῦ μέσου τούτου δὲν ἔχετε νὰ φοβηθῆτε κἀνὲν ἐκ τῶν μυρίων ἀτυχημάτων, ἅτινα ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ συμβῶσιν εἰς τὰ παιδιά εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων. Ἐπίσης θὰ ἦσθε ἡσυχοὶ καὶ περὶ τῆς διαγωγῆς των. Δὲν θὰ κάμνωσι πλέον εἰς τὸν δρόμον γνωριμίας κακὰς καὶ

ἐπιβλαβεῖς· δὲν θὰ χάνωσι τὰ χρήματά των εἰς τὴν γοῦ βίτξαν· καὶ δὲν θὰ ἀφανίζωσι τὸν στόμαχόν των μὲ τὰ σακχαρικά καὶ τοὺς πλακοῦντας. Καὶ τελευταῖον δὲν θὰ δύνανται πλέον νὰ δραπετεύωσι τοῦ σχολείου καὶ νὰ μὴ παρευρίσκωνται εἰς τὰ μαθήματα, διότι θὰ τὰ βλέπετε νὰ ἀναβαίνωσιν εἰς τὴν ἄμαξαν, καὶ νὰ καταβαίνωσιν αὐτῆς ἐπιστρέφοντα εἰς τὴν θύραν τῆς οικίας σας.

Οἱ γονεῖς φυσικῶ τῷ λόγῳ κατεθέληχθησαν ἐκ τοῦ νέου τούτου μέσου τῆς μεταφορᾶς, δι' οὗ ἠδύναντο νὰ ἀποστέλλωσι τὰ τέκνα των εἰς τὰ καλὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ νὰ μὴ περιορίζωσιν αὐτὰ εἰς τὰ μικρὰ γειτονικὰ σχολεῖα· ὡς ἐκ τούτου αἱ ἄμαξαι τῶν μαθητῶν δὲν ἤρρησαν νὰ πολλαπλασιασθῶσιν, ἐπειδὴ ἕκαστον ἐκπαιδευτήριον ἤθελε νὰ ἔχη τὴν ἰδικήν του.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ παιδιά, ἐπεκρότησαν, ὡς πάντες ἐννοοῦσι, τὸ μέτρον τούτο· διότι πᾶν παιδίον θεωρεῖ ὡς τὴν μεγαλειτέραν ἡδονὴν τοῦ κόσμου τὸ νὰ τρέχη μὲ ἄμαξαν· πρέπει νὰ τὰ ἰδῆτε πῶς ἐξυπνώσιν ἐνωρίς, καὶ πῶς ἐνδύονται ἐν βίᾳ, διὰ νὰ ἦναι ἔτοιμα νὰ προφθάσωσι τὴν ἄμαξαν, ἣτις εἶναι ἀκριβῆς ὡς αἱ μεταξὺ ὀφειλετῶν καὶ δανειστῶν ὀριζόμεναι συνεντεύξεις.

Παρατηρήσατε τὸ δεκαετὲς αὐτὸ παιδίον, οὗ ἡ φυσιογνωμία προδίδει ὅτι εἶναι πανοῦργον, καὶ φιλοπαίγμον, εἰς δὲ τὰ βλέμματά του βλέπει τις εἰκονιζομένην εὐφυῖαν καὶ ζωηρότητα· περιμένει νὰ ἔλθῃ νὰ τὸ παραλάβῃ ἡ ἄμαξα τοῦ ἐκπαιδευτηρίου, καὶ περιμένον δὲν μένει μίαν στιγμὴν ἡσυχον εἰς τὴν θέσιν του, ἀλλὰ πηδᾷ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ δωμάτιον καὶ λέγει συγχρόνως εἰς ἕνα μικρὸν γείτονά του, ὅστις δὲν ἔχει, ὡς αὐτὸ, τὸ εὐτύχημα νὰ πηγαίνει μὲ ἄμαξαν εἰς τὸ σχολεῖον.

— Ἄ! Νίκο! . . . δὲν εἰξεύρεις πόσῳ διασκεδαστικὸν πρᾶγμα εἶναι! Φαντάσου νὰ πηγαίνῃς μὲ ἄμαξαν εἰς τὸ σχολεῖόν σου! . . . Ἐπειτα, ἔξεύρεις, ἐκεῖνοι ποῦ πηγαίνουν εἰς τὸ σχολεῖον

ἔτσι γρήγορα μὲ τὴν ἄμαξα, μανθάνουν καὶ γρηγορότερα τὰ γράμματα ἀπὸ ἐκείνους ποῦ πηγαίνουν πεζοί.

Ὁ Νίκος ἀποκρίνεται πρὸς ταῦτα, ἀπομυττόμενος συγχρόνως διὰ τῆς χειρίδος τοῦ φορέματός του:

— Μὰ σὺ λέγεις πῶς ἡ ἄμαξα ἔρχεται πάντοτε καὶ σὲ παίρνει εἰς τὰς ὁκτώ . . . Για εἰπέ μου λοιπὸν, Γιώργη, τώρα, εἶναι ὁκτὼ καὶ μισή, γιατί δὲν ἦλθεν ἀκόμη ἡ ἄμαξα;

— ὦ ἡ ἄμαξα θὰ ἔλθῃ! . . . Εἶναι ἀκριβῆς ὡς τὸν ἥλιον, ὅταν δὲν εἶναι συνεφιά. Μὰ δὲν ἠμπορεῖς νὰ φαντασθῆς πόσον ὠραῖον εἶναι νὰ πηγαίνῃς μὲ ἄμαξαν εἰς τὸ ἐκπαιδευτήριόν σου, ὡς νὰ πῆγαινες εἰς κανὲν πανηγύρι καὶ νὰ γυρίξῃς πίσω ἴδιον, ὡς λέγει καὶ ὁ σχολαστικὸς ὁ διδάσκαλός μας . . . Ἐγὼ μάλιστα ποῦ μόνον μιὰ φορὰ εἶχα πάγει μὲ ἄμαξα εἰς τὸ πανηγύρι τοῦ Ἁγίου Κλαυδίου μαζί μὲ τὸν πατέρα μου, καὶ ἔσπασε ὁ τροχὸς ἔς τὴ μέση τοῦ δρόμου . . . καὶ ἀναγκασθήκαμε νὰ πᾶμε πεζοί . . .

— Νίκο, νὰ ἐκτύπησαν ἐνῶ καὶ ἡ ἄμαξα δὲν ἦλθεν ἀκόμη.

— ὦ, ἡ ἄμαξα θὰ ἔλθῃ . . . Εἶναι ἀκριβῆς εἰς τὴν ὥραν τῆς ὡς ἡ σελήνη . . . ποτὲ δὲν ἀργοπορεῖ! . . . Νὰ τρέχῃς μὲ τὴν ἄμαξαν, νὰ βαροῦν εἰς τὴν λάσπην οἱ τροχοί, νὰ πετᾷ ἡ λάσπη καὶ νὰ λερώνη τοὺς ἀνθρώπους, καὶ σὺ νὰ γελάς! . . . Νὰ τί θὰ εἶπῃ νὰ δίνῃ καλὴ ἀνατροφή κάνεις εἰς τὰ παιδιά του. Ἐγὼ δὲν καταδέχομαι πλέον νὰ πηγαίνω μὲ τὰ πόδια μου φοῦ!! Φαίνεται κάνεις ἔτσι ἄ χωριάτης.

— ὦ, τὸ εἶπες δὲ καὶ σὺ! Σὰν πῶς νὰ μπορῆς ν' ἀγοράσῃς εἰς τὸ δρόμο κουλούραις καὶ γλυκίσματα, ὅταν ἦσαι εἰς τὴν ἄμαξαν.

— Καὶ τί μὲ τοῦτο; τόσῳ τὸ καλλίτερον δὲν ἐξοδεύω καὶ τὰ λεπτά μου.

— Μὰ, Νίκο, δὲν μοῦ λές, εἶναι δέκα τώρα ἡ ὥρα . . .

— Οὐ, μ' ἐσκότησες καὶ σὺ . . . ἀφ' οὗ σοῦ λέγω πῶς ἡ ἄμαξα θὰ ἔλθῃ! δὲν ἀργοπορεῖ ποτέ· εἶναι ἀκριβῆς εἰς τὴν ὥραν τῆς, ἄν τὸ γκάξ . . . Για

νὰ ἰδοῦμε τὸ καλαθάκι μου... τί φαγητὸ νὰ μοῦ ἔβαλαν... πάλι ψωμί καὶ τυρὶ... Μὰ δὲν εἶναι δυνατὸν, δὲν τρώγω κ' ἐγώ!... Τί, ὡς νὰ τὸ διέταξεν ὁ γιατρὸς γιὰ γιαιτρικὸ, καὶ μοῦ τὸ δίδουν κάθε ἡμέρα. Μὰ νὰ ἰδοῦμε ἂν θέλω κ' ἐγώ!

Κύριός τις πεντηκοντούτης περίπου, οὗ ἡ κεφαλὴ διασώζει δωδεκάδα τινὰ τριχῶν, ἃς ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ κεντρίξῃ ἐν εἶδει χωρίστρας, εἰσέρχεται, ἐγκεκορδυλημένος ἐν κοιτωνίτῃ κατασκευασθέντι ἐκ παλαιοῦ τινος σκωτικοῦ μανδύου τῆς συζύγου τ. υ, καὶ φέρων ὑπερμεγέθεις ἐμβάδας, ἐν αἷς πλείουσιν οἱ πόδες του.

Ὁ κύριος οὗτος κρατεῖ εἰς τὴν μίαν μὲν χεῖρα τὸ μανδήλιον καὶ τὴν ταμβακοθήκην του, εἰς δὲ τὴν ἑτέραν τὴν ἐφημερίδα του καὶ τὸν καφέν του μὲ τὸ γάλα· συνοφρουοῦται παρατηρῶν τὸν υἱὸν του, καὶ ψιθυρίζει ὀργίλως τὰ ἐξῆς:

— Πῶς, Νίκο, ἀκόμη δὲν ἔφυγες;

— Ὡ καλέ μου παπᾶ, θὰ ἔλθουν νὰ μὲ πάρουν· γνωρίζετε καλὰ ὅτι ἡ ἄμαξα εἶναι ἀκριβῆς εἰς τὴν ὥραν τῆς, ὡς..

— Μοὶ φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι τοῦναντίον δὲν εἶναι παντάπασι ἀκριβῆς... Παιδί μου, νὰ μελετᾷς τὰ μαθήματά σου... Σοῦ συνιστῶ πρὸ πάντων τὸν Ὀβίδιον· εἶναι χαριέστατος συγγραφεύς... καὶ ὅταν ἔλθῃς εἰς κατάστασιν νὰ τὸν ἐννεῆς...

— Τὸν Ὀβίδιον; ὦ, παπᾶ, ἄλλο τίποτα, τὸν Ὀβίδιον τὸν κατάφαγα· τὸν ξεύρω ὅλον ἅπ' ἔξω.

— Καὶ τὸν Πλίνιον ἀκόμη, παιδί μου;

— Βέβαια, καὶ τὸν Πλίνιον, καὶ ἐκεῖνον τὸν ἔχω καταφάγει...

— Μπράβο, μπράβο, καλὰ, καλὰ! ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀξιόλογος διανοητικὴ τροφή.

— Ναί, παπᾶ, ἀλλὰ μ' αὐτὴν τὴν τροφήν μαζί νὰ μὴ μοῦ δίνεται καὶ ψωμί καὶ τυρὶ γιὰτὶ δὲν εἰμπορῶ νὰ τὸ φάγω...

— Γιώργη μὰ δὲ βλέπεις ποῦ εἶναι δέκα καὶ μισή· τί γίνεται ἡ ἄμαξα;

— Θὰ σωπάσης, Νίκο; θὰ ἔλθῃ, θὰ ἔλθῃ σοῦ λέγω, ἀφ' οὗ εἶναι ἀκριβῆς εἰς τὴν ὥραν τῆς, ὡς... Ἄ! νὰ τὴν, τὴν ἀκούω, ἐστάθη εἰς τὴν θύραν.

Ἡ ἄμαξα τοῦ ἐκπαιδευτηρίου πράγματι ἐσταμάτησε πρὸ τῆς κατοικίας τοῦ νέου Γεώργη. Αἱ τοιαῦται ἄμαξαι ἔχουσι τὸ σχῆμα λεωφορείων ἢ μᾶλλον φορτηγῶν ἄμαξῶν. Στοιβάζουσι δ' ἐν αὐταῖς ὡς εἴκοσι παιδία.

Ὁ ὄδηγός φωνάζει κατωθεν. — Ὁ κύριος Δρουλάρδος!

— Παρὼν, παρὼν! κραυγάζει ὁ μικρὸς παῖς. Ἄντιο, παπᾶ, πάγω νὰ σπουδάσω ἐγώ. Νίκο, τήραξέ με ποῦ θ' αἰαιβῶ εἰς τὴν ἄμαξαν.

Ὁ κ. Γεώργιος καταβαίνει τὴν κλίμακα πηδῶν ἀνὰ τέσσαρας τὰς βαθμίδας, ἀκολουθῶς ρίπτεται ἐντὸς τῆς ἀμάξης, ἅτις εἶναι ὑπερπληρωμένη, κτυπᾷ, σπρώχνει δεξιὰ, ἀριστερὰ, καὶ φωνάζει συγχρόνως;

— Τοπον!... Ἐλα, κάμετέ μου τόπον!... Ἄ! τί κουταμάρα νὰ πάνε νὰ βάλουτε σύρματα εἰς τὰ παράθυρα τῆς ἀμάξης! δὲν θὰ ἠμποροῦμε νὰ πετάμε πλέον καρυδόφλουδες εἰς τοὺς διαβάτας, δὲν θὰ διασκεδάζωμεν πλέον!...

Συνηνησάτέ ποτε κάμμιαν τῶν ἀμαξῶν τούτων, αἰτινες, φέρουσι πάντοτε τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν, γεγραμμένην διὰ μεγάλων γραμμάτων: ἐκ πα ι δ ε υ τ ἡ ρ ι ο ν δ ε ι ν α ;

Εἶναι εὐκολώτατον νὰ ἀναγνωρίσῃ τις αὐτάς· ἔχουσιν, ὡς εἶπομεν, τὸ σχῆμα φορτηγοῦ ἀμάξης· μόνον εἶναι πανταχόθεν κεκλεισμένοι καὶ ἐκτὸς τῶν ἕλων ἔχουσιν ἤδη εἰς τὰ παράθυρα καὶ συρματόπλεκτον δικτυωτὸν πυκνότετον, ὅπερ οἱ διευθυνταὶ τῶν ἐκπαιδευτηρίων ὑπεχρεώθησαν νὰ θέσωσιν οὐχὶ ὅπως ἐμποδίσωσι τοὺς κυρίους ἐπιβάτας νὰ δραπετεύσωσι πηδῶντες διὰ τῶν θυρίδων τῆς ἀμάξης, ἀλλ' ὅπως δώσωσι τέλος εἰς τινὰς ἀστειότητος αὐτῶν αἰτινες δὲν ἤρεσκον παντάπασι εἰς τοὺς διαβάτας· οὕτω παραδείγματος χάριν ἐρρίπτον κατ' αὐτῶν φλοιοὺς καρύων καὶ μήλων, κόρας ψωμίου, ἔπτουν εἰς

τούς πύλους των καὶ ἐξηκόντιζον σφαιρίδια ἐκ χάρτου κατὰ τῶν ὑέλων τῶν ἐργαστηρίου. Τὸ δικτυωτὸν κατέστρεψεν ὄλα αὐτά.

5

Ἦδη σημαίνει ἡ πέμπτη ὥρα εἶναι ἡ στιγμή καθ' ἣν τὸ ἐκπαιδευτήριον * * * στοιβάζει ὄλους τοὺς ἐξωτερικοὺς μαθητὰς, ὅπως τοὺς ἐξαποστείλῃ εἰς τὰς οἰκίας των... Οἱ μαθηταὶ εἰσὶν ἔτοιμοι, δύνασθε δὲ νὰ βεβαιωθῆτε περὶ τούτου ἐκ τῶν κραυγῶν, τὰς ὁποίας ἐκπέμπουσι, καὶ ἐκ τῆς συγχύσεως καὶ τοῦ θορύβου, ὅστις ἐπικρατεῖ ἐν τῇ αὐλῇ ὄλα τὰ παιδία ἐξορμῶσι, συνωθοῦνται, στρυνμόνουνται... πρόκειται περὶ τοῦ ποίος ν' ἀναβῆ πρώτος εἰς τὴν ἄμαξαν.

Διότι ὑπάρχουσι καὶ καλά καὶ κακαὶ θέσεις, οἱ δὲ κύριοι οὔτοι προτιμῶσιν ἐκείνας, ἐξ ὧν δύνανται νὰ βλέπωσιν ἔξωθεν.

Τέλος, ὄλοι οἱ ἐξωτερικοὶ ἐπέβησαν εἰς τὴν ἄμαξαν ἢν μετὰ μεγάλης προσοχῆς κλείει ὁ ὑπηρέτης, ὅστις ἐκπληροῖ χρέη ἡνιόχου. Ἀκολούθως ὁ ὑπηρέτης οὗτος ἀναβαίνει καὶ κάθηται εἰς τὴν ἔδραν του, πλαταγίζει τὴν μαστιγὰ του· οἱ ἔπποι τότε τρέχουσιν, ἡ ἄμαξα ἐκκινεῖ.

Ἡ στιγμή αὕτη εἶναι ἀνάμφιβόλως μία τῶν εὐδαιμονεστέρων τοῦ παιδικοῦ βίου. Πρέπει νὰ ἰδῆ τις τὰ ἐν τῇ ἄμαξῃ παιδία πῶς ἔχουσι τὴν χαρὰν ἐξωγραφημένην εἰς τὴν φυσιογνωμίαν των, πῶς λάμπουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ των. Ἐπειτα ὄλα ὀμιλοῦσι ταυτοχρόνως, ὄλα ἐκφέρουσι μεγαλοφώνως τὰς ἰδέας των, τὰς παρατηρήσεις των ἐπὶ ὄλων τῶν πραγμάτων ὅσα καθ' ὁδὸν βλέπουσιν. Οὐδέποτε εἰς τὰς συναναστροφὰς ἡκούσθη διάλογος ζωηρότερος, θερμότερος, καὶ ἀπὸ τόσους γέλωτας κατὰ πᾶσαν στιγμὴν διακοπτόμενος.

— ὦ! ἡ ἄμαξα ἐκίνησεν.

— Ἐχεις τὴν θέσιν μου, Ἐδουάρδε· σὺ ἐκάθησο χθὲς αὐτοῦ, πρέπει σήμερα νὰ καθίσω καὶ ἐγώ.

— Ἄ! μᾶς ἐσκοτίσε μὲ τὴν θέσιν του!... ἄμμη δὲν θὰ σοῦ τὴν δώσω!... ἔπρεπε ν' ἀναβῆς πρώτος.

— Ἐκρυψες τὸ καλάθκι μου ἐπιτηδες διὰ ν' ἀργήσω, καὶ νὰ προφθάσῃς νὰ μοῦ πάρῃς τὴν θέσι μου... Ἄλλὰ νὰ ἰδῆς τί θὰ σοῦ κάμω κ' ἐγὼ αὐριον.

— Νὰ σὲ ἰδοῦμε τί θὰ μᾶς κάμετε, παρακαλῶ;

— Προσοχὴ τῇ χελιδονίτσα μου! κραυγάζει παιδίον τι ἑπταετὲς ἢ ὀκταετὲς, ξανθόμαλλον, οὐ ἢ φυσιογνωμία εἶναι ὀλίγον βλακώδης, καὶ τὸ ὅποιον κρατεῖ εἰς χεῖρας κλάδον δένδρου φέρουτα χονδροειδὲς ὁμοίωμα χελιδόνος, ὡς ἐκεῖνα τὰ ὅποια κατασκευάζουσι τὸν Μάρτιον.

— Τί ἔχει πάλι κείνος ἐκεῖ καὶ μᾶς σκοτίζει μὲ τῇ χελιδονίτσα του;... Νὰ σ' ἐβλεπε, κακομοίρη, ὁ διευθυντής, καὶ νὰ ἐβλεπες ποιὴν ποῦ θὰ σοῦ ἔβανεν!.. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἔκοψες αὐτὸ τὸ κλαδί; δὲν ἤξεύρεις τάχα πῶς δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ κόπτωμεν κλαδιὰ ἀπὸ τὸν κήπον;

— Μπᾶ! σὰν ἦλθα τὸ πρωὶ μὲ... ἔφερα καὶ τῇ χελιδονίτσα μου... διὰ νὰ παίξω... Ἐ, νὰ σοῦ εἰπῶ, Νίκο, μὴ μὲ σπρώχνεις· θὰ μὲ κάμῃς νὰ πέσω, καὶ θὰ τσακισθῇ...

— Ἐ! ἔ! γιὰ κυτάξετε! νὰ ἐκεῖ, ἐκείνη τῇ μαγείρισσα... ἀντὶ νὰ βάλῃ τὰ ψάρια ἔς τὸ τηγάνι τήραγε ἄλλου καὶ τὰ ἔρριξε ἔς τὸ χῶμα.

Ὅλοι οἱ μαθηταὶ ρίπτονται εἰς τὴν μίαν πλευρὰν τῆς ἀμάξης, προσκολῶσι τὴν μορφὴν των εἰς τὸ δικτυωτὸν διὰ νὰ ἴδωσι τὰ ψάρια ἔς τὸ χῶμα.

Μόνον τὸ μικρὸν ξανθόμαλλον παιδίον μὲ τὴν χελιδόνα του δὲν μιμεῖται τὰ ἄλλα. Ἐκάθησε μόνον εἰς μίαν γωνίαν καὶ στρέφων τὸ ξύλινον τῆς χελιδόνος ὁμοίωμα ἤρχισε νὰ ἀῖδη χαμηλῇ τῇ φωνῇ:

Χελιδόνα μου χρυσῆ,
σὰν τρυγὸνα πλουμιστῇ
κάθισε καὶ λάλησε...

— Ἄ! κυτάξατε! ἡ μαγείρισσα ἐπῆρε ἀπὸ χάμω τὰ ψάρια καὶ τὰ ἔβα-

λεν εἰς τὸ τηγάνι χωρὶς νὰ τὰ σφογγίση καθόλου...

— Μπᾶ καὶ σύ! σὰν ψηθοῦν δὲν ἔχουν ἀνάγκην... δὲν εἶναι ἀκάθαρτα... ἐμένα δὲ μὲ μέλλει τὰ τρώγω κ' ἔτσι... ἔπειτα δὲν ἀκούσατε ποῦ λέγουν πῶς τὸ τηγάνισμα καθαρίζει τὰ πάντα...

— Ὅχι νὰ μὴ λέγουν τὸ τηγάνισμα! ἢ φωτιά καθαρίζει, κουτεντέ!

— Μὴ μὲ σπρώχνεις λοιπὸν! ἔχω ἀβόλους εἰς τῆς τσέπαις μου καὶ μὲ ἀγκυλώνουν!

— ὦ, ξεφορτώσου με!.. Νὰ ἢ μουσικὴ!... Ἔνας κουτσὸς ποῦ παίζει τὸ ὄργανον καὶ ἔχει καὶ ξύλινες κούκλαις καὶ χορεύουν βάλς.

— Τί νόστιμο! γνωρίζω ἐγὼ αὐτὸν τὸν ἦχον... εἶναι γκαλόπ.

— Ὅχι νὰ μὴν εἶναι γκαλόπ..., δὲ βλέπεις ποῦ ἢ κούκλαις χορεύουν βάλς!... Ἄκουε καλλιτέρα καὶ ὑστερα μίλειε...

— Χελιδόνα μου χρυσῆ, σὰν τρυγὸνα...

— Θὰ σιωπήσης, Μάρκο!... Μᾶς ἔφαγε μὲ τὴ χελιδόνα του!...

— Ἄ! νὰ ἔνα θέατρο... εἶναι τὸ θέατρον τῆς φαιδρότητος.

— Ὅχι, εἶναι τὸ Κωμικοτραγικόν...

— Καὶ ἐγὼ σοῦ λέγω πῶς εἶναι τῆς φαιδρότητος... βάνουμε στοίχημα ἂν θέλῃς... θὰ μοῦ εἴπῃς ἐμένα, ποῦ εἶδα εἰς αὐτὸ νὰ παρασταίνουν τὸ μαῦρο δόμινον...

— Ἄ! ἂ! τὸ μαῦρο δόμινον... αὐτὸ δὲν τὸ παρασταίνουν ἐδῶ, αὐτὸ εἶναι μελοδράμα...

— Μπᾶ, δὲν ξεύρεις τί λές...

— Ξεύρω καὶ πολλὴ, γιατί ἢ ἀδελφῆ μου ποῦ μαθαίνει πιάνο ὅλο αὐτὸ παίζει... τραγοδεῖ πάντα ὅλους τοὺς χορούς, καὶ ὅλας τὰς διωδίας καὶ τριωδίας... καὶ πολλαὶς φοραὶς ἄκουσα τὴ μαμὰ νὰ τῆς λέγῃ: Μὰ ὅλο τὸ μαῦρο δόμινον πλέον θὰ παίξῃς!...

— Μὲ ὅλα αὐτὰ δὲν μᾶς λέγεις τίποτε... ἐγὼ εἶμαι βέβαιος ὅτι εἶδα εἰς τὸ θέατρον αὐτὸ τὸ μαῦρο δόμινο

καὶ μὲ προσωπίδα μάλιστα... Καὶ θυμοῦμαι πολὺ καλὰ τὴν παράστασι... Νὰ ἰδῆς ἔχουν μία φιλονεικία διὰ ἄλογα... καὶ εἰς τὸ τέλος ἔρχεται καὶ ὁ βασιλέας... εἶναι καὶ μία πλατεία... μαλώνουν, σκοτόνουνται... μὰ δὲν εἰξεύρεις τί ὠραῖο πρᾶγμα εἶναι... Καὶ ὅλα αὐτὰ γίνονται εἰς τὴν Βενετία... νὰ ἰδῆς τὴ Βενετία...

— Ἄ! διηγῆσου μας λοιπὸν αὐτὰ ὅλα, Γιωργάκη, διηγῆσου μας.

— Ναὶ, ναὶ, διηγῆσου μας αὐτά.

— Ἀκούσατε λοιπὸν... Ἄ τὴν ἀρχὴν ποῦ ἀρχίζουε... Ἄ, δὲν ἐνθυμοῦμαι τώρα τὴν ἀρχὴν... ἄς εἶναι... δὲν πειράζει... Εἶναι ἕνας νέος ποῦ θέλει νὰ πανδρευθῆ μίαν νέαν... καὶ ἐκείνη τὸν θέλει, καὶ ἡ μητέρα ποῦ δὲν τὸν θέλει τὸν θέλει κ' ἐκείνη ἔπειτα... διότι ἀναγνωρίζει τὴν εἰκόνα ἐκείνου, ποῦ ἐνόμιζε πῶς ἦτον ἕνας ἄλλος... καταλαμβάνετε;

— Ναὶ, ναὶ... Καὶ τὸ μαῦρο δόμινον;

— Περιμένετε λοιπὸν! Τότε ἔρχεται ἕνας βαρκαδόρος... ὁ ὅποιος φορεῖ μία φανέλλαν... ἀλλὰ καλὸς... αὐτὸς ἀγαπᾷ πολὺ τὸν νέον διότι... δὲν θυμᾶμαι τώρα γιατί, ἀλλ' ἄς εἶναι... Τοὺς λέγει... Νὰ πάρῃ ἢ ὄργῃ, νὰ πάρῃ ὁ διάβολος, βλασφήμiais, κακό!.. καὶ ὅλα αὐτὰ διὰ νὰ δώσῃ θάρρος εἰς τὸν νέον καὶ εἰς τὴν νέαν... Ἐκείνοι πλέον σὰν ἀκοῦνε αὐτὰ δὲν φοβοῦνται τίποτε...

— Χελιδόνα μου χρυσῆ, σὰν...

— Ἐ, μὰ σὺ, Μάρκο, δὲν ὑποφέρεσαι!... ἄλλη μιὰ φορὰ νὰ φωνάξῃς σοῦ σπάζουμε τὴ παλαιοχελιδόνα σου...

— Ἐ καὶ τί σᾶς κάνω ἐγὼ!... Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τραγουδήσῃ ἐδῶ;

— Δὲν ἀκοὺς λοιπὸν ποῦ ὁ Γιωργάκης μᾶς λέγει τί εἶδε ἔς τὸ θέατρο;

— Καὶ τί μὲ μέλει ἐμένα; Δὲν μὲ πᾶνε ἐμένα ποτὲ εἰς τὸ θέατρον... Ὁ πατέρας μου λέγει πῶς ἂν δὲν γίνῃ κανεὶς εἴκοσι χρονῶν δὲν πρέπει νὰ πηγαινῇ ἔς τὸ θέατρον.

— Ἄ κακόμοιρε κουτέ. Δὲν σὲ πη-

γαίνει γιατί δὲν ἔχει λεπτά ὁ πατέρας σου!...

— Δὲν ἔχει λεπτά! ἔχει περισσότερα ἀπὸ τὸν ἰδικόν σου...

— Περισσότερα ἀπὸ τὸν ἰδικόν μου!.. Ὁ πατέρας μου εἶναι πολὺ πλούσιος, καταλαβαίνειε τί θὰ εἶπῃ; Γιατί λοιπὸν ὁ 'δικός σου ὅταν ἔρχεται νὰ σὲ ἰδῇ φορεῖ πάντοτε τὸ ἴδιο σουρτουκό τὸ τριμμένο καὶ ἕνα ψηλὸ καπέλλο λερωμένο καὶ παλῆ;

— Τὸ σουρτουκό του δὲν εἶναι καθόλου παλῆ! Γιατί λοιπὸν σὰν εἶναι παλῆ μου ὑπεσχέθη πῶς θὰ μου φτιάσῃ ἕνα καινούργιο ἀπ' αὐτὸ ἂν πάρω βραβεῖον εἰς τὰς ἐξετάσεις;

— Ἄ, χὰ, χὰ, χὰ...

— Μπᾶ, γιατί σταθήκαμε;

— Τὸ ἄλογό μας ἔπεσε χάμω.

— Τὸ παληάλογο! Καὶ νὰ ἰδῆς ἀπὸ κακία κάμνει αὐτὸ ὄχι ἀπὸ ἄλλο τίποτε. Κάμνει πῶς ἐψόφησε...

— Σὰν πῶς νὰ ἐχρειάζετο πολὺς κόπος νὰ σύρῃ ὀλίγα παιδιά!

— Βέβαια δὲν εἴμεθα παρὰ κάμμιὰ εικοσαριὰ μέσα.

— Ἄ! καὶ νὰ μὴ μπορούσε νὰ σηκωθῇ! τί καλά!... ᾠ! ᾠ! μαζεύθηκεν ὁλος ὁ κόσμος... Νὰ, πιάσανε τὸ ἄλογο... Ἰσα!... τὸ σηκώσανε! σηκώθηκε!... ἐμπρός!!

— Λοιπὸν, Γιωργάκη, τί ἀπέγινε τὸ μαῦρο δὸ μινου; Λέγε μας γρήγορα διὰ νὰ τελειώσωμεν προτοῦ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ σπίτι σου.

— Τότε... Δὲν θυμοῦμαι πλέον ποῦ ἔσταμάτησα... ἄς εἶναι... Τρέχουνε εἰς τὸ θέατρον καὶ βαίνουν κάτι φωναῖς!... Φθάνει τὸ μαῦρον δόμινον... Φορεῖ μίαν προσωπίδα ἀπὸ βελουδο, καὶ εἶναι ἕνας κακοῦργος!...

— Ἄ! νὰ καὶ ὁ Πύργος τοῦ ὕδατος!... Κύταξε 'κεῖ οἱ μοσχομάγκες ποῦ γλυστράνε 'ς τὸν δρόμο...

— Κρίμα νὰ μὴν μπορούμε νὰ πᾶμε καὶ μεῖς νὰ παίξωμε...

— Νὰ ἕνας ποῦ τρέχει ὥραϊα!

— Ὡ! θὰ πέσῃ... Πίφ! πατατράς! ἔν-δύο-τρία, ἔπαρ' του κάτω!

— Δὲν μᾶς λές, Φραγκαλέξη, σὺ ποῦ κάνεις τὸ σοφό! Ποῖος βασιλέας ἔκτισε τὸν Πύργον τοῦ ὕδατος; Βάνω στοίχημα πῶς δὲν τὸ ξεύρεις!

— Ἄ! μάλιστα! τὸ ξεύρω πολὺ καλλίτερα ἀπὸ σένα.

— Δοιπὸν γιὰ νὰ ἰδοῦμε ἀποκρίσου, ποῖος βασιλέας;

— Ἐ! ἕνας βασιλέας ποῦ ἀγαποῦσε τοὺς πύργους, δύσκολο πρᾶγμα νὰ τὸ ξεύρει κάνεις!

— Ἐλάτε 'δῶ νὰ ἰδῆτε ποῦ τσακωθήκανε!

— Ποῦ, ποῦ;

— Νὰ ἐκεῖ κάτω, δὲ βλέπεις δύο ἀνθρώπους μου μαλώνουν... Ἐ! ἔ!

— Ὁ ἕνας ἔχασε τὸ λαιμοδέτητον.

— Μὴ μὲ σπρώχνετε λοιπὸν! θὰ μου σπάσουν τὴ χελιδονίτσα μου!...

— Πὰν, πούφ! Μωρὲ δὲ βλέπεις γροθιαῖς ποῦ δίνουν!

— Εἶμαι βέβαιος πῶς ὁ μεγαλήτερος ἔχει δίκαιον..

— Ἄν ἤμην ἐκεῖ θὰ ὑπερασπιζόμην τὸν μικρὸν ἐγώ... Βάνω στοίχημα πῶς θὰ νικήσῃ τὸν ἄλλον... Κρίμα, δὲν ἠμποροῦμε πλέον νὰ τοὺς ἰδοῦμεν.

— Ἄ! ἀκούετε τὰ τύμπανα;.. θὰ περάσῃ ὁ στρατός...

— Ὡ! τί καλά! οἱ στρατιῶται θὰ περάσουν ἀπ' ἐδῶ! Μήπως δὲν σταματήσῃ ὁ Γιάννης;

— Ὁχι, νὰ, ἔσταμάτησεν.

— Ἄ! νάτοι... Ρ'λάν... πλάν! πλάν! πλάν!... ρ'λάν, ρ'λάν...

— Βλέπεις τὸν ἀξιωματικόν, αὐτὸν ποῦ πάγει 'μπροστὰ μὲ τὸ ἄλογο; εἶναι ὁ λοχαγός...

— Ὅταν μεγαλώσω θὰ γίνω καὶ ἐγὼ λοχαγός... θὰ γίνω ἀξιωματικὸς ἀμέσως...

— Ἄ! ἔτσι νομίζεις πῶς γίνονται οἱ ἀξιωματικοί!... Δὲν εἰξεύρεις πῶς πρέπει νὰ γίνῃς πρῶτα μοῦτσο;..

— Μοῦτσος! 'Σ τὰ πλοῖα γίνονται μοῦτσοι, ἐκεῖνοι ποῦ θέλουν νὰ γίνουν ὕστερα πλοίαρχοι!...

— Ὡ! νὰ ἡ ἄμαξα ἐκίνησε, καὶ δὲν μᾶς ἀφίνει ν' ἀκούσωμεν τὰ τύμπανα...

Ῥ'λάν, ῤ'λάν! πλάν! πλάν! πλάν!...

— Χελιδόνα μου χρυσή, σάν τρυγόνα πλουμιστή, κάθισε...

— Μάρκο, τήραξε ἄδῶ, ἂν φέρης καυμένη καὶ αὐριο τῆ χελιδόνα σου κ' ἐγὼ δὲν εἰξεύρω τί θὰ πάθης...

— Ἐλα, Γιωργάκη, εἰπέ μας τὸ μαῦρο δόμινον.

— Ἄ, ναί... Ποῦ ἤμουνα;... Ἄς εἶναι... Τὸ μαῦρο δόμινον μὲ τὴν προσωπίδα, φέρνει μαζί του καὶ ἄλλα δόμινα, ποῦ φοροῦν ἓνα σακκουλάκι εἰς τὸ κεφάλι, καὶ ἔχουν καὶ δύο τρύπαις γιὰ μάτια... Δὲν ἤξεύρεις τί ὠραία ποῦ εἶναι!... ἅμα τὰ ἰδῆς σὲ πιάνει ἓνας τρόμος!... μὰ τί τρόμος!... Τότε ἀνοίγουν μία κρυφὴ πόρτα, καὶ.. Ἄ! ἔφθασα... Ἀντίο... αὐριο θὰ σᾶς εἰπῶ τὸ τέλος...

— Γιὰ ἔπες μας Γιωργάκη!... Γιωργάκη!.. τὸν ἐσκότωσαν τὸν μαῦρο δόμινο;...

— Ναί, μὲ μία πιστολιά!

— Καλὰ τοῦ κάμανε! μπράβο!

Ὁ Γιωργάκης καταβαίνει τῆς ἀμάξης πρὸ τῆς θύρας του καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἡ ἄμαξα ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον τῆς.

Ὀλίγον περαιτέρω καταβαίνει ὁ κ. Μάρκος μὲ τὴν χελιδόνα του, ἔπειτα ἄλλος μαθητῆς καὶ ἔπειτα ἄλλος.

Ἄλλὰ καίτοι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπιβατῶν σμικρυνόμενου, ἡ συνδιάλεξις ἐξακολουθεῖ ἐπίσης ζωνρά. Ἐν ὄσφ μένουσι πλείότεροι τοῦ ἐνὸς μαθηταὶ ἐν τῇ ἀμάξῃ, δὲν παύουσιν αἱ παρατηρήσεις, αἱ φωναὶ, οἱ καγχασμοί. Οὐδεὶς ἄλλος ὁδοιπορεῖ εὐθυμότερον τῶν μικρῶν τούτων ἀνθρωπίσκων ἐπανερχομένων ἐκ τοῦ σχολείου ἢ πορευομένων τὸ πρῶτ' εἰς τὰς τάξεις των διὰ τῆς ἀμάξης τοῦ ἐκπαιδευτηρίου των.

6

Μίαν φορὰν ἐν τούτοις ἡ ἄμαξα τῶν μαθητῶν ἐγένετο αἰτία σκηνῆς ἄλλου εἵδους.

Μικρὸν τι παιδίον ἑπταετῆς, ὀνομα-

ζόμενον Κάρολος, ἐνεγράφη οὐχὶ πρὸ πολλοῦ ἐξωτερικὸς μαθητῆς εἰς τι ἐκπαιδευτήριον, ὅπερ εἶχεν ἄμαξαν. Τὸ μικρὸν παιδίον ἠσθάνθη μεγίστην χαρὰν, βλέπον ἐαυτὸ φερόμενον ἐν ἀμάξῃ, συρομένη ὑπὸ δύο ἀξιολόγων ἵππων ἐν τοῖς ὁδοῖς τῶν Παρισίων.

Τέκνον μονογενὲς πτωχῆς χήρας, ἥτις εἰς μεγίστας ὑπεβάλλετο θυσίας, ἐργαζομένη ἀκαταπαύστως ὅπως δυνηθῆ ὑ' ἀναθρέψῃ τὸν υἱὸν τῆς, ὁ μικρὸς Κάρολος δὲν εἶχεν ἐπιβῆ ποτέ του εἰς ἄμαξαν διὰ τοῦτο αὐτὸς πρὸ πάντων ἠσθάνετο μεγίστην ἡδονὴν ὁδοιπορῶν ἐφ' ἀμάξης, καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ὁδοῦ ἦτον εὐθυμότατος.

Ἐν τούτοις μίαν ἡμέραν — ἦτο χειμῶν — ὁ καιρὸς ἦν ψυχρὸς καὶ βροχερὸς, ὁ δὲ μικρὸς Κάρολος, ἐπιστρέφων εἰς τὴν οἰκίαν του μετὰ τῶν ἄλλων μαθητῶν διὰ τῆς ἀμάξης, παρατηρήσας εἰς τὴν ὁδὸν κατέστη αἴφνης σιωπηλὸς καὶ κατηφῆς, αὐτὸς ὁ τόσον ἄλλοτε χαρίεις καὶ γελαστός.

Τὴν ἐπαύριον ἡ ἄμαξα, ἥτις τὴν αὐτὴν πάντοτε ὁδὸν ἀκολουθεῖ, διέβαινε διὰ τοῦ αὐτοῦ μέρους, ὅπου τὴν προτεραιάν ὁ Κάρολος παρατηρήσας κατέστη κατηφῆς.

Τὸ παιδίον ἔσπευσε νὰ παρατηρήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν, ἐφάνη ἐπὶ μικρὸν ὡς ἀναζητοῦν τι. ἔπειτα ἡ αὐτὴ λύπη τὸ κατέλαβε, καὶ δάκρυα ὑγρᾶνον τοὺς ὀφθαλμούς του.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἔβρεχε ῥαγδαίως κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως, ὅτε ὁ μικρὸς Κάρολος, μὲ τὰ δάκρυα σχεδὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς παρουσιάσθη εἰς τὸν διευθυντὴν καὶ τῷ εἶπε: — Κύριε, ἐπεθύμουν, ἂν μοὶ τὸ ἐπιτρέπετε, νὰ ὑπάγω πεζός...

— Πῶς, φίλε μου, ἀποκρίνεται ὁ διευθυντῆς, θέλεις νὰ ὑπάγῃς πεζός... ἀλλὰ δὲν τὸ καταλαμβάνω αὐτό: σὺ ὅστις τόσον μεγάλην χαρὰν εἰδείκνες, θέλεις τώρα νὰ ἐπιστρέψῃς πεζός... Καὶ ποῖον καιρὸν ἐκλέγεις διὰ νὰ μοὶ ζητήσῃς τοῦτο! τῶρα ὅτε βρέχει ῥαγδαίως... ὅτε ὁ καιρὸς εἶναι ἀθλιέστατος!...

— Ἄ! διὰ τοῦτο καὶ ἐγώ, κύριε, θέλω νὰ ὑπάγω πεζός...

— Ἐξηγήθητέ μοι λοιπὸν ἀπὸ τί παρακινεῖσαι νὰ μὲ ζητήσης αὐτό...

— Κύριε... διότι... πρὸ δύο ἡμερῶν... ὅτε διεβαίνομεν ἀπὸ τὴν ὁδὸν τοῦ ἁγίου Μαρτίνου... εἶδον τὴν μητέρα μου νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν οἰκίαν ὅπου ἐργάζεται... ἐβιάζετο... ἔτρεχε γρήγορα διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν οἰκίαν μας συγχρόνως μὲ ἐμέ... ἀλλ' ἡ δυστυχὴς μητέρα μου ἐβράχη πολλὴ... καὶ ἐγὼ δὲν ἤμπορῶ νὰ πηγαίνω μὲ τὴν ἄμαξαν, ἐν ᾧ ἡ μητέρα μου πηγαίνει πεζή... καλλίτερα θέλω νὰ βρέχωμαι καὶ ἐγὼ ὡς βρέχεται ἡ μητέρα μου...

Ὁ διευθυντὴς λαμβάνει τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας του, τὸ φιλεῖ τρυφερῶς, καὶ τὴν ἰδίαν ἡμέραν τὸ φέρει αὐτὸς εἰς τὴν μητέρα του, εἰς ἣν διηγεῖται ὅσα τῷ εἶπε τὸ παιδίον, προσθέτων. — Ἐχετε καλὸν υἱόν, κυρία· θὰ προσπαθήσωμεν νὰ καταστήσωμεν αὐτὸν καλὸν ἐπιστήμονα, ὅπως μίαν ἡμέραν ἀποκατασταθῇ καλῶς· διότι τότε βεβαιώθητε μόνον του μέλημα θὰ εἶναι πῶς νὰ καταστήσῃ ὑμᾶς εὐτυχή.

Ἀφίσωμεν λοιπὸν τὰ παιδιά νὰ πηγαίνωσι μὲ ἄμαξαν εἰς τὸ σχολεῖόν των, καὶ ὅταν ἀκόμη εἶναι βέβαιοι ὅτι ἀργότερον οὐδέποτε θὰ κατορθώσωσι ν' ἀποκτήσωσιν ἰδικήν των.

(Κατὰ τὸν Paul de Kock.) N. Γ. Π.

ΚΕΜΑΔΟΣ ΘΗΡΑ ΕΝ ΑΦΡΙΚῃ

ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ DAUMAS.

Ἡ θήρα τῆς κεμάδος δὲν εἶναι ὡς ἡ τῆς στρουθοκαμήλου, ἐπιχείρησις ἐπικερδῆς ἅμα καὶ κοπιώδης, ἀλλ' ἄσκησις, παιδιὰ, μέσον διασκεδάσεως μᾶλλον, ἐπειδὴ ἡ κεμάς μόλις ἐνός, ἐνὸς καὶ ἡμίσεως φράγκου τιμᾶται, καὶ ὁ ἄραφ' διὰ λείαν τοσοῦτον εὐτελοῦς ἀξίας δὲν θὰ παρασκευάσῃ, περιαγάγῃ καὶ κουράσῃ ἵππον, διακινδυνεύων οὕτω

τὴν ἀπώλειάν του ὡς συχνὰ συμβαίνει εἰς τὸ κυνήγιον τῆς στρουθοκαμήλου.

Ἄλλως τε εἰς τὸ κυνήγιον τοῦτο τὸ κύριον ἔργον οὔτε εἰς τὸν ἄνθρωπον οὔτε εἰς τὸν ἵππον ἀνήκει, δι' οὗς, ἀκριβῶς εἰπεῖν, περίπατος εἶναι μόνου, ἀλλ' εἰς τὸν θηρευτὴν κύνα, τὸν ἕτερον τοῦτου τοῦ εὐγενοῦς ἱππέως τῆς ἐρήμου σύντροφον, εἰς ὃν δὲν θὰ βραδύνω νὰ ἐνασχοληθῶ.

Ἄλλ' ἐὰν ἡ κεμάς ἔχει τοσοῦτον μικρὰν τιμὴν, προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι γινώσκειται ὅτι δὲν εἶναι σπανία. Πανταχοῦ, πρὸ πάντων ὅμως εἰς τὸ Σαυδὸν, εὐρίσκεται ἡ σίνα ἥτοι ἡ μικρόσωμος κεμάς, εἰς τὸ Τέλλ καὶ τὸ ὄρος Ἄδεμι ἡ μεγαλοσωμοτάτη, καὶ ἡ ῥίμα, ἥτοι ἡ μεσαιίου μεγέθους, ἐν τῇ Σαχάρα, ἀναγνωριζομένη ἐκ τῆς λευκότητος τῆς κοιλίας καὶ τῶν σκελῶν καὶ τοῦ μήκους τῶν κεράτων. Ταξειδεύουσι δὲ κατὰ ἀγέλας ἐκ τεσσάρων, πέντε, δέκα, εἴκοσι, τριάκοντα καὶ ἑκατὸν, ἐνίοτε δὲ, ἡ μᾶλλον συχνότατα, εὐρίσκονται διακόσιαι καὶ τριακόσιαι συνηνωμένοι, ὥστε μακρόθεν ὁμοιάζουσι πρὸς ὄμιλον φυλῆς μεταναστευούσης. Ὀνομάζεται δὲ ἡ ἀγέλη τῶν κεμάδων τ ζ ε λ ι β α.

Τὸ κυνήγιον τῆς κεμάδος δὲν εἶναι ἀποκλειστικῶς τῶν ἱππέων τέρψις, διότι κατὰ τὰς μεταναστεύσεις ἐκείνας τῶν φυλῶν τὰς καθ' ἑκάστην ἀνανεουμένας εἰς τὴν Σαχάραν, ἅμα τοῦ στρατοπέδου στηθέντος παρά τινι πηγῇ ἢ ποταμῷ, οἱ θηρευταὶ ἀναχωροῦσι καθ' ὁμάδας, φροντίζοντες νὰ βαδίζωσιν ἐναντίον τοῦ ἀνέμου, ἐπειδὴ, λίαν ἀνεπτυγμένην ἔχουσα ἡ κεμάς τὴν ἀσφρησιν, θὰ ἐφευγεν ἀμέσως ἅμα ὁ ἀῆρ ἤθελε τῇ φέρει ὁσμὴν ἀνθρώπου.

Ὁ κυνηγὸς προχωρεῖ κρυπτόμενος ἀπὸ θάμνου εἰς θάμνον καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἀπομιμούμενος τὴν φωνὴν τῆς κεμάδος, τὴν ὁποῖαν ἱσταμένην καὶ πανταχόθεν παρατηροῦσαν πρὸς ζήτησιν τῆς ἀποπλανηθείσης συντρόφου, ὁ κυνηγὸς καταφθάνει πλησιέστατα· τότε δύναται ἡ κεμάς νὰ τὸν ἴδῃ, ἐν τούτοις δὲν φεύγει. Εἰς κατάλληλον ἀπόστασιν πυρο-

βολεῖ, σπανίως ἀστοχῶν «εἰ μὴ βασκα-
νία τις ριφθεῖσα ἐπὶ τοῦ ὄπλου του τῷ
προξενήσει βραδείαν ἐκπυρσοκρότησιν
ἢ τὸν ἐμποδίσῃ καθ' ὄλην τὴν ἡμέραν
νὰ ἀναχωρήσῃ.»

Ἄμα τῷ κρότῳ τῆς πυρίτιδος ἅπασα
ἡ ἀγέλη φεύγει δρομαίως μετὰ μίαν δὲ
ἢ μίαν καὶ ἡμίσειαν λεύγαν ὁ τρόμος
διασκεδάζεται, ἡ ἀνάμνησις τοῦ αἰτίου
τοῦ παραγμοῦ τῶν ἐξαλείφεται, καὶ ἴστα-
ται ὅπως βοσκήσῃ ὡς πρότερον.

Ὁ ἀληθὴς κυνηγὸς εἶναι ῥωμαλέος,
ἀκούραστος ὁδοιπόρος, ἐννοῶν ἐκ πεί-
ρας τὴν θέσιν ἐν ἣ ἡ ἀγέλη θὰ σταμα-
τήσῃ, πρὸς ἣν σπεύδει, ἐνδρεύει καὶ
ἀνανεοῖ τὸ κυνήγιον, οὕτω δὲ κατὰ τὸ
διάστημα τῆς ἡμέρας, δύναται νὰ φο-
νεύσῃ τρεῖς ἢ τέσσαρας κεμάδας, ἃς οἱ
φίλοι ἢ ὑπηρεταὶ αὐτοῦ θὰ ἀναλάβωσι
καὶ σεμνυνόμενοι θὰ μεταφέρωσιν εἰς
τὸ στρατόπεδον.

Τὸ ἔαρ, συλλαμβάνουσιν ἐνίοτε ἐν
μῆ προῖα 12 ἢ 13 ἐκ τῶν μικρῶν
(τζεδί) ὅταν κοιμῶνται εἰς τὸ ἄλφα,
τρεφόμενα ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς μητρὸς
τῶν, ἣτις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς κα-
ταδηλοῖ.

Θ ἦ ρ α δι' Ἰ π π ω ν. Δὲν εἶναι ὁμῶς
ἡ διασκεδάσις αὕτη τοῦ ἐπιφανοῦς ἀν-
θρώπου, τοῦ εὐγενοῦς· οὗτος ἐπιτρέπει
ἐαυτῷ τὴν ἰππηλασίαν μόνον.

Δώδεκα ἢ δεκατρεῖς ἰππεῖς ἐκστρα-
τεύουσι φέροντες, σκηναῖς, τροφᾶς, ἐπτὰ
ἢ ὀκτῶ θηρευτικοὺς κύνας, καὶ διευθύ-
νουνται πρὸς τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον συ-
νήθως αἱ κεμάδες διατρίβουσιν.

Εἶτα βαδίζουσι τυχαίως μέχρις οὗ
φανῆ ἀγέλη τις κεμάδων, ὅτε διευθύ-
νουνται πρὸς αὐτήν, ὅσον ἐνεστὶ διὰ τῶν
δένδρων καὶ ἀνωμαλιῶν τοῦ ἐδάφους
ἀποκρυπτόμενοι. Φθάσαιτες εἰς ἀπό-
στασιν τετάρτου σχεδὸν λεύγας οἱ ὑπη-
ρέται, οἵτινες ἀδήγουν τοὺς κύνας διὰ
κυμακτοῦ σφίγγοντες συνάμα τὸ στόμα
αὐτῶν ὅπως ἐμποδίσωσι τὰς ὀρμητικὰς
ύλακὰς τῶν, πεζεύουσι καὶ τοὺς ἀπολύ-
ουσι. Ἄμα λιθέντες φεύγουσιν ὡς βέλος,
τῶν Ἀράβων παρορμούντων ἔτι διὰ τῶν
κραυγῶν καὶ τῶν πυρετωδῶν ἐπικλή-

σεων «ἀδελφέ μου! ἀφέντη! φίλε μου!
ἐδῶ εἶναι!»

Οἱ δὲ ἰππεῖς ἀκολουθοῦσι μὴ σπεύ-
δοντες, δι' ἀνέτου κάλπης, προσπαθοῦν-
τες μὴ χάσωσι τὰ ἔχνη· μετ' αὐτοὺς ἔ-
πονται αἱ ἀποσκευαί.

Οἱ θηρευτικώτεροι κύνες μόνον μετὰ
δρόμον δύο ἢ τριῶν λευγῶν φθάνουσιν
ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀγέλης, καὶ τότε ἔχει
ἀληθῶς τὸ θέαμα περιπετείας καὶ ἐν-
διαφέρον. Ὁ γενναῖος κύων ἐκλέγει τὸ
κάλλιστον τῆς ἀγέλης ζῶον καὶ ὀρμᾶ
τότε ἡ μάχη ἀρχεται, μάχη ὠκύτητος
καὶ δεξιότητος· ἡ κεμὰς περιστοέφεται,
πλήττει ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ, σκιρτᾷ
πρὸς τὰ ἔμπροσθεν, πρὸς τὰ ὀπισθεν,
πη' ἂ ἀκόμη καὶ τοῦ κυνὸς ἄνωθεν,
προσπαθεῖ ποτὲ μὲν νὰ ἀποπλανήσῃ
αὐτὸν τῶν ἰχνῶν του, ποτὲ δὲ νὰ τὸν
πλήξῃ διὰ τῶν κεράτων τῆς, πάντες ὁ-
μῶς οἱ ἐξελιγμοὶ τῆς δὲν θὰ τὴν σώσωσι,
ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀκούραστος καὶ διάπυρος,
τὴν καταπιέζει. Ἄμα καταληφθεῖσα
βρωμάται καὶ ἐκβάλλει γοεράς φωνὰς,
αἵτινες εἶναι αὐτῆς μὲν τὸ ἐπιθανάτιον
ἄσμα, τὸ ἐπιπνίκιον δὲ ἐκείνου, ὅστις
διὰ μιᾶς ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς δήξεως
θραύει τοὺς σπονδύλους αὐτῆς.

Ἡ κεμὰς πίπτει καὶ ἀκίνητος κατά-
κειται ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ νικητοῦ
αὐτῆς, μέχρις οὗ φθάσωσιν οἱ κυνηγοί,
οἵτινες ἀμέσως ἀφαιμάσουσι τὸ ζῶον
εἰσέτι ζῶν.

Ὅμως, ἄτε πᾶς ἀληθὴς πιστὸς ὀφεί-
λει νὰ φυλάττῃ τοὺς κανόνας, καὶ ἐ-
πειδὴ ἐνίοτε μόλις μετὰ ὄραν ἀπὸ τῆς
πτώσεως τῆς κεμάδος φθάνουσιν, πρὶν
ἀπολύσωσι τοὺς κύνας δὲν λησμονοῦσι
νὰ ἐκφωνήσωσιν: «Μπὶ-ἔσσεμ Ἀλλάχ!
'Ἀλλάχ ἄκμπερ.» (Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ
Θεοῦ. Ὁ Θεὸς εἶναι μέγιστος.) Ἐπειδὴ
ὁ προφήτης εἶπεν: «Ὅτε ἐπεκαλέσθης
τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἀπολύσας τὸν κύνα
σου, εἰάν σοι διεφύλαξεν οὗτος τὸ θή-
ρευμα, καὶ τὸ εὖρες εἰσέτι ζῶν, ἀπό-
σφαξον αὐτὸ ὅπως τὸ καθαγίσις, ἂ ἐάν

1 Ὅπως ἡ κἀθαρις ἢ πλήρης, πρέπει ὁ οἰσο-
φάγος, ἢ τραχὺς ἀρτηρία καὶ αἱ δύο σφαγιτιδῆς
νὰ ἀποκοπῶσιν.

δὲ νεκρὸν καὶ μὴ καταβροχθὲν ὑπὸ τοῦ κυνὸς σου, δύνασαι νὰ τὸ γευθῆς.»

Ἐκ λήθης μὲν παραληφθείσης τῆς ἐπικλήσεως ἡ ἄγρα ἐσθίεται, οὐχὶ ὁμως καὶ ὅταν ἐθελουσίως.

Οἱ καλοὶ ἵππεῖς, οἱ κύριοι τῶν καλλιτέρων λαγωνικῶν ἐπαναλαμβάνουσι τὴν θήραν, καὶ μῖνον τὴν ἐσπέραν καὶ ζῶα καὶ ἄνθρωποι ἀναπαύονται.

Τὴν κεμάδα τρώγουσιν οἱ κυνηγοὶ ἄλλοτε μὲν ἐκεῖ ὅπου ἔχουσι στρατοπεδεύσει, ἄλλοτε δὲ ἐπιστρέφοντες, τὴν ἐπαύριον, εἰς τὴν κώμην, πέμπουσι τοὺς καρποὺς τῆς θήρας τῶν εἰς τοὺς συγγενεῖς, τοὺς φίλους τῶν, καὶ τότε τὰ δῶρα ταῦτα γίνονται ἀφορμὴ ἐστιάσεων καὶ οἰκογενειακῶν ἐορτῶν, καθ' ἃς ἡ σὰρξ τοῦ ζῶου τούτου, λίαν ἀγαπητὴ τοῖς Ἀραβῶν, ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν τροφήν.

Ὁ χειμὼν εἶναι ἡ ἀληθὴς τοῦ κυνηγίου τῆς κεμάδος καὶ αἰγάγου ἐποχὴ, ἐπειδὴ ἡ γῆ, διαβρεχομένη ὑπὸ βροχῶν βραδύνει καὶ κωλύει τὸν δρόμον αὐτῶν, ἐν ᾧ ἀφ' ἐτέρου οἱ ἵπποι καὶ οἱ κύνες εὐρίσκουσιν ὕδωρ πανταχοῦ.

Ἐν χιόνι δὲ ὅταν ὁμάς ἀράβων πέσῃ ἐπὶ ἀγέλης κεμάδων, προξενεῖ ἀληθῆ σφαγὴν. Τότε μὴ δυνάμεναι νὰ τρέξωσι καὶ πεινώσαι εὐκόλως καταφθάνονται, δι' ὃ εἰς ἄνθρωπος φονεῖται 10 καὶ 15 ἐνίοτε.

Διὰ τὴν θήραν τῆς κεμάδος φοροῦσιν οἱ Ἀραβες ὃ βουρνούζια, ὑποδήματα, ἐμβάδας, καὶ φέρουσι τὸ ἐπίστρωμα τοῦ ἵππου ὑπὲρ τὸ ἐπίππιον.

Ἡ κεμάς κυοφορεῖ δις τοῦ ἔτους, τοῦ πρώτου τοκετοῦ λαμβάνοντος χώραν περὶ τὸ τέλος τοῦ Φεβρουαρίου.

Ἡ παροιμιώδης τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ζῶου τούτου καλλονὴ, καὶ ἡ λευκότης τῶν ὀδόντων ἔδωκαν χώραν εἰς ἀρκούτως παράδοξα ἔθιμα· αἱ ἐγκυμουνοῦσαι γυναῖκες φέρουσαι ἐνώπιόν τῶν κεμάδα, λείχουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, πεπεισμένοι ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν τέκνων τῶν θὰ λάβωσι βραδύτερον τὴν μελαγχολικὴν λάμψιν καὶ ψαύουσαι καὶ τοὺς ὀδόντας διὰ τοῦ δακτύλου ἢ φέρουσαι εἶτα εἰς τὸ στόμα.

Τὰ κέρατα τῆς κεμάδος λεπτινόμενα καὶ εἰς χρήματα τιμώμενα, χρησιμεύουσιν ὡς καρφίδες, ὅπως συνέχουσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸ κοχὲλ, τὸ δὲ δέρμα, ἐπιμελῶς κατεργαζόμενον, μεταποιεῖται εἰς μεζουέδες (προσκεφάλαια), ἐν οἷς αἱ γυναῖκες ἐγκλείουσι τὰ πολυτιμώτατα αὐτῶν.

Μετάφρασις Ν. Γ. ΜΟΣΧΟΒΑΚΗ.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΕΘΝΟΣΗΜΑ

ΤΠΟ

ΤΟΥ ΠΡΗΓΓΗΠΟΣ ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΙΔΟΣ *)

Δημῶδεις πλάναι, ἅπαξ ριζοθεῖσαι εἰς τὸν νοῦν τῶν πολλῶν, δυσκόλως ἐξαλείφονται, καίτοι τοῦ ἀνυποστάτου

*) Τὴν προκειμένην περίεργον καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσαν πραγματείαν, παρελάβομεν, ἀδεία τοῦ συγγραφέως, ἐκ τοῦ ἐντός μικροῦ ἐκδοθησομένου σπουδαιοτάτου συγγράμματος αὐτοῦ περὶ Λέοντος τοῦ Ἀλλατίου. Δημοσιεύομεν δ' αὐτὴν εὐχαρίστως διότι ὁ συγγραφεὺς φαίνεται λίαν ἐντρίβης περὶ τὴν ἐραλδικὴν ἐπιστήμην, ἥτις καίτοι τὰ μάλιστα συντείνουσα πρὸς κατανόησιν τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας, ἔμεινε δυστυχῶς ἀκαλλιέργητος, τολμῶμεν δ' εἰπεῖν ἄγνωστος, παρ' ἡμῖν.

(Σημ. Διευθύνσεως)

αὐτῶν σαφῶς ἀποδεικνυμένου. Μία τῶν πλανῶν τούτων εἶναι καὶ ἡ ὑπὸ τῶν περισσοτέρων παραδεχθεῖσα, ὅτι τὰ Ἀυστριακά καὶ τὰ Ῥωσσιῶν Ἐθνόσημα, δηλαδή ὁ ἐπὶ χρυσοῦ ἐδάφους μέλας δικέφαλος αἰετός, εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ Βυζαντινά, ἀγνοοῦντες ὅτι εἰς τὴν ἐραλδικὴν ἐπιστήμην πολλὰς διαφορὰς ἔχοντα ἢ μετὰ πολλοῦ τοῦ θυρεοῦ, καίτοι τῶν ἐπ' αὐτοῦ εἰκονιζομένων ἀντικειμένων ὄντων ἀπαλλάκτων, καὶ τὸ ἀνάπαλι, ἢ τὸ ἐλάχιστον διακριτικὸν σημεῖον παριστανόμενον ἐπ' αὐτοῦ, δηλαδή ἀστήρ, ταινία, ἄνθος, φύλλον κτλ., τὸ ὁποῖον ὁ ἀλύητος εἰς τοὺς κανόνας τῆς εὐγενεοῦς ταύτης ἐπιστήμης ἤθελε παρέλθει ἀπαρατήρητον, ἀρκεῖ νὰ διακρίνη δύο ὅλως διόλου διαφόρους Οἴκους, οὐδεμίαν συγγενείας σχέσιν ἔχοντας πρὸς ἀλλήλους. Τὴν τοιαύτην πλάνην νὰ ἀπαλείψω ἐπιθυμῶν, ἐξέωρησα ὠφέλιμον ν' ἀπαριθμήσω ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν σπουδαιότερων συγγραμμάτων, τῶν πραγματευθέντων περὶ τῆς ἐραλδικῆς ἐπιστήμης (ἥτις ἐπίσης ἀποβαίνει ὠφέλιμος, πολλάκις δὲ καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὸν σκοτεινὸν λαβύρινθον τοῦ μεσαιῶνος τὸν ἱστοριογράφον ἔθνους τινός, ὡς τὰ πολυτιμότερα ἔγγραφα, καὶ κατὰ συνέπειαν εἶναι ἀξία σεβασμοῦ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀπηνῶν ἀντιπάλων καὶ κατηγορῶν τῶν ἀπογόνων ἐνδόξων ὀνομάτων, κατασταθέντων ἴσως τοιούτων, διότι ἀπώλεσαν τὸ ὄνομα τοῦ πάππου αὐτῶν εἰς τὸ φύλλωμα τοῦ γενεαλογικοῦ δένδρου), ἐν οἷς δηλονότι περιγράφονται τὰ σήματα τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας¹, τὰ ὅποια οἱ Ἕλληνες πρὸ πάντων ὀφείλουσι νὰ γνωρίζωσι, ἀφίνων ἀμνημονεῦσαι τὰς ἐν χειρογράφοις ἢ γενεαλογικοῖς πίναξι μαρτυρίας, ὡς συμφωνοῦσας πληρέστατα μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς καὶ ὡς πολὺ δυσκόλως διδούσας συμβουλὴν εἰς τὸν τυχόν εὐρεθέντα νὰ ἔχη τοιαύτην διάθεσιν. Ἐκ τῶν ἀπο-

σπασμάτων λιπὸν τούτων βεβαιούμεθα, ὅτι τὰ σήματα τῆς Ῥωμαϊκῆς αυτοκρατορίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος μέχρι τῆς μετακομίσεως τοῦ θρόνου εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν ὑπὸ τοῦ ἀπογόνου αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ἦσαν ἐρυθρὸς θυρεὸς εἰκονίζων χρυσοῦν ἐστειμένον αἰετὸν καὶ τὰς πτέρυγας ἔχοντα ἀναπεπταμένας. Ὁ τελευταῖος οὗτος αὐτοκράτωρ προσέθεσεν ἑτέραν κεφαλὴν τῷ αἰετῷ, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι καθὼς ὁ ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἔθνοςήμων αἰετός, καίτοι ἔχων δύο κεφαλὰς, δὲν εἶχε παρὰ ἓν μόνον σῶμα, οὕτω καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ αυτοκρατορία, καίτοι διηρημένη εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν, δὲν ἀπετέλει παρὰ ἓν καὶ μόνον σῶμα, οὕτινος ἐκεῖνος ἦτον ἡ ψυχὴ ἢ προσθήκη αὕτη διετηρήθη ἕκτοτε.

Κάρολος ὁ Μέγας ὁ τῆς Γαλλίας ἀναξ, ἀνακηρύξας ἑαυτὸν αὐτοκράτορα τῆς Δύσεως, μολοῦντι ἀνέλαβε καὶ αὐτὸς κατὰ μίμησιν τῶν Βυζαντινῶν αυτοκρατόρων τὸν χρυσοῦν δικέφαλον αἰετὸν, δὲν ἐτόλμησεν ὅμως νὰ οικειοποιηθῇ καὶ τὸ ἐρυθρὸν ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου εἰκονίζετο, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ ἔλαβε τὸ κυανοῦν, θέσας κατὰ μίμησιν τῶν Βυζαντινῶν αυτοκρατόρων ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ αἰετοῦ θυρεῖσκον μὲ τὰ οικογενειακὰ αὐτοῦ σύμβολα, ἅτινα εἶχε κοινὰ μετὰ τῆς Γαλλίας, δηλαδή ἀναρίθμητα χρυσοῦ κρίνα ἐσπαρμένα ἐπὶ κυανοῦ ἐδάφους. Οἱ διαδεχθέντες αὐτὸν αὐτοκράτορες ἐξηκολούθουν φέροντες τὰ αὐτὰ ἔθνοςσημα μέχρι τῆς ἐποχῆς, ὅτε ἡ αυτοκρατορία αὐτῶν ἠρπάγη ὑπὸ τοῦ Οἴκου τῆς Σαξονίας, ὅστις τὸν μὲν χρυσοῦν αἰετὸν μετέβαλε εἰς μελανόν, τὸ δὲ κυανοῦν ἔδαφος εἰς χρυσοῦν, ὅπως νῦν φέρονται ὑπὸ τῆς Αὐστρίας¹ δώσας

(1) Ἴδὲ ἀφομοίωμα αὐτῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ πονηματίῳ The Imperial Constantinian Order of Saint George, etc., etc., London, MDCCCLXX.

(1) Βλ. De Varennes, Le roy d'armes, Σελ. 232—3. De la Colombière, La science heroïque, Σελ. 315. Campanile, Dell' armi, Σελ. 3—5. Palliot, Science des armoiries, Σελ. 38. Menestrier, Origine des armoiries, Σελ. 538—52. Du Cange, Glossar. med. et inf. Latinitatis,

οὕτως εἰς αὐτὰ τὸ χρῶμα καὶ τὸ μέταλλον τῶν ἰδίων σημάτων.

Ἰωάννης δὲ ὁ Γ', ὁ Βασιλέβιτις, ἡ Βασιλειάδης ἑλληρικώτερον, ὁ μέγας δούξ τῆς Μοσχοβίας, ἅμα ἐνυμφεύθη τῷ 1472 Ζωὴν τὴν νεωτάτην θυγατέρα τοῦ δεσπότη Θωμᾶ Παλαιολόγου τοῦ κατὰ κληρονομικὸν δικαίωμα διαδόχου τοῦ θρόνου τῶν Καισάρων, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν διαδεχθέντα τὸν κατὰ τὸ 1465 ἐν Ῥώμῃ τελευτήσαντα καὶ ἐν τῷ ναφῷ τοῦ Ἁγίου Πέτρου ταφέντα Θωμᾶν, πρωτότοκου ἀδελφὸν αὐτῆς Ἰωάννην τὸν Θ', νὰ ἀναλάβῃ καὶ αὐτὸς τὸν δικέφαλον ἀετόν, ὡς σύμβολον τοῦ κράτους αὐτοῦ· καὶ τῷ ἐπετράπη μὲν ἡ αἴτησις, πλὴν ὁ μὲν ἀετὸς νὰ ἦναι χρώματος μελανοῦ, ἡ δὲ φέρουσα αὐτὸν ἀσπίς χρυσοῦ¹, καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου τοῦ προξενήσαντος βέβαια μειδίαιμα χαρᾶς εἰς τοὺς τελευτήσαντας Βυζαντινοὺς αὐτοκράτορας, τὸν μὲν τῆς Μοσχοβίας μέγαν δούκα εὐηρέστησε, τὸν δὲ τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ὑπερόπτην ἄνακτα ἐπικρανε ἐπιτρέψας αὐτὸς ὁ ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι αὐτοκράτωρ τῶν Βυζαντινῶν εἰς βάρβαρον δεσπότην νὰ φέρῃ τὰ αὐτὰ μὲ αὐτὸν τὸν ἀγέροχον δυνάστην σύμβολα.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· ἰδοὺ δὲ αἱ μαρτυρίαι τακτοποιημέναι κατὰ χρονολογικὴν τάξιν.

«Quo beneficio. . . . . et aquilae aureae, Orientis scilicet Imperii insignibus adornati fuerint.» (Sebast. Munsteri, Cosmographia. Basiliae, 1572, εἰς φύλλον, Βιβλ. Γ', Κεφ. 408, Σελ. 409.)

Τόμ. Η', Σελ. 150—1. Petra—Sancta, Spenerus, De Crescenzi, Herrgott, Imhoff, Triers, Ginanni, Schrot, Solis, Spanheim, Jeyfart, De Strada, Papebroche, Von Weingarten, Silmacher, De Magny, De Givodan, d'Hauterive, Bouton, Notes and Queries, κ.τ.λ.)

(1) Ἰδε Sebast. Feschii, Dessertatio de insignibus eorumque jure. Altorfii, 1727, εἰς 4ον, Σελ. 103. M. Karamsin, Histoire, de l'empire de Russie. Paris, 1820, εἰς 8ον, Τόμ. ΣΤ'. Σελ. 86. Cyprien Robert, Le monde Slave. Paris, 1852, εἰς 8ον, Τόμ. Β', Σελ. 63, καὶ πολλοὺς ἄλλους περὶ Ῥωσσίας γράψαντας).

«Jules Caesar, et ses successeurs, portaient, de gueules, à l'aigle d'or, aux aesles estendues, et à la seule teste; Constantin le Grand ayant party comme en deux, et diuisé l'Empire Romain en celui d'Orient et d'Occident, et transporté de Rome le siege Imperial à Byzance, dicte Constantinople. . . . . l'aigle Romain eut depeint, à deux testes cerelees, que l'on dit esployées, qui demeura commun, c'est à dire pour armes de l'un et d'autre Empire.» (André Favyn, Le théâtre d'Honneur et de Chevalerie. Paris, 1620, εἰς 4ον, Τόμ. Α', Σελ. 12).

«Dés le temps que Constantin le Grand etablit son siege Imperial en cette Nouvelle Rome, qu'il nomma de son nom, il lui donna pour armes les metal, et couleur de l'Empire Romain, tant d'Orient que d'Occident, c'est étoit de gueules, à l'aigle d'or, esployé à deux testes.» (Αὐτόθι, Τόμ. Β', Σελ. 598).

«Messire Vincent Gonzaga, Duc de Mantoue, portoit de Mantoue, ... la du chef, de gueules, à l'aigle à deux testes, d'or, couronné de mesmes, pour l'Empire d'Orient.» (Jo. Jac. Chiffletii, Insignia gentilitia Equitum Ordinis Velleris Aurei. Antverpiae, 1652, εἰς 4ον, Σελ. 260).

«Jules Caesar, premier Empereur des Romains portoit de gueules, à l'aigle d'or.» (Marc de Vulson, de la Colombiere, La science Heroique. Paris, 1669, εἰς φύλλον, Σελ. 545).

«Les Cesars, ou Empereurs de Rome portoit de gueules, à une aigle d'or. Constantin le Grand ayant planté son throsne Imperial à Bisance, qui fut ditte de son nom Constantinople, et la nouvelle Rome, fut le premier qui prit l'aigle esployé, c'est à dire, à deux testes, pour declarer que l'Empire Romain comprenoit l'Orient, et l'Occident.» (Marc Gilbert de

Varenes, Le roy d'armes. Paris, 1640, εις φύλλον, Σελ. 232).

«Le premier est de l'Empire de Constantinople, qui est de gueules, à l'aigle eployé d'or, couronnée de mesme.» (Αυτόθι, Σελ. 147).

«Justinianis itidem Venetis, qui originem suam ab Imperatoribus, quum sedes eorum adhuc Byzantii esset, traxisse dicuntur, aquila biceps olim coronata erat coloris aurei in campo rubro quae in pectore habet scutum caeruleum cum taenia transversa lutea.» (Ulyssis Aldrovandi, Ornithologia Bononiae, 1646, εις φύλλον, Βιβλ. Α, Σελ. 96).

«Les uns (τῶν ιστοριογράφων), ont tenu qu'estant (ὁ ἀργυροῦς ἀετὸς τοῦ Μαρτῖου) mise en banniere par Constantin avec deux testes, il les fit d'or en champ, de gueules, ou de pourpre, à la couronne d'or.» (Pierre Palliot [Louvain Geliot], La vraie et parfaite science des armoiries. Paris, 1661, εις φύλλον, Σελ. 38).

«Marguerite Palaeologue, heritière de Montferrat, portoit escartelé au 1er (τέταρτον τοῦ θυρεοῦ αὐτῆς), de gueules, à l'aigle eployé, couronné d'or, qui est de l'Empire d'Orient.» (C. Oronce Fine, de Brianville, Jeu d'armoiries des Souverains et Estats d'Europe¹. Lyon, 1665, εις 12ον, Σελ. 91).

«L'Empereur Manuel² Palaeolo-

(1) Τὸ βιβλιάριον τοῦτο μετεφράσθη ἰταλιστὶ ὑπὸ τοῦ Βερνάρδου Ἰουστινιάνη καὶ ἐτοπώθη τῇ 1692 ἐν Βενετίᾳ εἰς 12ον. Ἐν τῇ 51 σελίδι ἀπινυτᾶται ἡ ἄνω φράσις ἰταλιστὶ μετὰ ἀρμοιῶματος τῶν περὶ αὐτῶν λόγος συμβόλων).

(2) Ὅτι ὁ δυστυχὴς αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Η΄ ὁ Παλαιολόγος εὐρίσκειτο εἰς Φλωρεντίαν, διαρκουσῶν τῶν συνεδριάσεων τῆς Συνόδου περὶ ἐνώσεως τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἐδώρησεν εἰς τινὰς τῶν ἐκεῖ εὐγενῶν, διὰ δοθεῖσας αὐτῷ ἐκδουλεύσεις, τὰ Βυζαντινὰ Ἐθνόσημα ἵνα προστεθῶσι, συμφώνως μὲν τοῖς κανόνας τῆς ἐραδικῆς ἐπιστήμης ἐπὶ τοῦ ἄνω τμήματος τοῦ οἰκογενειακοῦ αὐτῶν θυρεοῦ, ὡς μεγάλης εὐνοίας καὶ τιμῆς δεῖγμα. (βλ. Testa-Sancta, Tesserae Gentilitiae, Σελ. 402, κ. π. βλ.).

gue donna à Castellino Beccaria, qui le reçut et le deffraya à Milan, lorsqu' il y passa pour aller. . . . l'aigle d'or, en champ de gueules, au chef de ses armes, qui sont celles des Emperrears de Constantinople.» (Carol. du Fresne, Dom. du Cange, Dissertation XXVI, sur l'histoire de S. Louys. Paris, 1668, εις φύλλον, Σελ. 506).

«L'arma di Constantinopoli e per i Paleologhi, che furono Imperatori d'Oriente, ch'è di vermiglio con un aquila bicipite, coronata d'oro.» (Giulio Cesare de Beatinio, L'araldo Veneto. Venetia, 1680, εις 4ον, Σελ. 279).

«Primus (θυρεός) rubeus, aquilam expansam coronatam auream, Orientalis Imperii δείγμα, tessera.» (Ph. Jac. Speneri, Historia insignium illustrium. Francofurti, 1680, εις φύλλον, Σελ. 150 καὶ 155).

«At in valuolo parmulae conchyliato, aquila biceps aurea, auro diademata, est Imperii Orientalis.» καὶ «Auream bicipitem aquilam, in purpureo scuti alueolo, cum sit augusta tessera Imperii Orientalis.» (Sylvestri Petra-Sancta, Tesserae gentilitiae. Romae, 1688, εις φύλλον, Σελ. 401 καὶ 658).

«Die erste reyhe zur rechten in rotthe m feld, ein güldner adler mit zweyen köpfen; wegen des Orientalischen Kaysertthums.» (Johann Wolfgang Tricrs, Einleitung zu der wappenkunst. Leipsig, 1714, εις 8ον, Σελ. 654).

«Il grande Imperio, ch'era un corpo solo, Avea due capi; un ne l'antica Roma, Che reggeva i paesi Occidentali, E l'altro nella nuova, che dal volgo S'appella la città di Constantino. Questa, era capo, a tutto l'Oriente; Onde l'aquila d'oro, in campo rosso, Insigna Imperial, poi si dipinse, E si dipinge con due teste ancora,»

(Joan. Georg. Trissino, L'Ita-

lia liberata dai Goti. Londra, 1779, εἰς 12ον, Βιβλ. Β'.

«E che poscia i di lui (Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου) figliuoli e gli' altri Imperatori che in Constantinopoli dominarono, ebbero similmente l'aquila bicipite d'oro in campo rosso.» (M. A. Ginnani, L'arte del blasone dichiarata per alfabeto. Venezia, 1756, εἰς 4ον, Σελ. 51).

«Non vero Imperii Orientalis, quae aquila a ur ea bicipiti, in campo rubeo constant.» (Du Cange, Glossarium mediae et infimae Latinitatis Parisiis, 1850, εἰς 4ον, Τόμ. Ζ', Σελ. 151).

«Upon the centre of the cross an escutcheon of pretence ensigned with the imperial crown of the Byzantine imperors and charged gules, an eagle with two heads, displayed, crowned, armed and membered Or, for the Roman or Byzantine Empire.» (Prince Rhodocanakis, Armorial insignia of illustrious Byzantine families, ἐν τῇ Δ' Σειρᾷ, Τόμ. Β', Σελ. 526, τοῦ ἑβδομαδιαίου φιλολογικοῦ συγγράμματος Notes and Queries London, 1869, εἰς 8ον).

Μὲ τὰς ἄνω μαρτυρίας παράβαλλε, φίλε ἀναγνώστα, καὶ τὰς ἐν ποῖς συγγράμμασι τῶν ὡσαύτως περιουμένων ἐραλδιστῶν, LE CELLIER, MENESTRIER, KOCK, DAMBREVILLE, VON GELTBKE, NISBET, TORELLI, SICILLE, AMMAN, SCHOHIER, LAUTTE, MUNIZ, NOLIN, DE PRADES, FESCHIUS, CAMPANILE, PLATINA LIPSIUS, κ. ἄλ., τινὰς τῶν Βυζαντινῶν καλουμένων συγγραφέων, ὡς λ. χ. τὸν Καντακουζηνόν, πρὸς δὲ τὸν Ἀρσένιον, τὸν Βλαστόν, τὸν Μινιδόνιον, τὸν Γραδενίγον, τὸν Ἀλλάτιον, τὰ λεξικά, τὰς ἐγγυκλοπαιδείας τῶν MORERI, CHAUFERIE, ZEDLER, REES, καὶ ἄλλα πολλὰ συγγράμματα τῶν ὁποίων τὴν ἀπαρίθμησιν παραλείπω ὡς περιττήν.

ΟΙ

ΑΣΤΕΡΕΣ ΕΜΠΟΡΟΙ ΤΩΝ ΟΔΩΝ

(Διήγημα)

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ποτε εἰς βασιλεὺς ποιητῆς. Μόνον, ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατὸν ὅλα νὰ τὰ ἔχη τις, ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ αὐτὴ κεφαλὴ νὰ φέρῃ συγχρόνως στέμμα ἀδαμάντινον καὶ στέφανον δάφνης, ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ἦτο τόσῳ κακὸς ποιητῆς, ὥστε ὁσάκις συνέβαινον ταραχαὶ εἰς τὸ κράτος του — συνέβαινον δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν σπανίως, ἔπειτα ὁμως τοσοῦτον ἐπολλαπλασιάσθησαν, ὥστε ἡναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τοῦ θρόνου ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ του, — ὅταν συνέβαινον, λέγομεν, ταραχαὶ εἰς τὸ κράτος του, μετὰ τὰς τρεῖς τυπικὰς προσκλήσεις πρὸς διάλυσιν, εἰς ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἀνέβαινεν ἐπὶ βήματος, ὅπερ ἐκόμιζον ἐπὶ τούτῳ ὀπισθέν του, καὶ κατὰ τὸν ἐρεθισμὸν τῶν ἀνταρτῶν, ἀνεγίνωσκε μίαν ᾠδὴν, δύο ᾠδὰς, ἐνίοτε δὲ καὶ τρεῖς ᾠδὰς, καὶ σπανίως συνέβαινε τὸ πλήθος, ὅσον ἐξημμένον καὶ ἂν ἦτο, νὰ μὴ διαλυθῇ ὡς διὰ μαγείας πρὶν ἢ ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος φθάσῃ νὰ τελειώσῃ τὴν τρίτην ᾠδὴν.

Περιηγούμην εἰς τὸ κράτος τοῦ ποιητικοῦ τούτου μονάρχου, καὶ ἐπεσκεπτόμην τὰ περιέργα μνημεῖα τοῦ τόπου, διότι πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ βασιλεὺς ἂν δὲν ἦτο καλλιτέχνης, ἦτον ὁμως φίλος θερμὸς τῶν καλλιτεχνῶν.

Λοιπὸν, μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἀνακτόρων, τῶν μουσείων, τῶν πινακοθηκῶν, ἐναπελείποντο αἱ φυλακαί. — Εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν εἶχον μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ ἐπισκεφθῶ τὰς φυλακάς, διότι δὲν αἰσθάνομαι πολλὴν συμπάθειαν πρὸς τὰς μελέτας περὶ τῶν φυλακῶν· ἀλλ' εἶχον ὡς ὀδηγὸν ἕνα ἐκ τῶν ἀδυσωπήτων ἐκεῖνων, οὔτινες οὔτε ἕνα λίθον δὲν σοὶ ἀφίνουσι· πρέπει νὰ ἴδῃς ὅλα! Ἠκολούθησα λοιπὸν τὸν ὀδηγὸν μου εἰς τὴν φυλακὴν.

Ἡ φυλακὴ τῆς πρωτεύουσας τοῦ ποιητοῦ βασιλέως, οὐδὲν ἐπαρουσίαζεν ἕκτα-

κτον καὶ διάφορον τῶν ἄλλων φυλακῶν τοῦ κόσμου, εἰμὴ μόνον ὅτι δὲν εἶχε φυλακισμένους.

Ἐν τούτοις ἀπέκτησε μίαν φορὰν ἕνα, ὅστις εἶχε καταδικασθῆ εἰς τριῶν ἑβδομάδων φυλάκισιν, ἔμεινε δὲ μόνον τρεῖς ἡμέρας εἰς τὴν φυλακὴν.

Ἦτον οὗτος βιενναῖος δημοσιογράφος.

Διαβαίνων διὰ τῆς πρωτευούσης τοῦ βασιλέως ποιητοῦ ἐποίησε σάτυραν κατὰ τῶν πενταμέτρων τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος· ὁ δὲ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας ἀνακαλύψας τὸν συγγραφέα τῆς σατύρας τὸν συνέλαβεν, καὶ ἐν τῷ κυριαρχικῷ του δικαίωματι, κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς φυλάκισιν τριῶν ἑβδομάδων.

Εὐτυχῶς τὰ συμβάντα ταῦτα ἔφθασαν μέχρι τῶν ὠτων τοῦ βασιλέως. Ἐξήτησε τὴν ἄμαξάν του, καὶ πρὸς μεγίστην ἐκπλήξιν τοῦ ἄμαξηλάτου, διέταξε τὸν θεράποντα, ὅστις ἔκλειε τὴν θυρίδα τῆς ἀμάξης, νὰ τὸν ὀδηγήσωσιν εἰς τὴν φυλακὴν.

Μετὰ πέντε λεπτὰ ἀνήγγειλαν εἰς τὸν φυλακισμένον τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα, τὸν Βασιλέα τῆς *** 1).

Ὁ φυλακισμένος μόλις ἐπρόφθασε νὰ κρύψῃ εἰς τὸ συρτάριον τῆς τραπέζης, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔγραφε, νέαν τινὰ σάτυραν, ἣν πρὸ μικροῦ εἶχε τελειώσει.

Μόνον ἡ σάτυρα αὕτη, ἀντὶ νὰ προσβάλλῃ βασιλέα τινὰ τῆς γῆς, προσέβαλλε τὸν βασιλέα τοῦ Ὀλύμπου.

Ὁ δημοσιογράφος ἐκεῖνος ἠλπίζεν ὅτι τοῦλάχιστον ὁ Ζεὺς δὲν θὰ ἦτον τόσον εὐερέθιστος, ὅσον ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης, ὁ βασιλεὺς τῆς ***.

Ἐν τούτοις ἠπατήθη νομίσας τὸν βασιλέα τῆς *** εὐερέθιστον, καὶ περὶ τούτου ἐπέισθη καὶ ὁ ἴδιος, ἰδὼν αὐτὸν εἰσελθόντα εἰς τὴν φυλακὴν του μὲ τὸν πῖλον εἰς χεῖρας, ὡς ἐμπρέπει εἰς συγγραφέα ἰστάμενον πρὸ τοῦ ἐπικριτοῦ του, εἰς κατηγορούμενον πρὸ τοῦ δικαστοῦ αὐτοῦ. Ὁ βασιλεὺς ἐξήτησε τότε συγγνώμην παρὰ τοῦ φυλακισμένου του, τὸν παρεκάλεσε ν' ἀναβῆ εἰς τὴν

1) Τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου τὸν Α'. (?) Σημ. Μεταφραστοῦ.

βασιλικὴν ἄμαξαν, καὶ τὸν παρέλαβεν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἵνα δειπνήσωσιν ὁμοῦ.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ φιλοφρονήσεις ἐγένοντο αἰτία νὰ μὴ προφθάσῃ ὁ φυλακισμένος νὰ ἀνοίξῃ τὸ συρτάριον καὶ νὰ λάβῃ τὴν σάτυράν του.

Ἡ σάτυρα ἔμεινε λοιπὸν εἰς τὸ συρτάριον, ὅπου τὴν ἐπαύριον τῆς ἀπολύσεως τοῦ φυλακισμένου τὴν εὔρεν ὁ δεσμοφύλαξ.

Εἰδοποίησαν τὸν βασιλέα περὶ τοῦ νέου τούτου περιστατικοῦ.

Ὁ βιενναῖος κριτικὸς εἶχεν ἀναχωρήσει διὰ Βιέννην.

— Πέμψατε δι' ἀσφαλοῦς μέσου τὴν σάτυραν πρὸς τὸν συγγραφέα τῆς, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, πρὸ πάντων δὲ προσέξατε μὴ πέσῃ εἰς χεῖρας τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας μου.

Ἄλλὰ μέσον ἀσφαλὲς ἀποστολῆς δὲν εἶχον εὐρεῖ εἰσέτι.

— Μήπως θὰ ὑπάγητε εἰς Βιέννην; μὲ ἠρώτησεν ὁ δεσμοφύλαξ, ἀφ' οὗ μοι διηγήθη τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο.

— Μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ εἶμαι ἐκεῖ, τῷ ἀπεκριθῆν.

— Δαμβάνετε τὸν κόπον νὰ ἐγχειρήσῃτε τὴν σάτυραν ταύτην εἰς τὸν Κ. ***, ποιητὴν καὶ δημοσιογράφον;

— Εὐχαρίστως.

— Δότε μοι τότε μίαν ἀπόδειξιν παραλαβῆς.

Ἔδοσα διὰ τῆς μιᾶς μὲν χεῖρός μίαν ἀπόδειξιν παραλαβῆς εἰς τὸν δεσμοφύλακα, διὰ δὲ τῆς ἄλλης ἐν τάλληρον.

Τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ἀνεχώρησα, κατευθυνόμενος εἰς Βιέννην.

Τὴν ἐπαύριον ἐπεσκεπτόμην τὸν Κ. ***, ποιητὴν καὶ δημοσιογράφον.

Ἀποτέλεσμα τῆς ἐπισκέψεώς μου ὑπῆρξεν ὅτι εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ χειρογράφου του, τῷ ἔδοσα ἐν ἑτερον χειρόγραφον ἰδικόν μου.

Πρὸ ἑξ ἑτῶν τὸ ἄρθρον μου κατεχωρίσθη ἐν τῇ ἐφημερίδι του· τὸ ἰδικόν του δὲν τὸ ἐλησμόνησα, τὸ ἐθεώρου ὅμως ὡς ἀπωλεσθῆν, ὅταν πρότινων ἡμερῶν, ἀναδιφῶν τὰ παλαιά μου ἔγγραφα, εἶδα ξένον γράψιμον, καὶ ἀνεγνώρισα τὸ

αυτόγραφον, ὅπερ μοι ἐνεχείρισεν ὁ δεσμοφύλαξ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς ***, καὶ μοι παρεχωρήθη ἐπὶ τίτλῳ ἐλευθέρας ἀνταλλαγῆς παρὰ τοῦ Κ. ***, ποιητοῦ καὶ δημοσιογράφου ἐν Βιέννῃ.

Ἐπιτρέψατέ μοι ὅπως ἀνακοινώσω αὐτὸ καὶ ὑμῖν.

Ἰταλική, ἀληθῆς καὶ θαυμασιὰ ἱστορία.

I

Ἐπῆρξεν ἐποχὴ, ἐποχὴ λίαν ἀφ' ἡμῶν ἀπομεμακρυσμένη, τὴν ὁποῖαν δὲν ἐνθυμείσαι βεβαίως, ἀγαπητέ μοι ἀναγνώστα, καθ' ἣν ὁ οὐρανὸς ἐκαλεῖτο Ὀλυμπος, ὁ δὲ Θεὸς ὁ κατοικῶν τὸν Ὀλυμπον αὐτὸν ὠνομάζετο Ζεὺς, ἢ Jupiter.

Ὁ θεὸς οὗτος ἔσχευ ἡμέραν τιὰ τὴν παράδοξον ιδέαν νὰ καταστήσῃ τοὺς ἀνθρώπους εὐτυχεῖς.

Θὰ ἴδῃς, ἀγαπητέ μοι ἀναγνώστα, πῶς ὁ θεὸς οὗτος ἐθεραπεύθη τῆς ιδέας ἐκείνης, καὶ πῶς οἱ ἄλλοι θεοὶ, οἱ διάδοχοί του, ἐθεραπεύθησαν ἐπίσης μετ' αὐτόν.

Ἄγνοεῖται κατὰ ποίαν περίστασιν ἡ παράδοξος αὕτη ιδέα τοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν εἶναι ὁμοῦ γνωστὸν ὅτι, ὅτε διεκοίνωσεν αὐτὴν εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας, συγκροτούμενον ἀπὸ τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὸν Πλούτωνα, αἱ δύο αὗται θεότητες, τοσοῦτον ἀλλόκοτον ἐθεώρησαν τὴν ἀξίωσιν ταύτην, ὥστε ἀνέκραξαν.

— ὦ! τί παράδοξος ιδέα, μεγαλειότατε! ὦ! διάβολε! τί παράδοξος ιδέα!

Ἄλλ' ὅταν ὁ θεὸς ἔχῃ ιδέαν τιὰ εἰς τὴν κεφαλὴν του, καὶ ἂν ἡ ιδέα αὕτη εἶναι ἡ ἰδιότροπος ιδέα τοῦ καταστήσῃ τοὺς ἀνθρώπους εὐτυχεῖς, πάντοτε τὴν ἐκτελεῖ, ἀδιάφορον ἂν καλὸν ἢ κακὸν εἶναι τὸ προκύπτον ἀποτέλεσμα.

Ἔμενον μόνον τὰ μέσα τῆς ἐκτελέσεως.

Ὁ Ζεὺς ἐσκέφθη ἐπὶ μίαν στιγμὴν εἶτα ἀνεγείρας αἰφνιδίως τὴν κεφαλὴν

— Εὐρον, εἶπε.

Καὶ προσεκάλεσε τὰ ἑπτὰ ἄστρα τῆς Πλειάδος.

Τὰ ἄστρα ὑπήκουσαν καὶ ἔτρεξαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Διός.

Οἱ ἄνθρωποι ἐκπεπληγμένοι ἐθεώρουν τὸν οὐρανόν.

Οἱ ἀστρονόμοι, βλέποντες τὰ ἑπτὰ ταῦτα μετέωρα τρέχοντα καὶ χαράττουτα εἰς τὸ κυανοῦν στερέωμα φωτεινὴν γραμμὴν, ἀνῆγγελον ὅτι τὸ τέλος τοῦ κόσμου ἐπέστη.

Οὕτως οἱ σοφοὶ ἀπατῶνται ὡς πρὸς τὰς βουλήσεις τοῦ Θεοῦ!

Τὰ ἄστρα εἶπον:

— Ἄναξ ἔκλαμπρε καὶ φοβερὲ, ἰδοὺ ἡμεῖς· τί θέλεις παρ' ἡμῶν;

— Νὰ ἐτοιμάσῃτε τὰ πράγματά σας, διὰ νὰ ταξειδεύσῃτε εἰς τὴν γῆν, ἀπεκρίθη ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας. Ἐκάστην ἡμέραν θὰ λαμβάνητε δύο τάλληρα δι' ὁδοιπορικὰ ἔξοδα.

— Καὶ τί νὰ κάμωμεν εἰς τὴν γῆν; ἠρώτησαν αἱ Πλειάδες.

— Σκοπεύω νὰ καταστήσω τοὺς ἀνθρώπους εὐτυχεῖς, εἶπεν ὁ Ζεὺς· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν θὰ ἐξετίμων τὴν εὐτυχίαν ἂν τοῖς τὴν ἔδιδον δωρεὰν ἀπαιτῶ νὰ τὴν πωλῆτε εἰς αὐτοὺς· θὰ εἰσθε τρόπον τιὰ ὑπάλληλοι τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματός μου.

— Γινόμεθα ὅτι μᾶς διατάξῃτε νὰ γίνωμεν, ἄναξ κραταιότατε, εἶπον αἱ Πλειάδες μετὰ φωνῆς τοσοῦτον μελωδικῆς, ὥστε οἱ ἄνθρωποι ἠγειραν τὰ βλέμματα πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐπειδὴ ἐσκέφθησαν ὅτι μόνον ἀπὸ τὸν οὐρανὸν δύναται νὰ προέλθῃ μουσικὴ ἄρμονία τοσοῦτον γλυκεῖα. — Ἄλλὰ τί θὰ πωλῶμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους;

— Σταθῆτε εἰς τὴν γραμμὴν, καὶ παρελάσατε ἔμπροσθέν μου.

Τὰ ἄστρα παρετάχθησαν ἐν γραμμῇ, καὶ ἤρχισαν νὰ κινῶνται καθὼς διέτάχθησαν.

Ὁ Ζεὺς εἶπεν εἰς τὴν πρώτην Πλειάδα.

— Σὺ, θὰ πωλῆς π ν ε ὑ μα.

Εἶπεν εἰς τὴν δευτέραν.

— Σὺ, θὰ πωλῆς ἄ ρ ε τ ἡ ν.

Εἶπεν εἰς τὴν τρίτην.

— Σὺ, θὰ πωλῆς ὑγιείαν.

Εἶπεν εἰς τὴν τετάρτην.

— Σὺ, θὰ πωλῆς μακροβιότητα.

Εἶπεν εἰς τὴν πέμπτην.

— Σὺ, θὰ πωλῆς τιμὴν.

Εἶπεν εἰς τὴν ἕκτην.

— Σὺ, θὰ πωλῆς ἡδονήν.

Εἶπεν εἰς τὴν ἑβδόμην.

— Σὺ, θὰ πωλῆς χρήματα

Κρίνων περὶ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῶν εὐχῶν, ἃς τῷ ἀπηύθυνον, ἐπίστευσεν ὅτι ἂν οἱ ἄνθρωποι ἀπέκτων πνεῦμα, ἀρετὴν, ὑγιείαν, μακροβιότητα, τιμὴν, ἡδονήν, χρήματα, οἱ ἄνθρωποι θὰ καθίσταντο εὐτυχεῖς.

Καὶ πᾶς τις ἀναμφιβόλως θὰ ἐπίστευε τοῦτο.

— Καὶ τώρα πηγαίνετε, εἶπεν εἰς τοὺς ἀστέρας· καὶ πωλήτε εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅσον δύνασθε πλειότερα ἐκ τῶν θεῶν ἐμπορευμάτων σας.

Ἄλλ' ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων δὲν κατεπέσθησαν παντάπασι, ἤρχισαν μάλιστα νὰ γελῶσι σφοδρότερον ἐπαναλαμβάνοντες:

— ὦ! τί παράδοξος ἰδέα, μεγαλειότητα! ὦ! διάβολε! τί παράδοξος ἰδέα!

II

Οἱ ἐπτὰ ἀστέρες ἔθεσαν τὰ ἐμπορευματά των εἰς ἐπτὰ διάφορα κιβώτια, ἅτινα τοῖς ἐπρομήθευσεν ὁ ἀποθηκάριος τοῦ οὐρανοῦ, καὶ καταβάντες ἐπὶ τῆς γῆς, ἤρχισαν νὰ ἐμπορεύονται ἀπὸ τῆς πρώτης μεγάλης πόλεως, ἣν εὗρον εἰς τὴν ὀδὸν των.

— Ἀγοράσατε πνεῦμα! ἀγοράσατε πνεῦμα! ἔκραζεν ἡ ὑπ' ἀριθ. 1 Πλειάς. Ἀγοράσατε, εἶναι νωπὸν, ζεστόν. Ἀγοράσατε πνεῦμα! πόλις θέλει πνεῦμα, πνεῦμα, πνεῦμα;

Ὁμηρικὸς γέλωσ ὑπεδέχθη τὴν πρότασιν.

— Διάβολε! μήπως αὐτὴ ἡ γελοία μᾶς ἐνόμισε βλάκας; εἶπον οἱ ἐφημεριδογράφοι, οἱ μυθιστοριογράφοι, οἱ δραματικοὶ ποιηταὶ, οἱ διευθυνταὶ τῶν θεά-

τρων, καὶ οἱ δημόσιοι εἰσπράκτορες.

— Ὡραῖον ἀνάστημα, νόστιμη μὰ τὴν πίστιν μας νέα! εἶπον οἱ κομφερέμενοι λέοντες παρατηροῦντες τὴν ἔμπορον τοῦ πνεύματος μὲ τὰ μονοῦαλα καὶ διῦαλα δίοπτρά των, καὶ πλήττοντες τὰ ὑποδήματά των διὰ τοῦ μαστιγίου, ὅπερ ἐκράτουν εἰς τὰς εἰς χειρίδας χρώματος νωποῦ βουτύρου περιτετυλιγμένας χεῖράς των. Μόνον φαίνεται ὀλίγον σχολαστική. Κρίμα!

— Τί ἔρχεται νὰ κάμῃ ἐδῶ αὐτὴ ἡ αὐθάδης; εἶπον αἱ γυναῖκες. Θὰ ἔκαμνε πολὺ καλλίτερα ἂν μᾶς ἔφερε μεταξωτὰ τοῦ Ἀνὸν, βαλανσιανὰ τρίχαπτα, ζωστήρας τοῦ Ἀλγερίου, κορέλια τῆς Νεαπόλεως, μαργαρίτας τῆς Κεϋλάνης, ρουβίνια τῆς Βισαπούρ, καὶ ἀδάμαντας τῆς Γολκόνδης! ἀλλὰ πνεῦμα! τὸ πνεῦμα τὸ ἀποκτᾷ κανέως εὐκολώτατα! Εἶναι τόσο πολὺ, ὥστε καὶ εἰς τοὺς δρόμους εὐρίσκεται... θὰ ἀναγκασθῇ καθὼς βλέπομεν ἢ πωλήτρια νὰ φάγῃ τὰ κεφάλαιά της, καὶ πάλιν θ' ἀποθάνῃ τῆς πείνης.

Καὶ ἡ ταλαίπωρος Πλειὰς διήρχειτο τὰς ὁδοὺς, χωρὶς νὰ πωλήσῃ τίποτε, ὅτε ἐπὶ τέλους, εὐροῦσα θύραν τινὰ ἀνοικτὴν, εἰσήλθε, μὴ γνωρίζουσα καὶ αὐτὴ ποῦ εἰσῆρχετο.

Εἰσῆρχετο εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

Ἐτελείτο ἡ εἰσαγωγή εἰς τὸ σῶμα τοῦτο ἑνὸς νεοφύτου.

Οὗτος πρὸ ὀλίγου εἶχε τελειώσῃ τὸν λόγον του.

Ὁ γραμματεὺς ἠτοιμάζετο νὰ τῷ ἀπαντήσῃ.

— Ἀγοράσατε πνεῦμα! ἀγοράσατε πνεῦμα! ἔκραυγασεν ἡ Πλειὰς.

Οἱ ἀκροαταὶ ἤρχισαν νὰ γελῶσιν· ὁ γραμματεὺς ἔλαβεν ἀντιστρόφως μίαν πρέξαν ταμβάκου, καὶ ἐξηκολούθησε νὰ πτερνίζητε ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν.

Ὁ πρόεδρος ἐκάλεσε τοὺς κλητῆρας καὶ τοὺς εἶπεν.

— Διώξατε αὐτὴν τὴν ἀνόητον, καὶ εἰδοποιήσατε τοὺς θυρωροὺς, διὰ νὰ μὴ ξαναπεράσῃ ἀπὸ τὴν θύραν τῆς Ἀκαδημίας.

Οἱ κλητῆρες ἐδίωξαν τὴν Πλειάδα, οἱ δὲ θυρωροὶ ἔλαβον τὰ μέτρα τῶν διὰ τὸ μέλλον.

Ἡ Πλειὰς ἐφυγε κατησχυμένη· ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο τίμιον ἄστρον ἠθέλησε νὰ ἐκπληρώσῃ τιμίως τὴν ἀποστολὴν, ἣτις τῇ ἐνεπιστεύθη.

Ἠκολούθησε λοιπὸν τὴν ὁδὸν τῆς, διέβη μίαν γέφυραν τὴν ὅποιαν εὔρε πρὸ αὐτῆς, ἀφ' οὗ ἔκαμε ἑκατοστία περὶ πῶν βημάτων ἐπὶ τῆς προκυμᾶσας, καὶ ἰδοῦσα μίαν πλατείαν, εἰς τῆς ὁποίας τὸ μέσον ἠγείρετο ἐν ἄγαλμα, εἰς δὲ τὸ ἄκρον ἐφαίνετο μέγα οἰκοδόμημα εἰς τὸ ὅποιον εἰσῆρχοντο διὰ τινος κλίμακος, συγκειμένης ἐξ εἰκοσάδος βαθμίδων, ἃς ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον πληθὺς ἀνθρώπων φαινομένων πολὺ ἐνσχολημένων, ἦκιστα δὲ πνευματωδῶν, ἐσκέφθη ὅτι ἐκεῖ θὰ κάμῃ κατανάλωσιν τοῦ ἐμπορεύματός τῆς, ἀγνοοῦσα ὅτι ὅσον περισσότερον οἱ ἄνθρωποι εἶναι μωροὶ, τόσον ὀλιγώτερον σκέπτονται ν' ἀγοράσωσι πνεῦμα.

Ἡ Πλειὰς διέσχιζε τὸ πλῆθος καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, ἐν ἣ εὔρισκοντο τρεῖς ἄνθρωποι, μελαινας ἐσθίτας ἡμφιεσμένοι, τὴν δὲ κεφαλὴν κεκαλυμμένην ἔχοντες διὰ μαύρων τετραγώνων σκούφον, καὶ καθήμενοι πρὸ τινος γραφείου· ἐκατέρωθεν δὲ τῶν τριῶν τούτων ἀνθρώπων ἐκάθητο πλῆθος ἄλλων ὁμοίως ἐνδεδυμένων μὲ τὸν μαῦρον τετράγωνον σκούφον καὶ τὴν μέλαιναν ἐσθίτα.

Τότε ἀνεγνώρισεν ὅτι εἰσῆλθεν εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ὅτι οἱ μαῦροι ἄνθρωποι ἦσαν δικασταὶ, δικηγόροι καὶ ὑποδικηγόροι.

Ἀντικείμενον τῆς δίκης ἦτο σπουδαιοτάτη ὑπόθεσις, δι' ἣ αἴθουσα ἦτο πλήρης.

Ὁ συνήγορος τοῦ ἐνάγοντος, ἄνθρωπος κοντὸς, ἄσχημος, ἀκάθαρτος, μὲ φυσιογνωμίαν ἄχαριν καὶ ῥίνα πεπιεσμένην εἶχε τελειώσει τὴν ἀγόρευσίν του καὶ τὰ συμπεράσματά του, ὥστε εἶδος σιγῆς ἐπεκράτει καθ' ἣν στιγμὴν εἰσῆλθεν ἡ Πλειὰς.

Ἐνόμισε τὴν στιγμὴν κατάλληλον καὶ ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ.

— Πνεῦμα, κύριοι! Ποῖος θέλει ν' ἀγοράσῃ πνεῦμα!

Συνέβη ὅμως ὥστε καὶ ὁ δικηγόρος τοῦ ἐνάγοντος ὁ τελειώσας τὴν ἀγόρευρευσίν του καὶ ὁ τοῦ ἐναγομένου ὁ μέλλων ν' ἀρχίσῃ τὴν ἰδικήν του, νὰ νομίσωσι τὴν φωνὴν τῆς Πλειᾶδος ὡς προσβολὴν, πρὸς αὐτοὺς ἀπευθυνομένην καὶ κατὰ πρῶτον ἤδη εὐρεθέντες ἀμφότεροι σύμφωνοι, ἀνέπτυξαν τὰς αὐτὰς κατηγορίας κατὰ τοῦ ἀνεπιτηδείου ἄστρου.

Αἱ κατηγορίαι αὗται ἔτεινον εἰς τὸ νὰ καταδικάσωσι τὴν ἔμπορον τοῦ πνεύματος πάραυτα εἰς φυλάκισιν ὡς ἐξυβρίσασαν τὴν δικαιοσύνην.

Εὐτυχῶς ὁ εἰσαγγελεὺς ἦτο νέος πνευματώδης καὶ ἠρκέσθη νὰ διατάξῃ δύο χωροφύλακας νὰ ἐκδιώξωσι τὴν Πλειᾶδα τοῦ δικαστηρίου.

Οἱ δύο χωροφύλακες ἔλαβον τὴν Πλειᾶδα ἕκαστος ἐκ μιᾶς ἀκτίνος, καὶ τὴν ἔφερον μέχρι τῆς ὁδοῦ, ὅπου τῇ εἶπον.

— Τώρα, καλὸ μου παιδί, τὴν ἐγλύτωσες, καὶ δὲν ἔπαθες ἄλλο τίποτε παρὰ μόνον ἐφοβήθης· Ἄλλ' ἂν σὲ ξαναπαιάσωμε κάμμια ἄλλη φορά!

Ἡ ταλαίπωρος Πλειὰς ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον τῆς ὄλης κατεταραγμένη· ἐπειδὴ δὲ εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μὴ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως πρὶν ἢ πωλήσῃ ἔστω καὶ ἐλάχιστον μέρος ἐκ τοῦ ἐμπορεύματός τῆς, ἐβάδισεν, ἐβάδισεν, ἐβάδισε, μέχρις οὗ ἔφθασεν εἰς μεγάλην πλατείαν, εἰς τῆς ὁποίας τὸ μέσον παρετήρησε τετράγωνόν τι οἰκοδόμημα.

— Ἄ! καλὰ, εἶπεν, ἰδοὺ εἰς ναὸς, ὡς τοὺς τῶν Ἀθηνῶν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εἶχον τόσον πολὺ πνεῦμα, ὥστε ἐγνώριζον πόσον ἦτο καλὸν ν' ἀγοράζωσιν ἐξ αὐτοῦ ὅπου καὶ ἂν εὔρισκον, καὶ ὅσον καὶ ἂν ἐπωλεῖτο.

Τότε ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ.

— Ἀγοράσατε πνεῦμα, Ἀθηναῖοι! ἀγοράσατε πνεῦμα!

Δύο ἄνθρωποι διέβαινον· ὁ μὲν τούτων ἐκράτει ὑπὸ μάλῃς χαρτοφυλάκιον,

πλήρες μετοχῶν καὶ τοκομεριδίων παν-
τὸς εἶδος, ὁ δὲ σημειωματάριον, ἐφ' οὗ
ἔγραφεν ἀριθμούς, ἐν ᾧ περιεπάτει.

— Μοὶ φαίνεται ὅτι μᾶς ἀπεκάλε-
σεν Ἀθηναίους, εἶπεν ὁ φέρων τὸ χαρ-
τοφυλάκιον.

— Καὶ ἐγὼ νομίζω ἤκουσα τοιοῦτόν
τι, ἀπεκρίθη ὁ φέρων τὸ σημειωματάριον.

— Τί ἄρᾳ γε νὰ ἐννοεῖ μὲ τὸ Ἀθη-
ναίους; ἠρώτησεν ὁ φέρων τὸ χαρτο-
φυλάκιον.

— Θὰ εἶναι ἴσως κάμμία νέα ἐται-
ρία, ἀπεκρίθη ὁ φέρων τὸ σημειωματά-
ριον.

— Ἀγοράσατε πνεῦμα! ἀγοράσατε
πνεῦμα! ἐκραύγαζεν ἡ Πλειὰς, ἀκο-
λουθοῦσα τοὺς δύο κερδοσκόπους.

— Μπράβο! εἶπεν ὁ φέρων τὸ χαρτο
φυλάκιον· ἀκόμη ἄλλη μία ἐταιρία, ἡ
ὁποία δὲν ἔ' ἀργήσῃ νὰ κάμῃ πτώχευσιν.

Καὶ εἰσήλθον εἰς τὸν ἑλληνικὸν ναὸν,
ὅστις ἦτο τὸ χρηματιστήριον.

Ἐν αὐτῷ ἐπώλουν, ἠγόραζον, ἐπα-
λιγκαπήλευον (on agiotail), ἐπλήρουν
τὰς διαφορὰς, πρέτεινον ἀμοιβὰς· ἄλλοι
προσέφερον ἰσπανικὰ τοκομερίδια, ἄλλοι
μετοχὰς τοῦ ἐθνικοῦ δανείου, ἄλλοι με-
τοχὰς τοῦ ἀεριοφώτος, ἄλλοι τῶν ὑδρα-
γωγείων· καὶ πάντες κατηνάλισκον τὰ
ἐμπορεύματά των.

Ἡ Πλειὰς περιεπάτει ἐν μέσῳ τοῦ
τοσοῦτου θορύβου, κραυγάζουσα μὲ ὄλην
τὴν δύναμιν τῶν πνευμόνων της.

— Πνεῦμα! πνεῦμα! ποῖος θέλει
ν' ἀγοράσῃ πνεῦμα;

Ὁ γραφεὺς ἐνὸς κολλυβιστοῦ τὴν
ἐπλησίασε.

— Τί διάβολον πωλεῖς αὐτοῦ; τὴν
ἔρωτᾷ.

— Πνεῦμα.

— Πνεῦμα; Ἄ!

— Γνωρίζετε τί πρᾶγμα εἶναι;

— Ἦκουσα νὰ γίνεται λόγος περὶ
αὐτοῦ.

— Πρέπει λοιπὸν ν' ἀγοράσητε, ὅσον
ὀλίγον καὶ ἂν εἶναι διὰ ν' ἀποκτήσητε
τουλάχιστον γνωριμίαν μετ' αὐτοῦ.

— Εἶναι γραμμένον εἰς τὴν διατί-
μησιν;

— Ὅχι.

— Τότε λοιπὸν, τί διάβολον ἤλθες
νὰ κάμῃς ἐδῶ;

Καὶ στρέψας τὰ νῶτα πρὸς τὸ ἄστρον:

— Εἶναι αὐτεπάγγελτος μεσίτης,
εἶπε πρὸς τὸν ὑπογραμματέα τοῦ κολ-
λυβιστοῦ.

Ἀμφότεροι δὲ ὑπήγον καὶ εὔρον τὸν
γραμματέα τοῦ κολλυβιστοῦ, ὅστις
ἔδειξε τὴν Πλειάδα εἰς ἓνα ἀστυνομι-
κὸν ὑπάλληλον, ὅστις τὴν ἐζήτησε τὴν
ἄδειαν ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός
της, καὶ ἰδὼν ὅτι δὲν εἶχε τοιαύτην ἐκά-
λεσε δύο ἀστυνομικούς κλητῆρας, οἵτι-
νες, ὠδήγησαν τὴν δυστυχή Πλειάδα
εἰς τὸν ὑπαστυνόμον τοῦ τμήματος.!

Ὁ ὑπαστυνόμος ἠδύνατο ἂν ἤθελε
νὰ τὴν στείλῃ εἰς τὴν φυλακὴν· ἀλλὰ
λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀγνοίαν, ἣν ἐφαί-
νετο ἔχουσα περὶ τοῦ μέρους ἐν ᾧ συνε-
λήφθη, ἀγνοίαν ἐτι μᾶλλον βεβαιουμέ-
νην ἐκ τοῦ εἶδους τοῦ ἐμπορεύματος, ὃ
ἤθελε νὰ πωλήσῃ, ἠρέεσθη νὰ τὴν δια-
τάξῃ νὰ ἐγκαταλείψῃ ἐντὸς εἰκοσιτεσ-
σάρων ὥρων τὴν πόλιν.

Ἡ Πλειὰς, τοσοῦτον εἶχε κουρασθῆ
ἐκ τῶν ταλαιπωριῶν, ἃς προεξένησαν
αὐτῇ οἱ κάτοικοι τῆς πρώτης πόλεως,
εἰς ἣν εἰσήλθεν ὥστε ἐχάρισεν εἰς τὸν
ὑπαστυνόμον τὰς εἰκοσιτρεῖς καὶ ἡμί-
σειαν ὥρας, καὶ ἔσπευσε νὰ ἐξέλθῃ ἐκ
τῆς πλησιεστέρας πύλης.

Ἄλλ' εἰς τὴν πύλην ταύτην τὴν ἐστα-
μάτησεν ὁ εἰσπράκτωρ τῶν διοδίων.

— Τί ἔχεις εἰς αὐτὸ τὸ κιβώτιον;
τὴν ἠρώτησε.

— Πνεῦμα.

— Πνεῦμα; τί πνεῦμα—οἰνόπνευμα;

— Ὅχι πνεῦμα.

— Λαθρεμπόριον, λαθρεμπόριον, εἶ-
πεν ὁ εἰσπράκτωρ, ὅστις ἐθεώρει ὡς
λαθρεμπόριον πᾶν ἐμπόρευμα ἀγνωστον
αὐτῷ.

Καὶ συνέλαβε τὴν τάλαιναν Πλειάδα,
ἣτις κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον τριῶν
φράγκων καὶ πενήντα ἑκατοστῶν ἀ-
κολούθως δύο τελωνοφύλακες ἠνοιξαν τὸ
κιβώτιον, ἔθραυσαν τὰς φιάλας, ἔχυσαν
τὸ περιεχόμενον εἰς τὸ ρυάκιον, ὅπως

κάμνουσι διὰ τὸν δολωμένον οἶνον, ἐν ᾧ
 δύο ἕτεροι λαβόντες αὐτὴν ἐκ τῶν δύο
 βραχιόνων τὴν ὠδήγησαν ἐκτὸς τῆς πό-
 λεως παραγγέλλοντες αὐτῇ νὰ μὴ ξα-
 ναπατήσῃ εἰς τὴν πόλιν, διότι ἄλλως
 θὰ φυλακισθῇ ἐπὶ τρεῖς μῆνας.

Κατὰ τὸ διάστημα τούτου τὸ πνεῦμα
 ἔτρεχεν εἰς τὰ ῥυακία.

Καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης οἱ μο-
 σχομάγκαι, οἵτινες πίνουσι υἴδαρ ἐκ
 τῶν ῥυακίων, ἔχουσι τόσον πνεῦμα.

(Ἐπετι τὸ τέλος.)

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

ΤΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ ΚΑΛΛΕΡΓΟΥ¹⁾

(Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ δράματος Κρήτες καὶ
 Ἐνετοὶ τοῦ Κ. Τιμ. Ἀμπέλ.)

I

Μὲ τὴν λύραν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Τυρταίου δὲν προ-
 καὶ τὴν πολιὰν μὲ δάφνας κεφαλὴν δὲν θὰ κοσμήσω.
 Εἰς ὀμήγουριν εὐθύμων πάθη τριφερὰ θὰ ψάλω
 καὶ ἂν πάντας μὲ τὸ ἄσμα τὸ βραχὺ δὲν συγκινήσω,
 εἰς τὰ στήθη τῶν Κρητῶν
 καὶ ὄ' ἀνακαλέσω ψάλλω ἄνομα ἀγαπητὸν.

Κόραι τοῦ Κρουστογεράκου, τίλλετε τὰς μακρὰς τῆρας
 συνοδεύουσαι τὸ ἄσμα τῶν τρεμάντων μου χειλέων.
 Τῶν ἐρώτων τοῦ Καλλέργου τὰς οἰκτρὰς θὰ ψάλω
 καὶ δαικρῶν θὰ σᾶς εἶπω πῶς ὁ μεγαλόφρων Λέων
 τὴν καρδίαν του βεράν
 ἔδωκεν ἐκ τῶν ἐρώτων τὴν ἐλτεῖραν πυράν.

Ἄφ' οὗ ἔσπεψε μὲ δάφνας τὸ ὄρατον μέτωπόν του,
 λέων ἀληθῆς τὴν ῥώμην καὶ κακὸς τῶν Φράγκων
 καὶ ἔβαινε τροπαιοφόρος εἰς τὸ τέμα τῶν σκοπῶν του,
 ἔνδιος δὲν εἶχε πέσει εἰς τὴν δίνην τῶν πολέμων,
 ἀλλὰ θῦμα Βενετῶν
 θῦμα δόλου εἶχε γίνει ὁ ἡγέτης τῶν Κρητῶν.

Δις συνήγειρε τοὺς Κρητὰς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
 καὶ ἠπέφερον Βενετία ἔτρεμεν εἰς τ' ὄνομά του
 ἀλλὰ δις κατέστη θῦμα καταπτύστου προδοσίας
 καὶ ἐν ᾧ ἔλυσε χεῖρ ξένης ἐρωμένης τὰ δεσμά του,
 εἰς δημίους ἀπνηεῖς
 τὴν παρέδωκε καὶ πάλιν Βενετόφρων συγγενής.

(1) Τὸ ἄσμα τοῦτο, ἀνῆκον εἰς τὸ κατὰ τὴν ἐφε-
 τεῖνδον ἀγῶνα ἐπαινεθὲν δρᾶμα Κρῆτες καὶ Βεν-
 ετοί, τὸ καὶ πέρσει ὑπὸ τὸν τίτλον Ηέτρος
 Καντανόλης ἐπαινεθὲν, ἀπαγγέλλεται κατὰ
 τὴν Ἀ' πρᾶξιν ὑπὸ γέροντος βαψφδοῦ, κατὰ τὰ Κρη-
 τικὰ ἔθιμα, τελουμένης ἐορτῆς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Κρη-
 τὸς Καντανόλη. (Σ. «Παρθενώγος.»)

Τὴν ἐδέχθησαν οἱ Φράγκοι, ἀλλ' οὐχὶ δεσμώτην πλέον.
 Νέα σχέδια τικταίνων, νέαν ἔγερσιν ἐλπίζων
 τῶν Λατίνων τὴν φίλιν δὲν ἀπέκρουσεν ὁ Λέων
 καὶ ὁ Δούξ τὴν ἑνωσίαν του δῆθεν ὡς πανηγυρίζων
 —δύλους ἅμωις ἀνεργῶν—
 μέγα δειπνον προαγγέλλει εἰς τιμὴν τῶν Καλλερῶν.

Ἄνακτρουθεῖς συμπτώτες Φράγκων μισητῶν ὁ Λέων
 ἐλουπήθη μὲν, ἀλλ' εἶχεν, εἶχε καὶ χαρὰν κρυφίαν.
 Φλόγες ἐρωτος ὑπῆρχον εἰς τὸ στήθος του τὸ νέον
 διὰ τοῦ Δουκὸς τὴν κόρην, τὴν ὠραίαν Φλωρεντίαν,
 ἣτις ἔσωσεν αὐτὸν
 ἀπὸ ὄνυχας δημίων, μισελλήνων Βενετῶν.

Ἦτο φράγκισσα, ἀλλ' εἶχεν ἑλληνίδος θερμὰ στήθη.
 Ἄνελύστο ὁ Λέων εἰς τὸ βλέμμα της τὸ καίον!
 ὡς αὐτὴν ποτὲ παρήτενος εἰς τὴν γῆν δὲν ἠγαπήθη,
 ἀλλὰ εἶχε καὶ καρδίαν ποιητοῦ θερμοῦ ὁ Λέων,
 καὶ τὸν ἔρωτα αὐτῶν
 ἔδλεπον μὲ φθόνου ἄμμα αἱ ὀρδαὶ τῶν Βενετῶν.

II

Τοῦ μεγάλου συμποσίου ἡ φαίδρα στιγμή σημαίνει
 καὶ εἶνε δειτυμὸν ὁ Λέων τῶν τυράννων μας Λατίνων.
 Συναγγέλλεται μ' ἐκείνους, ἐνδομύους ἅμωις στένει
 εἰς τῶν Φράγκων τὰς προποσειςτὰς σαρκαστικὰς προ-
 [πίνων
 καὶ ἐαυτὸν παρακρυβῶν
 στρέφει τ' ἄμμα πρὸς τὴν κόρην, πλήρης εὐγενῶν πα-
 [θῶν.

Ἄλλ' ἐξαίφνης ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς κραι-
 [πάλης
 μεταβάλλονται οἱ Φράγκοι εἰς δημίον συμμοριῶν
 καὶ ἀνάρπαστος ὁ Λέων ἐπὶ βδελυρὰς ἀγκάλης
 εἰς σπαρκατικὸν θανάτου ῥίπτεται τὰς ἀγωνίας,
 καὶ ἐν μέσῳ χλευασμῶν
 τὸν ἐμπύτουν, δόντες αὐτῷ τελευταῖον ἀσπασμὸν! ..

III

Κρήτες, κλαύσατε μαζί μου, κλαύσατε καὶ σῆς τῶν
 [Λάκκων
 σεμνοπρόσωποι παρθένοι! Τῆς πατρίδος σας τὸ θρέμμα
 ἢ ἐλπίς τῆς Κρήτης τότε εἰς στενὸν ἐπέθη σάκκον
 καὶ εἰς τὰ κύματα ἐρρίφθη! Δὲν τοῦ ἔπιε τὸ αἷμα
 τῆς πατρίδος μας ἢ γῆ
 οὐδὲ μάχης πολυκέρου τὸν ἐσπάραξε πληγῆ.

Δὲν ἐπέζησεν ἡ κόρη τῶν ὄνειρων του! Κ' ἐκείνη
 ἀνοιθεῖσα τοὺς δημίους εἰς τὸν θάνατον ἐδόθη.
 Εἰς τὸν Λέοντα ὁ σάκκος ἔγεινε θανάτου κλίνη
 καὶ ἐτάφησαν μαζί του τὸσσα ὄνερα καὶ πόου!
 —Πλὴν τί λέγω; .. ἔτι ἔη
 καὶ αἰώνιος εἰς τὴν μνήμην τῶν Ἑλλήνων ὁ ἀναξῆ.

—Κρήτες, κλαύσατε μαζί μου! Δὲν θὰ ἴδῃ ἡ πα-
 [τρὶς μας
 ἄλλον Λέοντα Καλλέργην! Ἄλλ' ἐκ τοῦ παθήματός του
 μέγα δίδαγμα μάς μένει—«Ἄπιστος ἢ τυραννὶς μας»
 (στρεφόμενος πρὸς τὸν ὀφρατὸν Πέτρον Καντανόλην).
 —Ὁ υἱὸς τοῦ Καντανόλη! εἶσαι ὁ διάδοχος του...
 Σὺ τὸν Λέοντα τιμῶν
 δείχθητι τῆς Κρήτης μέλλον μεγαλόφρων ἡγεμῶν!

ΠΙΚΡΙΑΣ ΔΣΜΑ

Ἀφιερῶται τῷ φίλῳ Κ. Ἀλεξ. Τοπάλη.

Ἄν ψάλλω σήμερον πικρῶς
Ἐγὼ ὁ ἄλλοτε φαιδρὸς,
Γελῶεις νεανίας,
Ἐχω τὸ πνεῦμα θολερόν,
Ἄκούω ψιθυροὺς ἄρων,
Ἄρων ἀπελπισίας

Ὅμοι! . . . τὸ ρεῦμα θρηνηθεῖ.
Οἱ τῶν λειμώνων μελωδοὶ
Θρηνοῦν ἑναρμονίως·

Ἦ φύσις ὀλη σκοτερά
Ἔπεα λέγει θλιβερά·
Εἶναι πικρὸς ὁ βίος

Εἶναι ὁ βίος μας σκιηή
Ἐκ τῶν ἄδου μελανή,
Λύπης μεστή καὶ πόνων,
Καὶ ζῶμεν ἕνα ἐν κλαυθμῷ,
Ἐν στεναγμοῖς, ἐν ὄδυμῳ
Ἀδξάνομεν αἰώνων

Τὴν ἱστορίαν τὴν πικράν! . .
Ἀλλοίμονον τὴν νεαράν
Ζωὴν μου ἐξετάζω,
Καὶ, μὴ εὐρίσκων ἢ σκιάς,
Ἦ παντός ὄλθου στοδιάς,
Δακρῶν καὶ στενάζω.

Δάκρυα χύνω ψαλμωδῶν,
Νέος γνωρίζας τὴν ὁδὸν
Τῶν ἀκανθῶν καὶ βάτων·
Στρουθὸς· πληγμένος τὴν πλευράν,
Μακράν ἀφήκα τὴν χαρὰν
ἽΩραίων φυλλωμάτων!

Εἰσάκουσόν μου τὴν εὐχὴν
Καὶ δός μοι, Πλάστα, τὴν ἰσχὺν
Νὰ ὑπομένω ἔτι·
Τὸ θάρρος δός τῷ μαχητῇ
Πονῶν νὰ κατορθώσῃ τι,
Ἄν δὲν κατώρθωσέ τι!

Βραίλα Μάρτιος 1872.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΠΑΠΗΑΖΟΓΛΟΥΣ

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Σ. 765. στ. ἀ. Παρλείφθη ἢ σημείωσις: Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ Παρνασσῷ. Σ. 766. ἀντι Βαννίας γρ. Barrias. Σ. 768. σημ. γρ. δημοσιευθέντι. Σ. 814 στ. ἀ. στ. 7. κάτ. ἀντι ἀοιδίου γρ. αἰοιδίου. Σ. 815 στ. ἀ. στ. 4 ἀντι Marion Delorme γρ. Marie Tudor.

ΓΡΙΦΟΣ

Εἰς τὸν λύοντα τὸν γρίφον τοῦτον δίδονται δωρεὰν οἱ πρῶτοι 2 τόμοι τοῦ μυθιστορηματος Η ΩΡΑΙΑ ΓΑΒΡΙΕΛΛΑ.

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ Τῷ Β' ΦΥΛΛΑΔΙῳ ΓΡΙΦΟΥ

Τὸ περιοδικὸν σύγγραμμα ἔχει ἀποστολήν, ἣν οἱ πολλοὶ παρενόησαν (τ. ο περὶ ο. δ. εἰκῶν. σύν. γράμμα. ε. χλ ἀπὸ στόλ. ηην. ὑπὸ Λι παρ ἐνο εἰς αν.) —

Τὸν γρίφον τοῦτον ἔλυσεν ἐπιτυχῶς μόνη ἡ δεσποινὶς Ἰριγένεια Δημητριάδου.